

પરોપકારણ સત્તા વિમૂતય

અમદ્ય અનંતકાય વિચાર.

યોજક,

પ્રાણલાલ મગઢજી શાહ

રસનેટ્રિયમો મુઢ્ઢ યવાધી જાણતાં અજાણતાં સેસાતા દૂપગોધી
દૂપિત ધયેલા અને યતા જૈનયનુઓના અનુગ્રહાથે

છપાધી પ્રસિદ્ધ કર્તાં,

શ્રી જૈન શ્રેયસ્કર મંડલ તરફથી

શાહ ંગીચદ મુરચદ-મહેસાણા

ધી સૂર્યપ્રકાશ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં મુલચદમાઈ શ્રીકમલાલે છાપ્યુ
ઠ પારમશાસ્ટ્ર-અમદાવાદ

આવૃત્તિ ૫ મી]

[પ્રત ૩૦૦૦

ધીર સવત્ ૨૪૦૨ મને ૧૯૨૬ વિક્રમ સવત ૧૯૮૨

મૂલ્ય, ૦-૩-૬

ગ્રથ સવંધી અમારો અભિપ્રાય

આ ગ્રથ છપાયા પહેલા તેનું આચન અવલોકન કરીને જ્યાં સુધારવા જરૂર જણાઈ ત્યાં સુધારવા ગ્રથકર્તાને સૂચવ્યું હતું, તેમજ તેમને ફેર કોપી કરતા લક્ષ્ય રાખ્યું લાગે છે. ઉક્ત ગ્રથ તૈયાર કરવામાં મિ. પ્રાણલાલ મગઢજીએ અથાગ પરિશ્રમ લીધો છે તેમજ પુષ્કળ વાચનનો વ્યય કરી અનેક શક્તિ સ્પષ્ટ પૃષ્ઠવા લાયક વિદ્વાન સાધુઓ તથા શ્રાવકોના અભિપ્રાય મેળવી જેમ અને તેમ ફાલજીવી અમલ્ય અનતકાચ સવંધી સરિસ્તર પાન આપવા પ્રયત્ન કર્યો છે. સ્વર્ણ શ્રાવિક શ્રાવિકાઓને ઉક્ત વિષય વાચત એક નિપયોગી ગાડડની ગરજ સારે પડેલે દરજે ગ્રથસ્તર્ષાએ તેમાં મનન કર્યું છે, તે ફાલ્ગુન થાઓ ! વિશેષ કરીને પ્રસ્તુત ગ્રથ જૈન મતાનુયાયીને ઉપયોગી છે, કેમકે અમલ્ય અનતકાચને સમજી તેનો ત્યાગ કરવામાં જૈનો જેવા મશહૂર છે તેવા અન્ય મતાનુયાયી નથી તોપણ જો આ ગ્રથને કોઈ તત્ત્વરૂધિ હોઈ મધ્યસ્થતા પૂરક યાંચશે તો તે કાંઈને કાંઈ લાભ મેળવી શકશે છપાયેલે ગ્રથ મેં ઉતાવળથી ઉપર ટપકે જોયો છે, એનંદર તેથી સ્વર્ણ જનોને તો લાભજ સમયે છે દૂધમાં પોરા જોનારા છિદ્ર યુદ્ધિને તો તેથી લાભ ન થઈ શકે એ સ્વાભાવિક સમજાય છે. આ નાના ગ્રથ ઉચ્ચો પણ કર્તાનું ધર્મમાં કેંદુ શનુન છે, તથા પ્રત નિયમોમાં તેની કંઠી દ્રઢ ટેક છે, તે પ્રસંગે શરૂની આને છે ગધારે પ્રશસ્તા કરવાનો અત્ર અવકાશ નથી ફક્ત તેનો પ્રાથમિક શ્રમ સફળ થાય યાદે દરેક તત્ત્વજીજ્ઞાસુ સજ્જનને આ ગ્રથ આચત વાંચી તેમાંથી ગુણ ગ્રહણ કરી લેવા માગ્રહ મળામણ કરી અત્ર શિરમુ છુલી સમિત્ર મુનિ કર્પૂરચિજય

પ્રસ્તાવના

વ્રતધારી શ્રાવકો મુલ્યત્વે કરીને વાવીશ અમલ્યના ત્યાગી
 હોય છે તેમના ઉપયોગની જાણતિને અર્થ તથા અન્ય ભવ્ય પ્રાણિ-
 ઓના હિતને માટે વાવીશ અમલ્ય, અનાચરણીય વસ્તુઓ વગેરે
 સર્વથી કિંચિત્ અધિકાર દર્શાવ્યો છે, તે વાંચી પ્રિચારી તદનુસાર
 ચર્તન રાખવા તેઓ યથાશક્તિ ડજમાલ થશે તો સ્વપરને અતિ હિત-
 કારી થશે. કેટલાક વધુઓ વાવીશ અમલ્ય અગર વીજા નિયમો
 છે છે પણ તેનું યથાર્થ સ્વરૂપ સમજ્યા વગર લેવાથી પાછલથી વ્રતમા
 સ્થલના પડે છે, જેથી પ્રથમથીજ તેનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ સમજવાને
 માટે આ પ્રયાસ કર્યો છે. જેમાની ઘણીશ્રી વાવતોનો ગુલાસો
 વિદ્વાન મુનિમહારાજાઓ તથા ઉપયોગવત શ્રાવકો વગેરેને પૂછી
 લર્યો છે કેટલીક વાવતોમા મતભેદ હોવાથી મન્યસ્યપણુ રાખવું
 ઠવિત જાણી યથાયોગ્ય લખ્યું છે, છતાં પણ શકા જેવી વાવતોનો
 વિશેષ જ્ઞાની પાસેથી નિર્ણય કરી લેયો આ ગ્રંથમા મતિમદનાથો જે
 કાંઈ શ્રીવીતરાગનો આજ્ઞા વિરુદ્ધ લખાયું હોય તે સર્વથી શ્રીસદ્ય
 સમક્ષ મિથ્યાદુષ્કૃત દડ હું તથા દષ્ટિદ્રોષથી જે કાઢ કાનો, માત્રા,
 અનુસ્વાર તથા ઈમ્વ દીર્ઘની ભૂલ રહી ગઈ હોય તેને માટે મુજ
 વાચકજનને તે સુધારી વાંચના સચિનુય પ્રાર્થના કરું છું.

आ पुस्तक अथथी इति सुधी वाचमा जर खप करवो तथा जे रसोइनु काम करता होय तेने उपयोग पूर्वक समजावी ते मुजब वर्तवा शीखामण आपवी, तथा आ पुस्तक वाची समजी यथाशक्ति नियम लेवा अवश्य उग्रम करवो अने जेओ विरतिवत ठे तेओए अवश्य बीजा अथ मुग्ध ससारजाल्या फसाएला प्राणीओने विर-
तिरूपी मुखडी चखाडवी आ पुस्तक तेमज बीजा ज्ञानना दरेक पुरतकनी आशातना करवी नहि “ आगमनरी आशातना नवी करीण ” ए पूजानु रहस्य बारवार मनन करी ज्ञान आशातनाथी भय पामी जेम घने तेम ज्ञाननु अति आदर-विनय पूर्वक बहुमान करवु, ज्ञान पुस्तक पासे राखी आहार निहार करवो नहि, अशुद्ध हाथे के लघुनीति कर्पा पछी हस्त स्वच्छ कर्पा वगर ज्ञानने अडवु नहि, ज्ञान पासे छता सूखु नहि चूकवाली आंगळी लगाडवी नहि, पग चढावी बेसवु नहि ज्ञान तरफ पीठ के पग राखवा नहि, ज्ञान जमीन उपर नीचे न मूकवु अशुद्ध जग्याए के अकाले भणवु नहि, पग उपर के चरबळा उपर राखीने भणवु नहि कारण के नाभि नीचेनो भाग अशुद्ध ठे अने चरबळो तो पुजवानु साधन छे, तेथी सापटा उपर मूकी मुख आगळ मुहपत्ति के वस्त्र राखीने वाचवु (मुहपत्तिनो प्रचार घणो मद थतो जाय छे जेथी ज्ञानने श्वास, धुन वगेरे लागवाथी बहु आशातना याय छे तेथी अवश्य मुहपत्तिनो उपयोग चूकवो नहि वळी श्री स्वामिअे गौतम वीर प्रभुने पूछवु जे इद्र सावध भाषा बोळे के निरग्र ? त्यारे भगवत्ते उत्तर आप्यो के मुख आगळ वस्त्र प्रमुख राखी बोलता निरवध भाषा

ધોલે અન્યથા તે સાવધ જાણવી. જેથી અષ્ટ પ્રવચન માતાના રક્ષક મુનિમહારાજાઓને પણ અમે પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે પ્રમાદ ત્યજી મુહપત્તિ કે જે નામની યદ્ ગડ છે. તેનો સદુપયોગ કરવા કાઢજી રાખવામાં આવે તો પાસે રહેનારા શ્રાવક શ્રાવિકા વર્ગ પણ તેનો સદુપયોગ કરતાં શીખે. રસ્તે ચાલતાં પણ જ્ઞાન નાભિ ઉપર અને મસ્તક નીચે (ઝાતી સરસુ) રાખવું, જેમ રાજા, શેઠ પ્રમુખ આવતાં ઉભા થઈને તેમનું ગુહમાન કરીએ છીએ તેમ જ્ઞાનનું ગુહમાન, વંદન, પૂજન કરવું. જો જ્ઞાનાવરણીય કર્મ શીઘ્ર ક્ષય કરવાં હોય તો જ્ઞાનની આશાવના કોઈ પણ પ્રકારે ન થાય તેવો શુદ્ધ ઉપયોગ રાખો જેથી લોકાલોકપ્રકાશક ઉત્તમ કવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય. મુક્તેષુ કિં વહુના ?

લિ૦ ગ્રંથકર્તા.

भूमिका

प्रिय वाचनार !

कोइ कोइ जातिनी देशी परदेशी दवाओ, हमेशनी उपयोगनी वस्तुओ, घन अने प्रवाही पदार्थों, के जे दोपराखा छठा ते वस्तु-ओनी उत्पत्ति अने दोपना ज्ञानना अभाये भरभीरजनोथी पण ते वस्तुओ जाण्ये अजाण्ये वपराशमा लेवानी, तंमज पाश्चिमात्य छायाना वधु समर्गथी भक्ष्याभक्ष्यनो रिररु वधुज ओछा हृदयोमा रहवा पाण्यो अने तेने लइने घणीक वस्तुओ के जे एक जैन तरीके औठखानी व्यक्तिने कही पण नहीं खायो पीवी जोइए एवी वस्तुओ पण वपरावी शरु थइ, आरा समयमा दोपराखी अमक्ष्य अनतफाय वस्तुओ के जे शु कारणवी नहीं वापसी जोइए ? वा परवाथी शु दोष थाय छै ? ते अने तेने लगती वधु हकीकतो सु-चवनारा एक पुस्तकनी खास जरर हती, तैवा समयमा जुनागढ निवासी मी भाणलाल मंगळजीए केवल उपकार बुद्धिधीज आ ग्रंथनी योजना करी छै जे जररीयातना वस्तुमा जिज्ञासु जनोने घणीज उपयोगी थइ पहवाथी प्रथमनी आवृत्तिओ दुक मुदतमा थइ रही छै, हल्ल पण पेयापेय अने भक्ष्याभक्ष्यनो वास्तनो विवेक प्राप्त करवाना जिज्ञासुओ तरफथी उपराउपरी मागणीओ थवाथी आ आवृत्तिमा बनती सुधारो बधारो करीने छपावी छै आ प्रथमा

કેટલીક ફુટનોટ શ્રી ભાગનગર નિવાસી શ્રીયુત બોહોરા અમરચંદ જસરાજે લખી આપેલ દાખલ કરી છે.

આ પુસ્તક વાંચી ધર્મના રૂપો પુરુષો પોતે અભક્ષ્ય વસ્તુઓનો ત્યાગ કરશે અને અન્યરઘુઓ ને વચાવી, ઉપદેશથી સમજાવી ત્યાગ કરાવશે તો યોજકનો અને અમારો ઉદ્દેશ અને પ્રયત્ન સફળ થયો સમજીશું.

આ ગ્રંથના યોજક કે જેમણે પોતાનો કિંમતી વસ્ત રોકી કેવલ દિતપુદ્ધિથીજ આ યાવતોની માહિતી મેઝી ગ્રંથરૂપે યોજના કરી છે તે પદલ તેમનો તથા આ ગ્રંથને તપાસી સુધારો વધારો કરવાની સૂચના આપી છે તેમનો આ પ્રસંગે અમો અતઃકરણપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ અને પુનઃ પુનઃ આવાજ પરમાર્થના કાર્ય પરત્યે, તન, મન, અને ધનનો યથાશક્તિ ભોગ આપ્યા કરે, એવું ઇચ્છી વિરમીએ ત્રીએ

લિ. પ્રસિદ્ધ કર્તા

પાંચમી આઠતીની પ્રસ્તાવના

આ પુસ્તકની ચોથી આઠતીની નકલ ૪૦૦૦ અમારા તરફથી સ. ૧૯૭૧ માં છપાવવામાં આવી હતી તે સ્વાસ્થ્ય ધવાયો કેટલાક વધારા સાથે આ પાંચમી આઠતી છપાવી છે આથી આ પુસ્તકની કેટલી ઉપયોગીતા છે. તે જીજ્ઞાસુ વર્ગ સહેજે સમજી શકશે આ વલ્લભે ગુજરાતી ટાઇપમાં પણ આ પુસ્તક છપાવવામાં આવ્યું છે.

શ્રી ભારદ્વાજ નિવાસી શેઠ રામાજી પદ્માજી તરફથી રૂ. ૫૦૦) ની મદદ મળવાથી ચોથી આઠતીનો કૌંમલ અઢીઆના રાગેલ તે મદદના અભાવે આ આઠતીમાં પડતરકૌમલ રૂ. ૦-૩-૬ રાગેલ છે

અમુક અનતકાળ વિચારની તથા સચિત્ત અચિત્ત વિચારની એમ બે સજ્જાઓ સ્વાસ્થ્ય ઉપયોગી હોવાથી આ આઠતીમાં દાખલ કરી વધારો કરેલ છે

મંચ ૧૯૮૨ ની

ધિજયા દશમી

}

હી પ્રમુખકર્તા

અનુક્રમણિકા.

વાવીશ અમર્ય વર્ણન	૧
ચલિત રસ આશ્રયી સૂચના	૩૭
વગીશ અનતકાય	૬૪
વાવીશ અમર્ય ઉપરાંત વીજી અમર્ય ચીજો	૭૩
વહુ આરમ્ભ થતાં તપ્તિ ન થાય અને પાઠજી હિંસા વહુ થવાના કારણે વર્જવા યોગ્ય વનસ્પતિઓ	૮૯
ટર્શન વિરુદ્ધ તથા લોક વિરુદ્ધના કારણે વર્જવા યોગ્ય વનસ્પતિઓ	૯૭
ત્રસજીવની વહુ હિંસા થવાના કારણે વર્જવાયોગ્ય વનસ્પતિઓ	૯૩
પાગળ મુદ્ ૧૫ થી કાર્તિક મુદ્ ૧૫ સુધી વર્જવા યોગ્ય વનસ્પતિઓ	૯૪
આર્દ્રા નક્ષત્રથી ત્યાગ કરવા યોગ્ય વનસ્પતિઓ	૯૫
ચોમાસામા વ્રમ જીમી પડવાના કારણે વર્જવા યોગ્ય વનસ્પતિઓ	૯૭
ચાલુ વપરાશમા આવથી વનસ્પતિઓ	૯૮
મચિત્ત ત્યાગી, દ્વાદશ વ્રતધારી તથા ચોદ નિયમ ધારનારને સચિત્ત સવધી ધ્યાનમા લેવા યોગ્ય કેટલીક ગાયત્રીઓ	૧૦૭
મુક્ત વ્દેનોને ધ્યાનમા લેવા યોગ્ય સૂચનાઓ	૧૧૯
મમૂર્ચિત્ત મનુષ્યની પ્રમાદવટે સગાતી હિંસા	૧૨૫
પરમાર્થ કુમારપાલ ભૂપાલના ચારવ્રતની સક્ષિત્ત નોંધ	૧૩૦

श्री लक्ष्मी रत्नसूरिकृत अभक्ष्य अननकायनी महाय.

ढाल—जीन सासन रे सूधी सदहणा धरे,
मुणी गुरु मुरा रे नने तत्व निरता करे,
मिथ्यामति रे कपट कदाग्रह परिहरे,
सही पाळे रे ते नर समकित मन खरे,

श्रुटक—मनखरे समकित शुद्ध पाळे, टाळे दोष दया परो,
धुर पच अणुत्रत त्रण गुणत्रन, ब्यार शिक्षा त्रत धरो
इम देशनिरति क्रिया निरति, करो भवियण मन रणी,
दाखरी नियगुण परह करा, दोष मम काढो बली १

ढाल—मम काढो रे लोभी नर कढो करो,
जाणी सावद्य रे अभक्ष्य गारीसे परहरो,
बड पीपळ रे पीपरीने कटुनरो,
सवर फळ रे रखे तुमे भक्षण करो,

श्रुटक—रखे भक्षण करो माखण, मद्य मधु आमिष तणु,
विष हिम करहा छाडी परहा, दोष मूल माटी घणु
परिहरो सज्जन रयणी भोजन, प्रथम दूरगति वारणु,
ममकरो ज्वाळु^१ अति असुर, रवि उदय त्रिण पारणु २

ढाळ—अयाणु रे अनतकाय सवि निमीयें,
 काचु गोरस रे माहे कठोळ न जीमीयें
 वळी वेंगण रे तुच्छफळ सवि छडोये,
 आपणपु' रे त्रत लीधु नवि खंडीये

झुटक—नवि खंडीए सवि नीम लेइ, देइ फळ त्रत भगनुं,
 अत्रात फळ बहु वीज भक्षण, चलित रस हुये जेइनु,
 सवर आणी अभक्ष्य जाणी, तजो ए वावीशए,
 गुरु वयण त्रिगते उलोय मीछो, अनतकाय वत्रीश ए. ३

ढाळ—अनती रे कद जाति जाणो सह,
 जस भक्षण रे पातिक बोल्या छे बहु,
 कचूरु रे हळदर नीलो आदु उळी,
 वज्र सूरण रे रुद वेहु कुमळी फळी.

झुटक—जे फळीय कुमळी वीज पाखे, चाखे चतुर न आवली,
 आळू पींडाळू थेंग शुहर, शतागरी लसण कळी
 गाजर मूळा गळो गिरणी, विरहाळी टक वधयुलो,
 पल्लक सूरण बोळयीली, मोथमीली सांभळो ४

ढाळ—वस करेळा रे कुपळ कुअळा तरुतणा,
 अकूरा रे लोदा ते जळ पोंयणा,
 कुंआरी रे भमर वृक्षनी छालडी,
 जे कहीयें रे लोके अमृत वेलडी.

झुटक—बेलही केरा ततु ताजा, खिलोढाने खरमूआ,
 भूइ फोडी उयाकार जाणो नीलफूल त मवि जूआ,
 उत्रीस लोक प्रसिद्ध बोल्या, लक्ष्मी रत्नसूरी इम कहे,
 परिहरे जे बहु दोष जाणी, प्राणी ते शिव मुख लहे ५
 इति अभक्ष्य अनतकायनी सन्नाय संपूर्ण.

अथ श्री सच्चित्त अचित्त विचार सन्नाय

प्रवचन अमरी समरी सदा गुरुपय पकज प्रणमी मुदा,
 वस्तु वणु कहकाळ प्रमाण, सच्चित्त अचित्त विधी जीमलीयो जाण. १
 बेहु रतु मळी चोमासामान, पट रतु मळीने वर्ष प्रमाण,
 वर्षा शीत उप्न ग्रीह काळ, त्रिहु चोमासे वर्ष रसाळ २
 श्रावण भाद्रवो आसो मास, कार्तिक वरसाओ वास,
 मागशीर पोष माहाने फाग, ए चारे शीयाळा लाग. ३
 चैन वैशाख ने जेठ आपाढ, उप्नकाळ ए चारे गाढ;
 वर्षा शरद शिशिर हेमंत, वसन ग्रीष्म पट् रतु एम तत ४
 वर्षा पत्तर दियस पकवान, प्रोस दिवस शीयाळे मान,
 वीस दियस उनाळे रहे, पछी अभक्ष्य श्री जीनवर कहे ५
 राश्ट्र विदल रहे चिहु जाम', ओढन आठ महार अभिराम
 सोळ महार दर्हि कानी छास, पछी रहे तो जीव निवाध ६

- पापड लोइया बटर, प्रमाण, चार प्रहर पोलीनु मान;
 मात्र प्रमुख, नोव्रीगय, पकवाच, चलितरमें तस काळनु, मान ७
- धान घोयण छ घडी परमाण, दोय घडी जळवाणी जाण,
 फळ घोयण एक प्रहर प्रमाण, त्रिफळा जळ वे पडीने मान. ८
- त्रणवार उकाळे जेह, शुद्ध उप्पजळ कहिये तेह,
 प्रहर तीन चउ पय प्रमाण, वर्षा शीत उनाळे जाण ९
- श्रावण भाद्रवडे दिन पच, मिश्र लोट जणचालित सच,
 आसो कार्तिक चिहू दिन जाण, मागशीर पोष दिन तीन प्रमाण १०
- माह फागणे कहा पणजाम,^१ चैत्र वैशाख चिहू पोर अभिराम,
 जेठ आपाठ प्रहर त्रण जोई, तद् उपरांत अचित्त ते होई. ११
- अल्सो कोद्रवा फाग ने जगार, साते वरसें अचित्त रसाळ,
 विदल सर्व तल तूयरी बाल, पांचे वरसें अचित्त रसाळ १२
- गहु शालि खडधान कपास, जब त्रिहु वरसें अचित्त ते खास;
 सीत ताप वर्षादिक जोई, सचित्त योनी अचित्त ते होई. १३
- हरडे पीपर मरिच बदाम, खारक द्राख एळा^२ अभिराम,
 शत जोयण जलपटमां वहे, शाठ जोयण थलबटमा कहे. १४
- धूम अग्नि परियट्टण करो, अचित्त योनी तस थाये खरी;
 सचित्त योनी प्रवहणनी जेह, थाये अचित्त प्रवचन कहे तेह. १५

- गेह मणशिल लूण हरियाळ, आवे जलवट माहे रसाळ, १
 ते अचित्त होये प्रवचन साख, पण लेयानी नहि तस भाख. १८
- धोळो सिंधव कक्षो अचित्त, आद्ध रिधे असर पगति, १७
 ईलादिक ओला जे थाय, तेह अचित्त थापना नवि थाय.
- खोर घृत जे कालातोत, पलटाए वरणादिक रीत, १८
 काच दूध विदल सयोग, थाये अभक्ष्य कहे मुनि लोग.
- चार महर रह जुगली राव^१, शोल महर राईतु अजार, १९
 दर्हि राई विदलें देवाय, उप्पन करे तो शुद्धज थाय
- फडा विगय परि शेक्यु धान, मृहने चोवीश गोमूत्रनु मान, २०
 हुडणीयादिक विदलनी दाळ, शेक्या धान परें तसमकाळ
- चार महर शीरो लापसी, विदल परे ते प्रवचन बसी, २१
 जीहां जेहनो काळ पुरो थाय, तिहा ते वस्तु अभक्ष्य कहेवाय.
- अथाणा प्रभुत्व सह जाण, चलित रसें तसकाळनु मान, २२
 चलयणादिक केरो काळ, शास्त्र माहे छे तेह विशाळ
- तेह भणी इहा नाण्यो एह, अल्प बुद्धिन पडे सदेह, २३
 आर्द्र धान अकुरा निरुळे, ते सह वस्तु अभक्ष्यमा भट्टे
- ए बोल्यो लयलेश विचार, विस्तार प्रवचनसारोद्वार, २४
 धीर विमल पंडित मुपमाय, कवि नयनिमल कीधी सप्ताय
- ईनि श्री सचित्त अचित्त विचार सझाय सम्पूर्ण

शुद्धिपत्र

पाठ	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
२	१०	मिद्धातमांथा	सिद्धांतमाथी
७	४	क्षत्रियोने	क्षत्रीयो तथा
७	६	बळपुष्टि	बळपुष्टि माटे
७	७	लोलपा	लोलुपी
७	२१	ज्यां	जेथी
१०	३	त्यारे	तेम
१०	१०	ने	जे
१६	३	ले	छे
१९	२०	उघो	ऊरो
२५	१७	के	ते
२८	१३	वाज	वाल
३७	१८	घणानो	घणाना
३८	८	ते	०
४४	१८	मुकाइ जवु	मुकाई जवु जोडए
४६	१	कळा	काल
४७	१७	थाय छे	थाय उ ते
४८	९	बघल	बघेल
४९	३	ग्रीष्म	ग्रीष्म
४९	१९	विमुक्ख	विमुख
५२	१८	नवी	नवी साधे
५३	२०	वजारमाथो	वजारमाथी
५३	२२	दधनुं	

૫૫	૨૦	રામ્વત્રા-	રાત્રી
૫૭	૨૧	આપે	આથે
૬૨	૧૪	આપણા	આપણો
૭૦	૬	પરધેર	=
૭૫	૭	પાળીચા	૦
૭૮	૧૭	ત્યારેજ	ડ્યારે
૮૩	૧૬	ને સ્વામી	૦
૮૩	૨૧	દિલ્હા	દિલ્હી
૮૮	૫	વર્તે છે	વર્તે છે
૯૨	૧૭	કારેલાં	કારલા
૯૨	૧૮	ટોંટોરા	ટોંટોરા
૯૮	૧૮	કાચા	૦
૯૯	૧૬	શક્તી	શક્તી
૧૦૦	૪	લોલોતરીનો	લીલોતરીનો
૧૦૦	૨૧	વ્યાખ્યાન શ્રાવણ	વ્યાખ્યાન શ્રવણ
૧૦૨	૧૬	સચિત્ત છે તે	૦
૧૨૬	૨૦	લાહી	લોહી
૧૩૨	૧૦	અન	અને
૧૩૫	૨૧	વિષ	વિષે
૧૪૪	૪	પૂર્વ પળ આદ્રદુમાર	પૂર્વે પળ આદ્રદુમાર
૧૪૫	૧૦	નિજ	જિન
૧૪૬	૬	ગ્રહવત	ગ્રહવત
૧૮૦	૧૦	एकादशनादि	एकादशनादि
૧૫૨,	૭	વર્તેયુ	વર્તેયુ
૧૬૦,	૧૬	૦-૩-૦	૦-૩-૬

॥ नमः श्रीपरमात्मने ॥

अभक्ष्य-अनतकायविचार

मंगलाचरण

जेणे अति दुष्कर एवो तप करी राग द्वेषनो क्षय करी विशाल
शिव समृद्धि प्राप्त करी छे एवा निकटोपकारी शासन नायक श्रमण
भ गवत श्री महावीर जिनेश्वरने अमे नमस्कार करीए छीए

जे अष्ट मदनो जय करवा साये इन्द्रियोनु दमन करवामां तथा
उत्तम धर्म ध्यान, शुक्ल ध्यान, ध्यावामां तत्पर छे एवा श्रीमान्
मुनियोमा प्रधान गणधर महाराज तथा पूर्वाचार्यो अपारु
मंगल करो ।

चौद पूर्वधारी श्री भद्रबाहुस्वामी, स्यूलीभद्रजी, दशपूर्वी
श्रीवज्रस्वामी तथा श्रीदेवर्दिगणिज्ञमाश्रमणादि निर्ग्रंथ साधुओनु
अमोने शरण होजो ।

श्रीमृगावती अने श्रीचदनवालाप्रमुख साध्वीजीना उत्तम चारित्र,
श्रियल तथा विनयादिक गुणोनु अमने अनुमोदन अर्हनिश हो ।

श्रीआणदजी, श्रीकामदेवजी, श्रीपुणियाजी अने श्रीजीरणजी
प्रमुख श्रावकोना उत्तम द्वादश प्रतो, ज्ञान, दर्शन, चारित्र

ए रत्नययीनी आराधकता तथा दृढ सम्यक्तादि उत्तम आचारोर्नु
अमे शीघ्र अनुकरण करता यइए ।

श्रीसुलता अने रेवतीप्रमुख शिखलवती श्रापिकाओना दृढ
सम्यक्त्वादि सुचरित्रोनु स्मरण, अनुकरण अमने सदा प्राप्त थाओ ।

श्रीजिनशासनની અધિષ્ઠાયિકા શ્રીસરસ્વતી દેવી સકલ
સિદ્ધિ આપો ।

શ્રીમદ્દાશીર ભગવતના શાસનની રક્ષા કરવાવાળા માતંગ યજ્ઞ
દેવતા તથા સિદ્ધાયિકા દેવીનો સ્તુતિ વિગ્રહાતિ માટે કરુ છુ.

શ્રીજૈનધર્મમા તત્પર સમ્પ્રદષ્ટિદેવનુ સ્મરણ કરીને અમશ્ય-
અનતકાયધિચાર નામના વ્રથનો શ્રીસૂત્ર સિદ્ધાન્તમાથા ઉદ્ધરીને
જિનાશ્નાનુસારે પ્રારમ્ભ કરીએ છીએ.

શ્રાવરુને ઉત્સર્ગ માર્ગે તો પ્રાપ્તુરુ આહાર લેયો કહ્યો છે જો
શક્તિ ન હોય તો સચિત્ત ત્યાગી હોય, જો તે પણ ન કરી શકે તો
વાચીશ અમશ્ય અને ત્રીશ અનતકાયનો તો જરૂર ત્યાગ કરે.

પચુવરિ ચ્ચુ ત્રિગઈ, હિમ વિસ-કરગે અ સઘ્વમદ્દી અ ।
રાઈમોયળગ ચ્ચિય, વહુવીઅ-અળત્તે-સધાળા ॥ ૧ ॥
ઘોલપડા વાયંગળ, અમુણિઅનામાઈ પુપ્પફલાઈ ।

૧ અળત્ત-ત્રીશ અનતકાયનુ વળન વાચીસમુ દર્શાવ્યું છે,
વાશીના ક્રમચાર લખ્યા છે

તુચ્છફલ ચલિઅરસં, વજ્જે વજ્જાણિ વાવીસં ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ-પાંચ પ્રકારના ડર ફલ ૫, ચાર મહા વિગડ ૯, દિપ ૧૦, વિષ ૧૧, કરા ૧૨, સર્વ પ્રકારની માટી ૧૩, રાત્રીખો-જન ૧૪, રહુગ્રીહ ૧૫, અનતકાય ૧૬, ચોઢ અથાણુ ૧૭, ઘોલ-વઢા, ૧૮, ઘેંગણ ૧૯, નામ ન જાણીએ એવા અજાણ્યા ફૂલ ફઠ ૨૦, તુચ્છ ફલ અને ચલિત રસ ૨૨, ૫ વાવીશ વર્જવા યોગ્ય અભક્ષ્યોને વર્જવા જોઈએ. ૧-૨

૧ *વઢની પીપુ (ટેટા), ૨, પારસપીપલીની^૧ તથા પીપ-લાની પીપુ, ૩ પ્લહ (પીપહની જાતિ છે), ૪ ડર (ગુલર) ની પીપુ, ૫ કચુર (કાલુર) ની પીપુ, ૬ પાંચે વૃક્ષના^૨ ફઢમાં યના સૂક્ષ્મ ગ્રસ જીવો હોય છે, જેનો ગણગ્રી થઈ શકતી નથી માટે તે સઘડાં અભક્ષ્ય છે, તેથી તેનો ત્યાગ કરવો. દુર્ભિક્ષમાં અન્ન ન મળે તોપણ વિવેકી પૂરપો પૂર્વોક્ત ફલો સ્વાય નહિ

૬ ઘઘ, ૭ મદિરા; ૮ માંસ, ૯ માસળ, ૧૦ ચારે વસ્તુનો જેવો રંગ છે તેવાજ રંગના તેમાં નિરતર અસહ્ય જીવો ઉપજે છે, માટે તે અભક્ષ્ય છે; વઢી તે ચાર મહાવિગડ અતિ ટિકાર કરવાવાળી છે,

* આ ટેટામાં અતિ સૂક્ષ્મ વીજ તથા જીવ ઘણા છે.

૧ પીપરની પેપહીમા સૂક્ષ્મ વીજ અને જીવ ઘણા છે.

૨ કોરપણ ફઢમાં જેટલાં વીજ તેટલા જીવો વનસ્પતિકાયના જાણવા. તે યાની વાગ સાચું ઠીસા કરવી તે યુક્ત નથી.

તેનું વિશેષ વર્ણન યોગશાસ્ત્ર, જૈન તત્ત્વાદર્શન વિગેરેમાં દર્શાવ્યું છે, જેથી અત્ર સક્ષેપમા કહ્યું છે

૧મધ-વાઘરી લોકો મધના પુઢાં લાવે છે ત્યારે પ્રથમ તેઓ તે જગ્યાએ ધૂમાડો ફરી મધમાસીઓને અત્યંત ગ્રાસ કરાવે તેના ઘરમાંથી ફાટે છે, તેમાં નાના ઘણાં અનેક હોય તેઓ ઉઢવાને અશક્ત હોવાથી તેના પ્રિય માણથી મુક્ત થાય છે જેમ એક માણસે ઘણા વર્ષ પર્યંત અત્યંત પરિશ્રમથી સમગ્રહેલુ ધન હોય તે એક રાત્રિમાં ચોર આવી ચોરી જાય ત્યારે તેને તથા તેના કુટુંબને કેટલું દુઃખ થાય ? તેમજ આ અનેક જોડોએ ઘણા વલતના કરેલા પરિશ્રમથી સ્વમક્ષણ અર્થે તૈયાર કરેલું મધ (તેઓનું મધપોડું-આનંદી ચુદ્ધ) વાઘરી વગેરે અનાર્થ લોકો તેને અ યત ક્લિપ્તમણા (પરાભવ-ફણ) હપજાવી ચોરી જાય ત્યારે તેઓને કેટલું દુઃખ થતું હશે ? અને તૈયા અનાર્થ લોકોને આપણે ઉત્તેજન આપીએ તે કયું નાસજનક ! બઢી તે મધમા નિરતર અસહ્ય જીવો હપજે છે, તેથી તેનો અવશ્ય ત્યાગ કરવો યુક્ત છે કોઈ રસ ભપટવાથી મધ રાત્રે એ વાતનો દૂર રહી, પણ જો ઔષધ માટે મધ રાત્રે લેવો તે નરકનું કારણ છે.

૨ કોવાનું, મમરીનું અને માસીનું એમ ત્રણ પ્રકારનું મધ માન્યકારે વર્ણવ્યું છે તેમાંનું દરેક મધ કે જે જીવ જતુની લાઝ છે, તે જૂઓ તો વિષાદિ દુર્ગંધનીય વસ્તુથી લાવે છે, તેથી તે એકદુ કરેલું પડુ છે, તે મહે મીઠું લાગે છતાં પણ પાપભીરૂષ ચાલવા જેવું પણ નથી

જેમ પ્રમાદના ઉદયથી જીવવાને માટે કોઈ કાઠકૂટ વિપત્તિ કળ માત્ર ભક્ષણ કરે તોપણ જરૂર પ્રાણનો નાશ થાય, તેમ મન સ્વાધી નરક ગતિ માત્ર થાય, તેથી સર્વથા તેનો ત્યાગ કરવા પુરાગ વગેરે અન્ય શાસ્ત્રમાં પણ કહ્યું છે. આત્મચૂરાજોગ પરના જીવોને સ્વ સમાન ગણી આવી અભક્ષ્ય चीजોનો સર્વથા ત્યાગ કરે છે, અને મહારોગ વશી કે પ્રાણાન્ત કષ્ટે પણ તેનો સ્પર્શ પણ કરતા નથી, તેઓને સહસ્ર વાર ધન્ય છે ! માટે હે પુત્રો ! પ્રમાદ ત્યજી આ चीज પરિ-
હરવા શૂરવીર થાઓ

મદિરા—તેનો સંપ્રથા ત્યાગ કરનારે ડગ્ગેજી દવા પ્રમુખ વર્જતુ જોઈએ, કારણ કે તેમાં માયઃ ટ્રિફલર—^૧સ્પોરિડ (દારુ) આવે છે, વઢી

૧ —૧ દ્રાક્ષામ્બ, ૨ કુમાર્યામ્બ, ૩ લોહામ્બ, ૪ દેશી દવા પણ એવીજ છે, દ્રાક્ષ અને મહુદાને સોઢવે છે, તેથી સોઢનુ નામ આસય છે. શરવતમાં પણ અભક્ષ્યના કારણો વિચારવતો દેખી શકે છે. ૨. અનેક જાતનો વાદન (દારુ) પીનારા વ્યસની છે તે ટરેકના પુરા હાલ જગ જાહર છે, કોઈ જાતનો કેફ હિતકારી નથી. ગાંજો, ળીલાગર પણ તજવા જોઈએ દારુ પટલે અનેક વસ્તુનો સડો કરી તેમાં ત્રસ જીયો ઉપજે તે મુદ્દાનો યંત્રથી રમ્મ કાઢી લેયો તે કેટલાક ભોળા જનો કોલનવોટર વાપરે છે, પણ તે અચિત્ત નથી અને તેના ઉપર દારુ તરિકેની મોટી જગાત લેવાય છે.

ગ્યારે આયુર્વેદના કર્તાએ અનાયોની સાતર અભક્ષ્ય ઓપયો-
ચરથી તેલ વગેરે વતાવેલ્લે ત્યારે યુનાની હકીમોએ આર્યાવર્તને

કેન્ડલીક પાઉડર (ભૂકો-ચૂર્ણ) ચાલી દવામા પણ અમ્લ્ય વસ્તુના મિશ્રણ થાયડે, જેથી 'ઇંગ્રેજી દવાનો ત્યાગ ફગ્વોજ ઉત્તમ ટે.

માંસ—જે અનેક જીવોને મારીને તૈયાર કર છે, તે મુખ્ય વ્રણે મેદે અમ્લ્ય કહેલુ છે-જલ્લચરનુ-મચ્છી વગેરેનુ, સ્થાચરનુ-પાઠા વરુરા હરણ ગાય ઘેટા અને સસલા વગેરેનું, અને રોચરનુ-ચકલા માસ, ઇઠા અને મચ્છી વગેરે અમ્લ્ય પદાર્થનો ભોગ સહેજે ફરમાવ્યો ટે. માટે દરેક દવા લેતા આર્ય ધર્મ જાળવનારા થવુ જોઈએ

ઇંગ્રેજી દવા જેમા અમ્લ્ય પદાર્થ હોય ડે તેની વિગત.

- ૧ કૉંઢલીવર પીલ્સ દરિયાઈ માછલીના કલેજાના તેઠની ગોલી
- ૨ રફૉટ્ડમલશન ઘૉવરીલ-ચચ્ચ અને પાટાના અમુક ભાગનુ માસ
- ૩ ત્રિશેલ ગાયના મગજનો માસરસ.
- ૪ થીફાઈરન ચાઈન-ઘેટાના મામ યુક્ત થાઢી
- ૫ કારતિક લીકરીટ-માસ મિશ્રિત
- ૬ સરોગાની ટોર્નિક-સ્પીરીટ (મદિરા) યુક્ત
- ૭ ઇક્ષટેટ મોલ્ટ-મવ અને માસ મિશ્રિત.
- ૮ ઇક્ષટેટ ચિકન-કુરુડીના વચ્ચાનો રસ
- ૯ વેસેન ઇચ-ડુફરની ચરચી
- ૧૦ પેપસી-ટ પાઉડર-કુતરા અને ડુફરની વે ગોલીનો ભૂકો.

કુકડા અને પારેવાં વગેરેનું, તે ત્રસ પર્વદ્રિય અનેક પ્રાણીઓને શીકાર તરીકે કે ઘઘા નરીકે મરણ પમાડીનેજ નીપજાવેલું છે—અર્થાત્ તેઓ નિરપરાધિ હતાં તેઓનો નાશ થાય છે. તે પ્રાણી સઘળાં માયાપના પીશાવથીજ પેદા થઈને છે, માટે ક્ષત્રિયોને મોહમેદનોને પણ તજવા યોગ્ય મહાદુગ્ધનિક માંસ છે.

પુરાણમાં તેમજ કુરાનમાં તેને અશ્વિય ફરમાવેલું હતાં વલ્લ પુષ્ટી અને જીભના લોલપા તેવું અસ્વાદ્ય સ્વાદ્ય છે, પણ પરના પ્રાણ લીધેથી કોઈને પોતાનું મોત અલ્લસાતું નથી જેમ આપણને મરવું ગમતું નથી, વાલ્લવચ્ચાનો કે માવતરનો વિજોગ પોસાતો નથી, તેમ દરેક જીવ મરણ કે વિજોગ ઇચ્છતા નથી, માટે જેવું વર્તન પોતે ધીજા તરફથી ઇચ્છ્યું તેવું વર્તન આપણે અન્ય દરેક પ્રાણી પ્રત્યે રાખવું, એવી ન્યાય મરેલી દૃષ્ટી રાખશો તોજ પોતાનું શ્રેય થશે

પવિત્રતા અને આર્યપણુ જે હિંદુસ્થાનમાં છે તે માંસાદાર તજીને પક્ત વનસ્પતિ તથા દુધના સ્ત્રોતારૂથીજ જલવાય છે, પરંતુ કોઈ રીતે (મત્યક્ષ કે પશુક્ષ) માંસ, લોહી કે ચરબીજન્ય કોઈપણ પાપમય વીજો સ્વાદા પીવાથી જલવાતું નથી; તેમજ તદુરસ્તી પણ ઘગડે છે તે અવશ્ય સમજો રાક્ષસ જેને કહેવાય છે તે મનુષ્ય મુઘાંને સ્વાદ, ત્યારે જેનો માંસ મક્ષણધર્મ છે તેને પાપ હોવાનું વાકી શ્યુ ?

અર્ધધર્મવાળાં કુકડા, દરણ અને માછલાં વગેરેના મક્ષણથી અનેક પ્રાણીઓ મારવાનું પાપ થાય, માટે તે તજવા સારું એક દાથીને મારવાથી ઘણી મુદ્દન માંસ પહોંચે, જ્યાં થોડી હિંસા થાય એ

ચલાવ્યું. જુઓ ન્યાય શું છે ? હમેશા નરકગામી (માઠીગતિ જનારા) ઓને સિંહ કે વાગ અને હાથો મારવાનું સૂઝે છે. જેઓ આ જીંદગીમાં ઇંદ્રનું વાહન તથા ગણપતિની આદૃતિ રૂપ હાથી જેવા પ્રાણીનો નાશ કરે તે અચ્ચ પાપી છે.

સાદસી પોતાનો વધો છતાં ગુરુરાધેશ કે પાદાનુ ગલ્લ કાપરાતી છરી પોતાને હાથે નહોં પણ એકાદ પૈસો આપીને ધોજા નોંચ માણસને હાથે મૂકાવે છે.

માંસની અંદર પહે પહે અનેક જીવો (ગસ) હવે છે, તે માંસને અગ્નિ ઉપર પચાવતાં અને પચાવ્યા પછી પણ હવડ્યા કરે છે. સાચી સારું જુઓ મુશ્કેલી જનારનું કલેશર વધારે ધાવત પડી રહે ત્યારે તેમાં ધારોકરૂપે હવેલા હોઈને જ પછી મોહોડા ધત્તા દટ્ટિ-ગોચર થાય છે. તે સત્ય વક્તાયે તદ્વર્ણ (માસનાન કનરવાળા) કહ્યા છે. એજ પરોપકારી નરવોરે સર્વ જતુઓને પોતાનો સમાન ગણવા માટે પરના માણ વચાવવાના હેતુએ માણોથી નીવજતી ચીજો માસ, ફદા કે મચ્છીના તેલવાળી કોઈપણ વસ્તુ ધોગ્ય ન કરવી એમ ફરમાવ્યું છે.

એજ હીસાને શ્રીજિનશાસનમાં પદ્મ કર્માદાન તજવાનું દરેક ધર્મિઓને અનાદિ કાલથી હમેશને માટે ફરમાવ્યું છે. કેટલાક દગા-ચોર લોકો ધીમા ચરણીનો મેગ કરે છે, વિલાયતી વિસ્ફુટ પ્રમુદા રામા તેણે મિશ્રણ કરે છે, તેવી ચીજનું આજે કંટલાક ભક્ષણ કરે છે, તે રોદનનક છે તેથી વિસ્ફુટ વગેરે આખડછેટવાળી ચીજોનો

સ્પર્શ પગ ન કરવો, કેટલીક ડ્રેજી દવાઓ જેમ કે 'ફૉંડલીવર-ઓઇલ (માઝલીનું તેલ) સ્કૉટ ઇમલ્શન, થૉપરીલ અને મુવઈ' પ્રમુખ, ચરબી વિગેરેનો મેગ કરી ચનાવે છે તેનો અરથ ત્યાગ કરવો જોઈએ. તન્દુરસ્ત થયા માટે ભક્ષ્યાભક્ષ્યનો વિચાર કર્યા વગર આવી चीજો વાપરો છો, પળ હે થવ્યો ! તેના કિંપાકસમાન બહુ માઠી ગતિનાં ફલ ભોગવવાં પડશે તે વિચારો ! અનાદિ કાલથી તન (પુદ્ગલ) ની મમાઝમાં જ આ જીવે પતુર્ગતિમાં ભ્રમણ કર્યું પણ મન દુરસ્ત રાગ આત્માનુ કલ્યાણ થવાનું નથી તેથી જન્મ, જરા, મરણ, આગ્નિ, વ્યાધિ અને ઉપાધિના દુઃરતનું નિવારણ કરવા આવી અભક્ષ્ય चीજોનો ત્યાગ કરો ! ઘન્ય છે વરુણુલ રાજકુમારને કે જેને પ્રાણાન્તે પણ માંસનું ભક્ષણ કર્યું નહિ અને દેવ ગતિ સાધી. ક્યારે આપણે તેવા મહાત્મા પુરુષોનું અનુકરણ કરવાં શીખીશું અને શિવસંપદા પામીશું ?

---

૧ ફૉંડલીવર ઑઇલની ગરજ તોપરેલથી સરે છે જૂઓ હોં
ત્રીભોવનદાસકૃત વૈદ્યક ગ્રંથ.

૨ મુવઈ નામની દવા જે માણસ તથા જનાવરના કલેજામાંથી ચનાવે છે તે તો પ્રગટપણે અમક્ષ્ય છે, તેના પડલે શીલાજીવ વાપરવાથી તે દવાનું કામ સરશે

૩ નવલાઈના દરદ માટે જો તેલનો સ્પર્શ હોય તો પદામનું તાજું તેલ મર્મ દવાથી ચઢી જાય છે

માલખ—જેમ દુધને વાઙ્ગાનરે વગાડવળુ થયે અમૃત્ય છે, તદ્દર્હીને મેલ્લવ્યા પડી વે રાત્રી ગયે અમૃત્ય ડે, અને છટડી પ્રમુરના તુધમાં એક મુદ્દત્તમા જીવાન ડપજે છે માટે અમૃત્ય ડે, ત્યારે મયજ્ઞા સર્વજ્ઞોષ સરસ્વી રીને દશવિલુ મારણ અમૃત્યજ ડે. ડાશમા સદ્ગત સ્વભાવિક મારણ આવી જવા સમ્ભવડે, તેથી પ્રિરનિપતે તો તે ગાલીને વાપરવી; અથવા અજાણતા આવી જાય તેની જયણા રાલ્લવી. માલખ છાશમાંથી વહાર ફાઢે કે તરતજ' અતર્મુદ્દત્તમા મુક્ષ્ય તદ્દર્ણા જીવ ઉત્પન્ન થાય ડે, તેમાં શંકા ફરવી ઉચિત નથી, ફારણ વસ્તુ માત્ર વે પ્રફારે સિદ્ધ થાય ડે એક હેતુગમ્ય, રીતુ આગમગમ્ય, માલખ તથા દ્વિદલ પ્રમુલ્લમા ને જીવ ઉત્પન્ન થાય છે તે હેતુગમ્ય નથી વળ આગમગમ્ય છે માટે જિનેશ્વર મગવતે જે પ્રરુપ્યુ ડે તે સત્ય માનવુ જ જોઈ, જો જોઈ વળ પુન્ય કોઈ વળ જ્ઞાત્ર ન માને અને વમુષ્ ઢીઢેછી વસ્તુ જ માને તો નરક સ્વર્ગાદિ જે અદૃશ્ય ડે, તેમજ પરમેશ્વર (સિદ્ધના જીવો) સાતમા કે ઘડદમા રાજલોક ઉપર ડે, અને સ્વર્ગ તથા નરકમા જીવો પુન્ય પાપ ફરવાથી જાય છે તે વળ માની શકાજે નહિ, તેની સાતમી કે આગજ્ઞની પેઢી હતી કે વેમ તે શંકા યજ્ઞે, વળ તેમ નથી ફારણ ક વેટલીક વસ્તુ હેતુગમ્ય હોય, અને વેટલીક માટે આગમમમાળ વળ

૧ અહીં જઘાય અતર્મુદ્દત્ત સમજવુ, તેની વાલ નવ સમય ડે એક સેકન્ડમા અસરચાતા સમય થાય છે, માટે છાશથી જૂદુ પઢયુ કે તરત અમૃત્ય સમજવુ

માનવ કારણ સર્વ વસ્તુ આપણા જોવામાં આવતી નથી માટે માલખ પ્રમુખમાં જે જીવની ઉત્પત્તિ થાય છે તે આગમગમ્ય સમગ્રી અસ્તિ-
ત્વ પ્રગટાવના વચનમાં સિદ્ધિ શક્તિ કરીજ નહિ છાશમાંથી
માલખ કાઢતાં તરતજ તાવડામાં ચૂલા ઉપર મૂકી દેવું યુક્ત છે.

ઉપરની ચાર મહા વિગડ (મધ-મદિરા-માંસ-માલખ) નો
અવશ્ય ત્યાગ કરવો જોઈએ. પ્રમુખી આજ્ઞા પાલવી તેજ ધમ છે

૧૦. ઘરફ, હીમ અને કરા એ ત્રણે चीजમાં સરસા ટોપોનું
કારણ છે અપ્કાય (હરફ સચિત પાણી) નું ઘરુ વિંદુ અસહ્ય
જીવમય છે, તે જીવનું સરસવ જેવું સ્વૂલ શરીર હોય કે થાય તો
તે એક વિંદુના જીવો આ લાલ જોજનના જંઝૂદીપમા સમાય નહીં,
પટલા સૂક્ષ્મ શરીરે જીવમય પાણી છે, તથાપિ પાણી વિના નિર્વાહ
ન થાય માટે જરૂર પુરતું વાપરતું પડે, પરંતુ ઘણા પાણીનું ઘટ (ક-
ઠળવણું) થયે તે ઘરફ અને કરારૂપે દેખાતમા ઓડું હોય છે,
તેથી ઘણા જીવરૂપ પાણીનું સંક્રમણ નાની આકૃતિએ વન્યુ તેટલા
થોડી સંખ્યા (અસંખ્ય) ના જીવોનો વિનાશ આપણા કામે
અને અલ્પ વૃત્તિ સારુ કરવા બદલે તે चीजો તજીએ તો સામટા
જીવોને અભયદાન અપાય છે

દાહ થતો મટાડવાને ચદન (છુસડ) કે ઘરાસનું અથવા
સહસલીયાનું વિલેપન કરાય છે સારુનું પાણી, ઘટામ અથવા
સુઘડ સહિત પીવાથી વૃષ્ટા ઝીપે છે, કેળાં પણ ઠંડી કરનાર છે.

મલયાગટ, મુગેશ્વર, લીંબદો, ગલોનુ સર, ફરીયાતુ અને યુચરુણ વગેરે ઝડો અળાહારિ ચીજો રાત્રે પચ્ચસ્વાળ છતાં વપરાય છે. દિમ (વરફ) કુદરતી સ્થા સ્વાઓ પ્રમુખ માધનોથી બનાવે છે તે બને જાતનો અભક્ષ્ય છે, કારણ કે તેમાં પાણીના અસહ્ય જીવ છે, જે આરંભિત છતાં સ્વાદિષ્ટ નથી, ઘણી શ્રીતીર્થંકર મહારાજે પણ નિષેધ કર્યો છે આઈસક્રીમ, આઈસચૌટર (વરફનું પાણી) આઈસસોડા, કૂલ્ફી પ્રમુખ વરફની ચીજોનો પણ ત્યાગ કરવો આઈસક્રીમ બનાવવામાં વરફ તથા ફાલ્સુ મીઠુધેનો આરંભ થાય છે પટલે ષંદ્રિય જીવોની વિરાધના થયા સાથે તેના સ્વાઓની અદર રહેલો દૂધ પ્રમુખનો રસ તે સ્વામાથી વરાતર લુહીને સાફ કરવામાં ન આવવાથી તેમાં બેદ્રિય વગેરે જીવોની કે પત્તિ થવાનો પણ સંભવ રહે છે; પણ તે જીવો વધુ મૂઝમ હોવાથી દ્રષ્ટિ પડી શકે નહિ, અને નવું દૂધ પ્રમુખ પદ્ધતિ તરતજ તે વિચારા વિનાશ પામે, આવી વિરાધનાનો વિચાર જિહ્વા દ્રિયમાં લુબ્ધ થવાથી અહિંસામય ધર્મના આગે વાન આપણામાંના કેટલાક જૈનવધુઓ ન કરતા અનેક જીવોના પ્રાણ લેવાના કારણિક થઈ પડે છે જ્યારે આગલ આપણા પૂજ્ય વડિલો સચિત્ત ત્યાગી તથા ગઠસી-વેઢસી પ્રમુખ સંસ્કૃત નિયમો પાલ્લવામાં મશગુલપણે વર્તતા ત્યારે આજે અનેક વધુઓ રસ્તામાં હાલતા-ચાલતા, હૉટલો-વિશ્રાંતિગૃહ (વિશ્રાંતિ નહિ પણ સ્વરેશ્વર વિનાશકારીગૃહ) વગેરેમાં ભક્ષ્યાભક્ષ્ય અને સ્પર્શાસ્પન્નનાં મલીન દોષનો વિચાર ન કરતા, તેમજ પરભવનો પણ (આ ભવમાં મુર વડિલ કે

ज्ञातिनो भय तो क्यांथीज होय ?) भय नहिं राखतां स्वच्छदपणे निर्ध्वंस परिणामे आवी तुच्छ वस्तुओथी स्व मनकामनाओ वृत्त करी स्वर्वात्माओने मलिन-भ्रष्ट करे छे. अफसोस ! आ केवुंखेदजनरु ! बधुओ ! परना जीवोने यती वेदनानो सहजमान विचार आपना कुमला मगज उपर लावी, आवी तुच्छ-असार वस्तुओनो सदंतर त्याग करो ! ! त्याग करो ! ! बगडतु वातावरण सुधारो !

११. विष-अफीण, सोमल, वच्छनाग, हरताल, मीठा, तैली-या, सखीया प्रमुख चीजो अभक्ष्य छे. कारण के ते खावाथी पेटना कृमि आदिक जीवो नाश थाय, शरीर शिथिल थाय अने परज-शक्ता थाय, माटे विषभक्षण कोइ शोखथी के बळपुष्टि अर्थ न करवुं, औषध तरिके छूट रखाय छे. जुओ व्यसनी माणसना हाल धा धा थाय छे ? तथा अवसरे अमल न मले तो चेतना मुंसाय, क्रोध मिजाज बढे, अने ते वस्तु खानारो ज्यां मल-मूत्र करे ते क्षेत्रमां तस स्थावर जीवो दिंसा थाय. आवी वस्तु खाइने आपघात करवाथी परभवे नरकादि नीच गति प्राप्त थाय. माटे विष व्यसनके आपघात करवामा बापरवुंज नहि; तेम तेनो व्यापार पण करवो नहि. राज्यकर्ताओ पण विषव्यापारनी सनदो तेनी हठ राखवा माटे आपे छे. एतु कारण जाणनारा सर्वज्ञ गुरुओ पदर कर्पादान तजवामा विषव्यापारने निषेधो छे केमके तेना व्यापारथी अनेक अनर्थ नीपजे छे माताओ बच्चाओने शालागोळीनु अमल आपे छे, जेमां अफीण आपे छे, पण ते व्यसनथी बच्चाओने फायदो नथी, पण उलटु

નુકશાન કરે છે અને કોઈ વેળા મૂલયો ઘાળાગોળી ઠેકાણાસર ન મૂકાયાથી અને વાલ્કરના હાથમા આવવાથી ત્યારે પ્રમાણમાં સ્વાદ જાય છે તો મૃત્યુ પણ પામે છે. જેથી સુદ્ધ માતાપ આવી શેરી કે અમૃત્યુ યસ્તુઓના અમલ આપવાં નહિ, તેને માટે તો દેશી વૈષ્ણવ ગુરુકા યસ છે

૧૨ કરા—મેર (વરસાદ) ના કરા આકાશમાંથી પડે છે. તેમાં પણ વરફના જેવો મહા દોષ 'છે; મિનઆદ્યા વિરુદ્ધ છે તેથી વર્જવા

૧૩. ભૂમિકાય—(પૃથ્વીકાય)—સર્વ જાતની માટી, લઘો, ભૂતલો (સરાફલો), સ્વારો, કાચુ મીઠુ પ્રમુખ અમૃત્યુ છે, કારણ કે તેમાં અસહ્ય જીવ છે. માટી મીઠુ એમાં દોષનું પહલુ કારણ જુઓ, પ્રત્યેક જનસ્પતિકાયમાં એક શરીર (પાન, ફુલ, ફલ, બીજમાં) એકેકા જીવ છે, પણ એક લીલા આમલામમાળ પૃથ્વી-કાયમા જેટલા જીવ છે તે દરેક જીવ કતુતરના જેવડું શરીર કરે તો તેટલા જીવો આ લાલ જોજન ગોળાકૃતિ જનૂદીપમા સમાય નહીં એવી યહોલી સહ્યાના છતાં અલ્પ શરીર છે. તેનો વિનાશ

૧. જેમ કાચુ ફલ કે લગતુ ધાતુ સ્વાદાથી ધીણો પડે છે, અને ગમિણી સ્ત્રીને કાચો ગર્ભ પડી જાય ત્યારે સુવાવડમા સ્વાવાની ધીંદ્ર વગેરે ઉચ્ચમ ચીજોના બદલે તે કસુવાવડમા તેલ ચોળા કઢથી અને વાજરીનો લુલ્હો રોટલો વગેરે સ્વાદુ પડે છે, તેમ કાચા વરસાદનું સ્વરૂપ કુદરત વિરુદ્ધ હોવાથી અમૃત્યુ છે.

કરીને અલ્પતૃપ્તિ લેવાનું થવા વડલે તેથી ચીજો તજી તેવા સામગ્રી જીવને અમયદાન દેવું યોગ્ય છે, અને તેથી આપણને મરી જવાશે નહીં. એ ચીજોના વડલે વીજી ચીજો ઘણી અવેતન મઝી શકે છે. તે સ્વારો તથા મુત્તહો નાહાવા ધોવાને સ્પરાય તેના વડલે સોઢાસ્વાર, આમલાં, કકોદી; સાબુ, અરીઠાં એસીઢ મોઝુદ છે.

ગર્ભિણી સ્ત્રી જેને મુત્તહો સ્વાવાનુ સૂઝે તે ગર્ભને વ્યાધિ, વિનાશ અને નુકશાનકારી છે.

પાપડ કે સાઢીયાં ઘનાવવા માટે સ્વારો વાપરવાને વડલે સાજીસ્વાર, સોઢાસ્વાર ઘણા ઉપયોગી છે.

સ્વહી કે રાત્રી માટીને વડલે ચાક ચૂનો ગેરુ મળે તેમ છે. માટી સ્વાગ્રાથી પેટમા અસરૂપ જીવનો ઉત્પત્તિ થાય છે, તથા પાંડુરોગ, આમવાત, પિત્ત પથરી રોગ થાય છે, તથા ફેટલીક જાતની માટી દેહકાં વિગેરે સમૂર્ણિમ જીવોની યોનિરૂપ હોય છે તેથી પણ તે અમરૂપ છે; માટે તેનો અવશ્ય ત્યાગ કરવો પણ અનાજમા કાંકરો સ્વાવામાં આવી જાય કે પાણીમાં ધુલરજ હડોને પડે, તેમજ શાક ભાજીમાં ચોંટેલી માટી હોય તેથી કાચી માટીની વાધાનો ભગ થતો નથી, છતાં તેની જયણા રાસ્તવી.

કાચુ સચિત્ત મીઠુ શ્વાવકે વર્જેવું અને અચિત્તવાપરવું, પૃથ્વી-માંથી સ્વાળ સોદતા તથા કોઈ પહાડના સોસ્વરૂપે અને સમુદ્રના પાણીથી આગરમાં જમાવેલું એવું સર્વ વઢાગરુ. ઘસોયું સ્વારો, ઢાલ સિંચવ વગેરે અનેક ક્ષાર જેને અગિ શસ્ત્ર ન લાગ્યું હોય, ત્યાં સુધી

‘ સચિત્ત ’ છે, તેવું સર્વ મીઠું દરેક જૈનોએ શ્રદ્ધાથી તજવા યોગ્ય છે. ગૃહસ્થીઓને જો અચિત્ત કરેલું વેચાતી મલે નહીં તો સ્વપ્નેટલું અચિત્ત કરાવે છે દાઢશાકમાં તો સચિત્તનું અચિત્ત થઈ જાય છે, પણ અયાણામાં, મશાલામાં, મુખવાસમાં અને ઔષધમાં અચિત્ત મીઠું વાપરી શકાશે.

અળાહારીમાં ગળેલા મુરાત્તાર, સાજીત્તાર, ટકુળત્તાર અને ફટકડી તો અચિત્તજ છે અચિત્ત મીઠું જુદી જુદી રીતે થાય છે એક તો માટીના વાસણમાં મીઠું ભરી ઉપર મજબુત પેક કરી કુમારની અગર કંદોડની બઢીમાં મુકવાથી વરોધર અચિત્ત થાય, તે મુજબ અચિત્ત કરેલું મીઠું બે ચાર વર્ષ કે તેથી વધારે વચ્ચત મુધી સચિત્ત થતું નથી. શ્રાવકો સ્વેરે એક શેર મીઠું ત્વાડીને દહીંને આશરે બેશેર પાણીમાં પલાલી તે એક રસ થઈ જાય ત્યારે તે રસ માલીને ચૂલા ઉપર જેમ સાકરમાંડનું ચુરુવનાવે છે તેમ શેફી નાવે છે, આ પ્રમાણે બનાવેલું મીઠું અચિત્ત વરોધર થાય, પણ પાણીના સયોગે રસ કર્યો છે માટે બે ચાર માસે સચિત્ત થવાનો સમય છે,

૧ મીઠું કુમારને ત્યાં અચિત્ત કરવા માટે આપણી પ્રવૃત્તિ ગુજરાતમાં પાટણ શહેરમાં છે, જે કુમારવાલ રાજાના વરવશથી ચાલી આપે છે એમ કહેવાય છે તથા દાતળની હીર પણ તૈયાર પવાતી મલે છે વળી મીઠું પણ અચિત્ત મલે છે, જે અપદાવાદના કેટલાક શ્રાવકો મગાવે છે. તથા ત્વાગે તો કંદોડ (હલવાઈ) ની પેઢીમાં અચિત્ત મલે છે

મઢીના પાકેલા વલમળ જેટલો ફાલ તેનો સંભવે નહિ, કારણ કે મઢીમાં શેકેલું મીઠુજ ગળી પાણીરૂપ થઈ ઢેફુ વધાય છે તાવડી કે 'લોડી' ઉપર શેકે છે પણ તે લાલ રંગ જેવું થાય તેવું આકરુ શે-કેલું થયે અચિત્ત થાય, કારણ કે મીઠાની યોનિ વહુ સૂક્ષ્મ છે તેથી તેને અગ્નિનું ઘરોવર શસ્ત્ર લાગે ત્યારેજ અચિત્ત થાય મુનિરાજ શ્રી-ધીર વિમલજી મહારાજ સચિત્ત અચિત્તની સજ્ઞાયમાં લેતે છે કે:-
અચિત્તલવળ વર્ષા દિન સાત, સીયાલે દિન પન્નર ચિરયાત;
માસ દિવસ ઉન્હાલામાંહિ, આઘો રહ્યો સચિત્ત તે થાય॥૮॥

પરલે અચિત્ત કરેલું મીઠુ વર્ષા ઋતુમાં સાન દિવસ, શીયાલા-માં પન્નર દિવસ અને ઉન્હાલામાં એક માસ સુધી અચિત્ત રહે, તે પછી

૧ ફાઠીયાવાડમાં કેટલાંક આયવીલ, એકાસણા પ્રમુખમાં અચિત્ત મીઠુ વાપરવા માટે તાવડી ઉપર કે વાટકામાં સચિત્ત મીઠુ નાખી ચૂલા ઉપર થોડીયારમાં શેકી ઉપયોગ કરે છે. તેઓએ અવશ્ય સમજવું કે મીઠાની યોનિ ઇટલી વગી સૂક્ષ્મ છે, જે માટે શાસ્ત્રકારે શ્રી મગવતી સૂત્રના ૧૯ માં શતકના ત્રીજા ઉદ્દેશમાં ફરમાવેલું છે કે ચક્રવર્તિની દાસી વજ્રમયી શીલા ઉપર વજ્રના લિસોટાથી મીઠુ એકવીશ વાર ઘાટે તોપણ તેમાંના કેટલાંક જીવોને ફાંડ અસર થતી નથી. જેથી અગ્નિનું શસ્ત્ર વરોવર લાગવાથીજ અચિત્ત થાય, અન્યથા શકાશીલ જાણવું. અચિત્ત મીઠુ કાઢતી વસ્ત કોરા હાથ કરીને કાઢવું, નહિતર સચિત્ત પાણીનું એક ટીપુ માત્ર પડવાથી તે મીઠામાં મળી જતાં સચિત્ત થઈ જાય છે, તેનું વહુ ધ્યાન રાખવું.

તે સચિત્ત થાય એ કાઢમાનનો વિગત જોતા ઘરમાજ તાવઢી ઠીર
કે લોઢી-તવામા શેકીને કરેલા અચિત્ત મીઠાનો આટલો કાઢ સ-
મ્ભવે છે કપકે મઢીમા પાકેલા વઢમણનો કાઢ તો મરચનપારોદ્ધાર
વગેરેમા ઘણો મોટો (મથૂત) થયો છે. ૩ે ચાર વર્ષ કે તે ઉપરાંત
મૃધી અચિત્ત રહ, અર્થાત્ તેનો કાઢ ઘણોજ સમજવો. શ્રાવક મૂઢ-
માગે સચિત્ત પરિહારો હોય, તેથી પ્રમાદ ત્યજી સચિત્ત સરનો ત્યાગ
કરવો, તેમાં પણ સચિત્ત મોઢું તો અવશ્ય વર્જયુ

૧૯ રાત્રિભોજન—આ મ્ભવ તથા પરમ્ભવને વિષે મહા-
દુઃખનુ કારણ છે રાત્રિષ્ ચારે આઠાર અમ્ભ્ય છે રાત્રિભોજન

* આ દુનિયામાં આહાર, મ્ભય, પરિગ્રહ અને મૈથુન એ ચારે
સજ્ઞા સર્વ જીઓને છે ચાર ગતિમા દેવ દેવોઓને તો કોઈ ત્રત પ-
શ્ચસ્થાણનો ઉદય નથી, તેથી તેઓ પાછલા મ્ભવની ક્ષમાણી મ્ભોગવીને
પછી પ્રાય સ્વાલી હાયે પરમ્ભવ જનારા તથા નરકગતિમા જીવો
એકલુ દુઃખજ મ્ભોગવે છે, તેમજ તેઓને દિવસ કે રાત્રિનો દેવાવ નથી,
ત્યહા ત્રત નિયમનુ પાઢ્યુ કે તેનુ રઢવાપણુ નથી, અને તિર્યચગતિ-
માં પશુપણુ સર્વ વિષેકહીન (માતા પુત્રની વ્યવસ્થા રહોત) હોવાથી
દિવસનુ કે રાત્રિનુ મ્ભાન નથી, સ્વાયુ પીયુ પ્રાય પરાધીન છે. ફક્ત
મનુષ્ય ગતિમાં જેઓને સાચાં શાસ્ત્રનો મ્ભરૂસો છે, તે પૈકીના મ્ભવ્યો
રાત્રિભોજનના પારાવાર દોષને સમજે છે, ષટ્લે મનુષ્યનું જ કર્તવ્ય
ફરો, ત્યાગ ષટ્લે દાન અર્થાત્ અમયદાન જેનુ ફલ શિવ છે તે તમે
મેઢવો અઠાર પાપ સ્થાનકમા પહેલુ માણિવય તજવાનુ, પછી શીજા

કરનારા પરમહે ડલૂક, કાગ, ગીધ, ઘેંઘ, વીંછી, ઘો, મંશાર, મૂપક, સર્પ, વાગુલ, ચામાચીઢીયા વિગેરેના ભવ પામે, મહા દુઃખી થાય

તજે; અથવા તો પહેલું પ્રાણાતિપાન વિરમણ ત્રત પાલવાને અર્થે રીઝા તે ત્રતની સખાલ માટે ક્ષેત્રની વાઢરુપે જરૂરનાં છે, ત્યારે કોઢ પ્રા-
ણીનો ઘાત આપણે નિમિત્તે યગા ન દેવો છું સદ્વર્તન રાખવાની
સ્વાતર “રાત્રિ ભોજન” નો ચાર પ્રકારે ત્યાગ સર્વજ્ઞ સર્વદર્શિઓણ
પરોપકાર અર્થે અનેક શાસ્ત્રદ્વારા ફરમાવ્યો છે, અને સાધુ મુનિરાજે
રાત્રિભોજન સર્વથા તજીને તે ફુકમને પાચ મહાત્રત જોઢે છઢા ત્રત
તરીકે પાલવાને વગાત્રી લીધો છે.

ઢીઝા જીવોને પળ કાન, આસ્વ, નાક, મોઢુ વગેરે મનુષ્યોની
પેટે છે, ત્યારે ફક્ત વિવેકથી સદ્વર્તન એજ ધર્મ વસ્તુ મનુષ્યોને રગારે
છે, પળ અનાદિકાલથી સ્વાડ સ્વાડ ફરતો આવેલો જીવ તળ્ણા ડોઢે
નહિ ત્યા મુઢી સતોપ-મુસ્વ પામતો નથી

સૂર્ય છના વાતાવરણ મુધરે, તે વાતાવરણ રાત્રે વગાઢે છે, તેવા
વગાઢ સમયે સ્વાડ પીડુ જે ફરે તે રાસસ અને મૂવ પ્રેત સઢળ છે,
તેઓને નિશાચર (રાત્રે ચારો છેનાર ઘુઅઢ તથા ઢીલાઢી જેરા)
ફઢેચાય છે. સ્વોરાક વનાવતાં ક્ષેત્રી જીવોની લાલ પઢતી ન દેસાય
તેવા ક્ષેર મીથિત આહારે મોત નીપજે છે જેમ કોડને મારીને ઢાગી
જઘુ તે અપાય છે, તેમ સ્વાડને મુઢ જલુ પળ દુન્યાય છે માટે એક-
ચાર અને સૂર્ય છતાં જમવાનુ વેદપુગણમાં કઢેલુ તેનો ડધો અર્થ ન-

અને ધર્મ પામવો દુર્લભ થાય પોતે રાત્રિ ભોજન કરે તો તેના પુત્રા દિઠ પળ તેવી કુચાલે વર્તે. વઢી કીઢી ભોજનમાં સ્વાવામાં આવે તો યુદ્ધિ મદ કરે છે, જૂ જલોદર કરે છે, માસી વમન કરાવે, મકુડી કુષ્ટ રોગ કરે, અરુએરી પ્રમુર કાટા તથા કાઠના ટુકડા, વઢા વગેરે કે તેના સદૃશ રૂપરાજ શાક ખાજીયા ઘીંછી આવી જાય તો તા-લ્લુ ઘીંધે, અને વાલ આવે તો ગળામાં અતિ પીઢા કરે કૃત્પાદિક રાત્રિભોજનના દોષ છે ઉત્તમ પશુ પરી પળ રાત્રિ ભોજન કરતા નથી માટે રાત્રિ ભોજન વર્જવું, અને દિવસ છતાં પણ અધારામાં

તાવીને ઘીંજી આજ્ઞા લોપે છે કીઢી, કુષુ, જુ, ફલી, ઉગેઈ, મચ્છર વગેરે કીણા મોટા જીવનો ઘાત રાત્રે સ્વાવા પીવાથી થાય છે, તે કામ આર્યને છાજતું નથી.

હ્યારે માગ્યું ન મળે ત્યારે અને જોગવાઈ ન હોય ત્યારે કે મા દગીથી અને લઘનથી શુદ્ધ્યો રહે તો રાત્રિભોજનના ત્યાગનું ફલ નથી, પણ છતી શક્તિ અને છતાં જોગે ત્યાગ ભારે ઇચ્છા રહે તો રાત્રિભોજન તજવાનું દરરોજ અરધા ઉપવાસ પ્રમાણે મહાફલ થાય છે

૧ કરોલીયો

૨ પુરાણ આદિ હિંદુ શાસ્ત્રોમાં પણ રાત્રિભોજનનું મહાપાપ વહેલું છે અને એજ કારણથી સૂર્ય છતાં એક વસ્ત્ર ભોજન કરવાનું પરમાન કરલું છે

શ્રીનિશીથસૂત્રની ચર્ચિમાં પણ વહેલું છે કે ઢેઢ મરોઝી

સાકડા વાસણમાં જમવું તે પણ તેવુંજ દોષિત છે. દિવસે વનાવેલું
 ભોજન રાત્રિેલાવું, રાત્રિેલાવેલું રાત્રિેલાવું, રાત્રિેલાવેલું
 વેલું દિવસેલાવું એ ત્રણેમાંના અશુદ્ધ છે. ફક્ત દિવસેયતના પૂર્વક
 નો અવયવ રાત્રિેલાવેલો જમવામાં આવે તો જરૂર પેટમાં મરોલી જેવા
 જીવંતો ઉપજે, અને સર્પાદિ લાલ પહેલ હોયતો મોત નીપજાવે છે
 ઉદર વગેરેની લીંદો કે સૂતરો મહા વ્યાપિ થાય છે, તેમજ વ્યતર
 પણ ઊભે છે

તેજ નિશીથ સૂત્રના માપ્યમાં લેલ છે કે. જો રાત્રે ફાલુ
 ચીજ (તૈયાર લાડુ પેડા રમર દ્રાક્ષાદિ લાય તો પણ તેનાથી
 દીવો કે ચંદ્રનું પ્રકાશ છતાં કુંથુ તથા પચવર્ણી (તેતે ચીજને રંગે)
 ઊંચ ફૂગી પ્રમુલની વિરાધના થાય માટે અનાચરણીય છે. મૂલ
 ત્રણનો વિરાધક થાય.

સ્કંદપુરાણમાં રાત્રે પાણીને લોહી જેવું તથા અનાજને માં-
 સના કવલ જેવું કીધેલું છે.

રુદ્રે કપાલમોચનસ્તાવમાં રાત્રે ન લાય તેને તીર્થ યાત્રાનું
 ફલ કહેલું છે. તથા દાન, સ્નાન, શ્રાદ્ધ, પૂજા, આહુતિ અને ભોજન
 ઘટલા યાત્રાની રાત્રે મનાઈજ કરી છે

આયુર્વેદમાં હૃદય અને નાભિ કમળનું મીંચાઈ જવું રાત્રે હોય,
 તેથી તેમાં કોઈ (ચાર પ્રકારે) આહાર ન કરવો એમ કહેલું છે.

યોગશાસ્ત્રે સાંજે તથા સવારે વેવે ઘડી સૂર્ય છતાં પણ રાત્રિ
 તરીકે લાન પાન તજવાનું મહા પુણ્ય થવું કહેલું છે

વનાવેલું ભોજન દિવસે સ્વાસ્થ્ય તેજઃશુદ્ધ છે. મુરચતાએ સૂર્યાસ્ત પહેલાં તથા સૂર્યોદય પછીની વે વઢી સુધી પણ આહાર વજરો. તથા લગભગ વઢા એટલે સૂર્ય છતાં પણ અત્યંત સૂર્ય મસ્તામણની નજીક આવી જાય, જેમ કે સૂર્ય કાફ જણાય અને કાફ નહિ એમ ભ્રમ પડતી વચ્ચે પણ ભોજન અવશ્ય વર્જતું સપૂર્ણ સૂર્ય છતાં ચૌવિહારના નિયમચાલો વિરતિવત્ ભાગ્યશાળીએ ડેવટ સૂર્ય અસ્ત થયા પહેલાં પાંચ દશ મિનિટે વાપરી લેવું જોઈએ, તિવિહાર, દુવિહારના પણ નિયમ સેનાર તે મુજબ કરી લેવું જોઈએ, અન્યથા સહસા દોષ લાગી જવા સમ્ભવ છે એક માસ પર્યંત દરરોજ ચૌવિહાર કરનાર મધ્યમે પદર ઉપવાસનું ફલ શાસ્ત્રકારે કહ્યું છે, ને અનુક્રમે તે મોક્ષ વધુને ૨૨ એ નિઃસંદેહ છે વઢી જોઓ ચૌવિહાર કરવાને અશક્ત

૧ રાત્રે જમવા સાથે જો પાણી ભરલી થાલી જોડે મૂકશો તો તેમાં જેટલા જલ પડેલા જુઓ-જાણો તેટલાનું માસાહાર કર્યું જાણી વર્જતું.

આદ્યવિધિમા ઉત્સર્ગ માર્ગે દિવસેજ 'દિવસ ચરિમ' પચ્ચક્ષાણ કરવું, પણ અપવાદે તો રાત્રીએ પણ કરવાનું કહ્યું છે યોગ-શાસ્ત્રાદિકમા 'દિવસચરિમ' શબ્દનો અર્થ અહોરાત્રીનો શેષ-વાકી રહેલો ક્લાલ એમ અર્થ કરલ છે તેથી રાત્રે 'દિવસચરિમ' ન થાય

એકાત નહિ, પણ ધીવટ રાત્રી દિવસેજ કરવું યોગ્ય છે ચો વિહાર તિવિહાર અથવા દુવિહારનું પચ્ચક્ષાણ કરવાનો દરક જેને નાનપણથીજ અભ્યાસ પાઠવો જોઈએ

હોય તેણે યથાશક્તિ તિવિહાર, દુનિહાર તો અવશ્ય કરવોજ જોડે. રાત્રિ પાણી રુધિર સમાન અને મોજન માંસ સમાન છે એમ અન્ય-મતિના શાસ્ત્રમાં પણ કહ્યું છે એક ઇટાલીયન કવિતાનો અર્થ નીચે મુજબ યાચ છે:—

પાંચ વાગે ઉઠવું, અને નવ વાગે જર્મવું,
પાંચ વાગે વાલું, અને નવ વાગે સુવું,
એથી નેવુંને નવ, વરસ જીવાય છે

અર્થાત્ રાત્રિભોજન પરિહરવામા ધાર્મિક સાથે શારીરિક લાભ પણ ઘણો સમાયેલો છે અને ઉભયલોકમાં તે સુખકારી છે; માટેજ દશ દૃષ્ટાંતે દુર્લભ એવો આ મનુષ્ય જન્મ તેમાં પણ રત્નચિંતામણિ રૂપી જૈનધર્મ પુણ્ય સદયે પ્રાપ્ત થયો તો આત્માનુ કલ્યાણ કરવા પ્રમાદ ત્યજી રાત્રિભોજનને દેશવટો દેવો કે જેથી ચોરાશી લાખ જીવયોનિમાંથી મુક્ત થઈ અજરામર સુખ પામીએ પુત્રાદિક ઉપર મમતાને લીધે રાત્રિભોજન કરાવવું તે પણ ઠીક નહિ. પણ જો તેઓ રાત્રે આહાર માગે તો તેના સ્વર્ગ હિત અર્થે રાત્રિભોજનના ટોપ સ-મજારી તેઓને પણ સુધારવા, વઢી જેઓ પોતેજ રાત્રિના આહાર, અથવા તો દૂધ, ચા, કૉફી, કૉવો પ્રમુખ લેવાના ભોગી હોય, તેઓ જ્યારે ઉત્તમ સામગ્રી પામે છતાં સ્વસ્થ મનને દૃઢ કરી સકામનિર્જરા કરતા નથી, તો જે ઘસત તેના કિંપાક સમાન ફઠો જેવાં કે-નાર-કીમાં સીસાના ધંગધંગતાં રસો પીવાનાં, તિર્યંચમાં સુખ, તૃપ્તાનો

વેદના, તથા પરવશે ચાતુક પરોળા વગેરેના માર પટે તે સહન કરવાનાં ઉદયમાં આવશે ત્યારે પશ્ચાત્તાપ થશે કે હા ! ઇતિ સ્વેદે મેં પૂર્વે યદુ અનાચાર સેવ્યો ! માટે હે મન્યો ! હજુ ચેતો, ને રાત્રિભોજનથી ત્રિરમો વ જેથી શિવસમૃદ્ધિ થેને સપાદન યાય

૧૫ ઘટ્ટચિજ—જે ફલોમા ઘીજે ઘીજને અતર હોય નહિ, અર્થાત્ ઘીજે ઘીજ અઢેલા હોય એવી રીતે જે ફલાદિકમાં ઘીજ રહેલા હોય, જેમાં ગર્ભ થોડો ને ઘીજ ઘણાં હોય, જેના જુદા જુદા સ્થાનાં (સ્થાન) ઘીજ રહેવાના નથી તે ઘટ્ટચીજ જાણવા કોઠીરદા, ટીંબરુ, કરમદા (ઘીજ યયા અગાઉ અનતકાય), રીંગણા, સ્વસલસ, રાજગરો, પપોટા, પટોલ પ્રમુખમાં જેઠાં ઘીજ છે તેટલા તેમાં પર્યાપ્ત જીવ છે, તેથી ત્યાગ કરવો, જેથી સ્વારામાં થોડું આવે છે અને જીવ હિંસા ઘણીજ થાય છે, માટે ઘટ્ટચીજગામી ઘીજોનો સર્વથા ત્યાગ કરવો શ્રેષ્ઠ છે ઘટ્ટચીજ ફલ સ્વાવાયી પિત્ત પ્રમુખ રોગનાં કારણ થાય છે, તથા જિનઆત્મા વિરુદ્ધ છે દાદમ તથા ટીંદોરાં અમશ્ય નથી

૧૬ સધાણા શબ્દે ઘોઠ અર્થાત્ તે અનેક વનસ્પતિઓનું કરે છે, જેમકે, આવેલી, પાટલ, લીંબુ, કેરી, શુદા, કેરડ, કરમદાં, કારડી, ઢાઝા, શુવાર, લોલાં મરી, ચીમદાં, મરચા પ્રમુખ અર્થાત્ પ્રણ દિવસ ઉપરાંત અમશ્ય છે એ સર્વ અર્થાણાં સુચ્છ અને ત્રસ જીવની સ્થાણ છે કદમૂઠ (આદુ, હલ્દર, ગરમર, ગાજર, કુવાર અને મોગ) કે જે અનતકાય છે તે વસ્તુ, તથા પતુંવર, ઘટ્ટચીજ અને ઘીલા

વીલી, લીલો વાંસ કે તેના જેવી પ્રથમથી અમ્લરૂપે ગણાતી चीजોનું અથાણું પણ નજર કરાય. ચોથે દિવસે તેમાં નિશ્ચય વેદરિય જીવ ઉપજે, અને ઇંડે હાથે સ્પર્શ કરે તો પચેદ્રિય સંમૂર્ઠિત જીવો ઉપજે-લીલા તીલા (મરી) જે મલવારથી મીઠાનાં પાણીમાં આથીને અર્ધિ આવે છે તે વોલ અથાણુજ છે, તેથી તે અવશ્ય વર્જવાં. તેને અહીં આવતા ઘણા દિવસ લાગે તેથી તે વોલ અથાણુજ હોય છે.

અન્ય દર્શનીયોના શાસ્ત્રમાં પણ વોલ અથાણુ નરકદ્વાર તુલ્ય ગણ્યુ છે, તે માટે તેનો સર્વથા ત્યાગ કરવો જોઈએ, જે ફઝમાં રવટાઈ છે તે, અથવા તેવી વસ્તુમાં ખેલવેલું હોય તે અથાણુ ત્રણ દિવસ ઉપરાંત અમ્લરૂપ, પણ જો કેરી લીંડુ પ્રમુખની સાથે નહિં ખેલવેલું, જે-મકે ગુવાર, ગુદાં, ઢાઝા, ચીમઢાં, મરચા પ્રમુખનું અથાણું કે જેમાં રવટાઈ નથી તે તો એક રાત્રિ વીન્યે ઇંડેલે વીજેજ દિવસે અમ્લરૂપ થાય. કેરી કે લીંડુની સાથે આશ્રય હોય તો ત્રણ દિવસ રાવામાં વાધક નથી. પણ જો તેમાં શેકેલી મેથી નાંચી હોય તો વીજેજ દિવસ વાંચી થવાથી અમ્લરૂપ છે. કારણ કે મેથી વાંચ છે, તેથી મેથી કે આટો દાઢીઆ નાંચેલ હોય તો તેજ દિવસ ઉપરાંત અમ્લરૂપ જો અથાણામાં મેથી નાંચી હોય કે કાચા ગોરસ સાથે રવાય નહિ. કેરી, ગુદા, સ્વારઠ, મરચા પ્રમુખનું મુકવેલું અથાણુ વનાવેછે તે પણ તઢકા ઘરોઘર ન દેવાયા હોય અને લીલાઈ રહેવાથી વાંચ્યુ વઢી શકતું હોય તો તેવું અથાણુ પણ ત્રણ દિવસ ઉપરાંત અમ્લરૂપ થાય. ત્રણ તઢકા દેવા તેવું કાઢ નથી પણ જ્યાં સુધી રગદી જેવું મુકાય

त्यां सुधी पांच सात के वधारे दिवस पण तदका देरा जोइए ते मुजब मुकव्या बाद राइ गोळ चढाय, अने तेन्नुड' होय तो तेवु अथाणु उर्ण-गर-रस-स्पर्श फरे नहि त्यां सुजी मक्ष्य समरे ठे, पण तेळ ओछु होय तो वेन्नासर जगदी अभक्ष्य थाय. हरे आ प्रमाणे उपयोग पूर्वक करेळा अथाणा माटे पळी पण बहु उपयोग तथा काळजी राखी जोइए

- (१) अथाणानी घरणीओ रुच गरम पाणीधी साफ करी लुहीने फोरी कर्या बाद भरवु जोइए
- (२) ते घरणी उपर सरत दारुणु भूकी कपडाधी मजतुत पांचवु, तेमा दयानी प्रवेश न थरो जोइए, नहिंतर चोमासामां हवा लागवाधी लीलफूग रवाधी अभक्ष्य थाय
- (३) अथाणु नोकर चाकर के बालयचा वासे कढाववु नहि, पण घरना उपयोगवत माणसे जाते हाथ स्वच्छ करीने फोरा कर्या बाद चमचायती अगर बीजा कोइ साधनवडे काढवु पण वनता सुधी हाथ बोळी (नाखी)ने काढवु नहि, वळी पाणीनाळा हाथ कोरा कर्या पळीज काढवु नहिंतर तेमा पाणीनु फक्त एकज टीपु पडवाधी जीवोत्पत्ति थाय, माटे आ वायन खास उपयोग राखवो.

---

१ अथाणामां ते चीज उपर (डुवती रहे तेवु) तेळ के सरसीयु नाखेल होय ते.

(૪) અથાણાની ઘરણી ઉપર કીડી, મકોડા પ્રમુખ જીવ ન ચંટે તેવા સ્થાનકે રાखबु, તથા ચોપાસામાં હવા ન લાગે તેવી જગ્યાએ રાखबु, કેટલાક અથાણાં મુરબ્બા પ્રમુખ અંધારામાં રાखે છે અને તેનો રસ પ્રમુખ પઢવાથી ને સાફ ન થવાથી તે જગ્યાઓ ચીકાશપાલી ને ગદી થવાથી ત્યાં મચ્છરાદિ જીવો થાય છે, અને અંધારાને છીંચે કાઢતા કરતા તે વિચારા જીવો તે ઝરણીઓમાં પઢવાથી કાઢપશ થાય છે, પછી પટમા પળ આવે, તો ડ્યા સારુ અજવાલુ પડી શકતુ હોય ત્યાં તથા સારી જગ્યાએ રાखबु

(૫) સૂકવતી વેઢાએ જેવું તેવું સૂકવ્યું હોય તો તે અથાણાં ત્રણ દિવસથી વધાર ઉપયોગમાં ન લેવાય, માટે ઉપર જણા મુજબ સૂકવવું જોઈએ, તથા અથાણાં કરતી વખતે પાણીનો કિંચિત્ સ્પર્શ માત્ર પણ થતો ન જોઈએ

(૬) વઢો આ અથાણાઓ વરસ કે તેથી વધારે મુદત પણ રાखી સૂકાય છે, પણ તેમ ન કરતાં જેમ વને તેમ થોડા વખતમાં જ વાપરી નાશવા જોઈએ

ઉપર લેખેલ સૂચના અનુસાર અથાણું કરી વપરાતું હોય તોપણ દોષ લાગે કે નહિ તે પણ વેવલીગમ્ય. પણ આજ આપણે પ્રથમ તો રસદ્રવિયના લાલચુઓ તે મુજબ સૂકવીએજ નહિ; કારણ પછી તેમાંથી સ્વાદની લહેજત મલબી મુશ્કેલ, અને ઉપરની સૂચનાઓ મુજબ કરવા-વર્તવાવાળા ભાગ્યે કોઈ વિરલા હોય ઉપરના તુચ્છ અથાણાઓનો

સ્વસ્ત્ર જિહ્વાદ્રિયનો જય કરનારા સ્તનશિરોમણિ ચીરપુત્રોજ ત્યાગ કરે છે, અને તેજ સ્વસ્ત્ર પ્રજસનીય છે; કારણ આ જીવે અનતીવાર ટરેક ચીજો સ્વાદને વમન કર્યું તોપણ તૃષ્ણા જતી નથી તે આશ્ચર્ય જ છે । અળાહારી યયા શિવાય કોઈ મોક્ષે ગયા નથી, જતા નથી ને જશે પણ નહિ, તો ક્રમે ક્રમે આવી તુન્હ અમહ્ય વસ્તુપરથી મમત્ત્ર ભાવ ઉઠાડવો કે જેથી સદાને માટે અળાહારી પદ માત્ર થાય

૧૭. ઘોલચડા શબ્દે દ્વિદલ જે ત્રિદલ—કઠોલ નિ સ્નેહ ઋષ્ટતાં દાઝ થઈ શકે પ્વા હોય, જે સરસી ફાડ થાય, જેમા ચી ફળાશ ન હોય, અને ઘાળીમા પીલવાથી તેલ ન નીકળે તે તથા તેના મુઝા કે લીલા પત્ર અને તે શિવાય પણ જે તેલ વિનાના હોય અને જેનો જે દાઝ થતી હોય, પણ તે દુસતુ ફલ ન હોય, કેમકે સાંગરી (દુસતુ ફલ છે તેથી દ્વિદલ નહિ) મમુલ દુસ ફલ શિવાય સર્વે દ્વિદલ જાળવા, કેમકે ચણા, મગ, મઠ, અદદ, તુપેર, વાઝ, ચોઝા, ફલથી, મદર (ચટાણા), લાગ, શુવાર, મેથી અને મમુર મમુલ કઠોલ તથા તેના લીલવા, તેની દાઝ, લોટ તથા મેથી માજી વિગેર દ્વિદલ છે તેની સાથે ફાચા ગોરસ (દૂધ-દાહિ કે છાશ)નો સયોગ થતાજ તત્કાલ બેદ્રિય જીવ વપજે છાશ, દૂધ, દહિં સુવ ગરમ કરી અથવા ગરમ કર્યો પઢી ઠંડા પાડીને ચિદલ સાથે મેલવે તો દોષ નથી. મેથી, શુવાર, કઠોલ માત્રના પાદદાની માજી, ચાલોલ, તુપેરા, ચોઝાફઝી, મગની ફઝી, શુવારની ફઝી ચટાણાની ફઝી

૧ તેલ નીકળી શકે નહિ તે.

लीला चणा, पांढरी वगेरेनु शाक, सुक्रण्णी, सभारी, अथाणुं के दाळ, बुदी, कळी (सेव), गांठीआ प्रमुख सकेलु जे कांड होय तेनी साये तथा मग, अढद चोळा प्रमुख कठोळना पापड, वडी प्रमुखनी चीजो साये, तथा मेथी नांखेल अथाणा साये काचां गोरस (दूध-दहि-छाश) नो संयोग न थवो जोइए. घोलवडां (दही-वडां) ते द्विदल छे पण ते घोलवडां जो उकाळेळा गोरसमां कर्या होय तो तेज दिवस भक्ष्य, काचा गोरसना अभक्ष्य छे राइ तथा सरसव द्विदल नथी, कारण तेमां तेल छे शिखडनी साये पण द्विदलनो स्पर्श न करवो. स्पर्श दोष टाळवा द्राक्ष, केळा, खारेक वगेरे-नु राइतु पण गोरस उनु कर्या पछीज वनावतु जोइए. घड वाज-राना रोटली रोटला साये फाचु गोरस खावु होय तो द्विदलवाळ वासण हाथ तथा मुख वगेरेनी शुद्धि कर्या पछी वापरवु; अथवा जो प्रथम फाचु गोरस खावु होय तो ते वासण हाथ मुख वगेरेनी बरोबर शुद्धि कर्या पछी विदल वापरवु अर्थात् कोइ पण रीते किं चित् पण विदल ने काचा गोरसनो अन्योन्य संयोग न थवो जोइए कढी, राइतु, दहिवडी, ढोकलीयो, शाक, दाळ (जेमां गोरस नाखवु होय ते) विगेरे करतां पहेलां छाश के दहि हवा उडा ववा जेवां गरम केटलारु करे छे पण तेम करवा करतां छाश दहिमां मीठ (निमक) अथवा वाजरानो लोट नांखी सारी रीते गरम यतां सुधी हलाव्या करवायी छाश फाटी जशे नहि, माटे सारी रीते उ-फाजतु जोइए; परंतु गरम थपु (सामान्य बराळ नीकळे)

વિધ્વસ યવાનો સ્વભાવજ છે તેથી પુદ્ગલ પરથી મમત્ત્વ ભાવ ઉઠાડી
 હે વીરપુત્રો ! હવે તો મોઢરૂપી નિસો ઉતારો, મમાદ દુર કરી જાવ્રત
 યાઓ, અને આ મનુષ્ય જમનુ સાર્થક કરો ! આજ કરશુ કાલ
 કરશુ એમ વિચારના કમ્તા કરતા ચમરાજના સપાટામા ઓચિન્તા
 જેમ “આઈ અવાનક કાલ તોપચી, ગહેગો જ્યુ નાહર રુરીરી”
 ની માફક કમ્પાઈ જશુ, માટે પાડલ્થી પરતાત્રુ ન પડે તે માટે સતત
 પ્રયાસ કરતા ઉજમાલ થાઓ ! આ હજુ હમણાજ પ્રમુજી રૂઠી ગયા
 છે “જ્ઞાણ લાલ્લેનો જાય” તે કેમ મૂલી જાઓ છો ! તે વાચ્ય
 અર્હનિશ યાદ કરી આ જ્ઞાનિક અને પરિણામે દુઃસ્વરૂપી મુલ્ત્ર ઉપર-
 થી રાગ ઉઠાવી દ્વિદલનો સર્વથા ત્યાગ કરો તોજ જિનેશ્વર મહા-
 રાજની આળા ચથાથ પાઢી કહેવાય તેમ જગત્ત્વચ જિનેશ્વર મહા-
 રાજના વચનનો અલ્પહિતપણે આદર વ્યારે આપણે કરશુ અને અ-
 વિચલ મુલ્ત્ર પામશુ ?

૧૮ ચેંગળ—સર્વ જાતિના રીંગળા અબ્ધ્ય છે, કારણ કે એક
 તો તેમા બહુ ધીજ છે, તથા તેની ડ્રોષીમા સૂક્ષ્મ રસ જીવો હોય છે
 વળી તે સ્વાચાર્યી કામસમ્પા (દુઃશીલ્લતા) અને નિદ્રાને વ્યારે છે વળી
 તે અતિ વિકારી તથા નિર્ધ્વસ પરિણામ ઉપજાવવાવાળા છે પિત્તા-
 દિક રોગ પળ થાય છે તેથી તેનો સર્વ જાતિ અબ્ધ્ય છે
 ‘રીંગળાની મુકરળી કરીને પળ સ્વાવાનો નિપેધ છે, તેથી તેને તો

---

૧ પુરાણાદિ અન્ય શાસ્ત્રો પળ રીંગળાનો નિષેધ કરે છે ‘યસ્તુરુતાકકા-
 લિ ગમૂલકાના ચ મક્ષક અતકાલેસ મૂઢાત્મા ાસ્મરિપ્યતિમામિયે ॥’

શીઘ્રતાથી જલ્દાંજલીજ દેવી. વેટલાક રોગના કારણે આ અને આવી અમ્લશ્વ વસ્તુનો આગાર રાखે છે. પણ વધુઓ ! જે કર્મરૂપી રોગનું ઉન્મૂલન કરવા માટે ત્રિકાલજ્ઞાનીઓએ આ અમ્લશ્વ વસ્તુનો ત્યાગ કરવો કહ્યો છે ત્યારે આપણે તેનો અનાદર કરી કર્મરૂપી રોગવૃદ્ધિ થવા માટે રીંગણા પ્રમુલ્ક વાપરી ભવભ્રમણ વિશેષે વહોરી લઈ છીએ અફસોસ છે કે આપણા રોગનું તેથી નિવારણ થવાને બદલે સ્વરેસ્વર તેને પુષ્ટિ મળે છે. મળ્યો ! જ્ઞાનચક્ષુથી જરા વિલોકન કરો ! હવે આટલેથી વિરમો ! જેથી આપણે કર્મરૂપી રોગનું વિદારણ કરી અમરપદવી વેગે લઈએ

૧૯. અજાણ્યુ ફલ-જેનું નામ કોઈએ ન જાણતું હોય, તથા કોઈએ ન સ્વાધ્યાય હોય તેવાં ફલ કે ફુલ અમ્લશ્વ છે, કારણ કે તેના ગુણદોષની સ્વર નથી. કદાચ વિષફલ હોય તો આત્મઘાત થાય તે માટે તેનો ત્યાગ કરવો. વક્રચુલ રાજકુમારને હિતસ્વી મહાનુષંગપ્રધારી ગુરુમહારાજે અજાણ્યા ફલનો નિયમ કરાવ્યો હતો, જે તેણે અતિ ક્ષુધા લાગવા છતાં પણ દૃઢપણે પાલ્લવાથી તેના પ્રાણ વચ્ચા, અને તેની સાથેના વીજા ચોરી અજાણ્યાં ફલ સ્વાધ્યાયી કાઢીને વશ થયા. ઓ ! મળ્યો ! આવા પરમકૃપાલુ કેવળ નિઃસ્વાર્થી

બહી ફલું છે કે રીંગણાના શાકનો ઘુમાડો લાગતાં આકાશે ચાલતું પ્રિમાન અટકે છે. જો પુરાણીઓ ઉક્ત શાસ્ત્રને માન આપતા હોય તો તેણે તેમાં સ્પષ્ટ રીતે નિર્ધારિત વસ્તુ પોતેજ યજ્ઞી દઈ શ્રોતા ઉપર દાખલો સજ્જડ વેસાડો જોડ્યો

તીર્થંકર મહારાજ તથા ગુરુમહારાજનો શીઘ્ર અનતા દુઃખમાર્થી મુક્ત કરવાનો ઉપદેશ પૂર્વે ગુન્ય હૃદયે જે પામ્યા છીએ તે ફરી મન્નવો દુર્લભ છે. પુન્યરૂપી મૂઢીનૂં ધ્યાન સ્વાદ ગયું અને હવે તો મૂઢી પણ સ્વાદા મદયા, અને જો તે સચલ્લસ્વાદ જશું તો પરમપ્રેમ સુખ-સપદા વપાવી પામશું? માટેજ શ્રાંત અને ગમીરતાદિક અનત ગુણના ધારક પ્રમુજીની આ હમદી શીસ્વામણ માનો અને તદ્વત્ આચરણા કરવા વીર્યેશ્લાસ ફોરવો ! જેથી સ્વયમેવ મોક્ષમાળા કઠને વિષે આરોપિત થાય.

૨૦ તુચ્છફલ-જે અસાર પદાર્થ હોય, તૃપ્તિફારક હોય નહિ, ઘણા આરમે પણ તૃપ્તિ યાય નહિ, સ્વાદુ થોડું ને ફેંકી દેવું ઘણું, જેમકે ચણીચોર,^૧ પીંછું, પીંચું^૨ શુદી,^૩ મોર^૪ મધુલ તે તુચ્છ-ફલ છે. તથા અત્યંત કુમળી મગ, ચોલા, શુભાર, વાલ, સમી મધુ-સ્વની શીંગ તથા ધીજી જે ફલની જાતિઓકે પાંજીની જાતિઓ અતિ કોમલ હોય તે સર્વેતુચ્છ ઔષધિ જાણવી અને ચણાના ફુલ, કેરીના મહોરકે જેમા ગોટલી વધાણી નહોય, ચોરના ઠાંઠા આમાંથી ગર્ભકાદીને સ્વાદો તે વગેરેમા પ્રસંગ દૂષણ પણ લાગી જાય, વેપકે ધનસ્પતિયો અતિ કોમલ અવસ્થામાં અનતકાય પણ હોય છે, તેથી અનતકાયના ત્રત મગ થઈ જાય. એવો વસ્તુઓ ઘડું સ્વાદુ તો પણ તૃપ્તિ ન થાય,

૧ પાંજીના આમચોરમાં પણ ત્રસજીવો યાય છે. ૨ પેચ.

૩ કટ શુદા, જાંબુ પણ તુચ્છ ફલ ગણાય છે. ૪ આંવાનો મોર.

અને સ્વામામાં થોડી આપે, તથા સ્વાધા પછી તેની ગોટલી (ઠઠીયા) વહાર નાંચીયે ઇટલે તેમા મુલની લાઠ અઢકવાયી અસંરય (લાઠીયા) સમૂર્ચિતમ જીવ ઉત્પન્ન થાય, તથા જે પુરુષ યદુ તુચ્છ ફલ સ્વાય તેને તત્કાલ રોગ પળ થડ જાય છે, તેથી તુચ્છ ફલ સર્વથા વર્જવાં. હં યદુઓ ! ય્યારે આ તુચ્છ અમલ્ય વસ્તુ ઉપરથી આપણો તુચ્છ મમત્વ ભાવ ઉઠશે ત્યારેજ શાશ્વતા અનન્ત મુલની લ્હેરીઓમાં મમ્મ થયાનો સમય શીઘ્ર પ્રાપ્ત થશે

૨૧ ચલિત રસ—કોણ સહયુ અન્ન, વાશી રોટલો, રોટલી, ખાત, દાઢ, શાક, સીચઢી, શીરો, લાપશી, મજીયાં, થેપલાં, પુહલા, વઢાં, નરમ પુરી, ઢોઢઢાં ઝિગેરે અનેક રસોડ કે જે એક રાત્રિ વ્યતીત થયે વાશી થાય—ઇટલે સૂર્ય અસ્ત પડીજ તે તે ચીજનો સ્વાદ ગંધ રગ સ્પર્શ વદલાઈ જતાં “ચલિતરસ” થવાયી અમલ્ય છે. મિઠાઈ વર્ષાકાલમાં સારી ઉત્તમ પ્રકારની વનાવી હોય તો ઉત્કૃષ્ટ પદર દિવસ, ઉન્ઢાઢામાં વીશ દિવસ, શિયાઢામા એક માસ છુથી મલ્ય છે, અને વનાવશામાં કવાશ રહેવાયી જો તેનો વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ ફરે તો કાલ પરિણામ પહેલાં પળ ઇટલે આજનો વનાવેલી મિઠાઈ આજેજ અમલ્ય છે. શાસ્ત્રમાં જેટલો કાલ કહ્યો છે તે વિત્યા પછી તે ચીજનો ચલિત રસ થાય છે ત્યારે અસંલ્ય વે ઇન્દ્રિય જીવ તેમા ઉપજે છે, તેથી શ્રાવકે રાત્રે તલમાત્ર પળ અન્ન કે ઇઠવાઢ રાલ્લો નહિ જે વિવેકી પોતે માણામાં પ્રીરસેલ કાઈ ઇઠુ ન છાઢે, તથા યાઢી યાઢકો ઘોડને

પીંછા ટે તેઓને નિમિત્તે સમૂહિત પર્વદ્રિય મનુષ્ય અસહ્ય ઉપ-
જતા અટકે છે, તેથી આવિલ તપના જેવો લાભ મળે છે, માટે
જમણાર કરીને ઢામ કે ઇંટવાડ રાતવાંશી નજ રાખવો. દિવસે
ઘટ્ટ પળ એ ઘડી પહેલા પરઠવી દેવું, અને જો જનાવરના ઉપયોગમાં
આવી જાય તો તે વધારે સારું. લાપશી, શીરો પ્રમુખ સૂર્ય અસ્ત
પહેલા જો સારી રીતે ધીમાં દાળે દાળો છુટો થાય તેથી શેફી નાં-
ચ્યુ હોય અથવા રોટલો રોટલા રાખરા ઘાડી જેવા આકારા શેફી
નાળ્યા હોય તો તે વાંશી ન થાય રાત્રે રાધેલું પણ જાણુ યુક્ત
નથી સવારે સૂર્યના કિરણ ફટકા પડી કે જ્યાંથી જીવની યતના
પાછી શકાય ત્યાંથી ચુલાનો આરંભ રાખી ને સાંજે સૂર્ય અસ્ત
થયે ઓલરી નાંખવો જોઈએ, તેજ શ્રાવરૂનો દયાલુ આચાર છે.

ચલિતરસ આશ્રયી સૂચનાઓ.

૧ આટો-ચાઢ્યા વગરનો લોટ દઢ્યા (પીસ્યા) પઢી કેટલાક દિવસ મિશ્ર (કોઈક સચિત્ત ને કોઈક અચિત્ત) રહે ઢે, પછી અચિત્ત થાય ઢે. શ્રાવણ, માદ્રવામાં આટો દઢ્યા પઢી વગર ચાઢેલો પાચ દિવસ મિશ્ર રહે, આસો, કાર્તિકમાં ચાર દિવસ, માગશર, પોસમાં ત્રણ દિવસ, માહ, ફાગણમાં પાચ પહોર; ચૈત્ર વૈશાખમાં ચાર પહોર; અને જેઠ, અશ્વાઢમાં ત્રણ પહોર મિશ્ર રહે, પઢી અચિત્ત થાય અને જે દિવસે દઢ્યો હોય તેજ દિવસે ચાઢ્યો હોય તો વધી ઋતુમાં તેજ દિવસે અચિત્ત ઢે, અને વે ઘઢી પઢી કારણ પઢચે મુનિ મહારાજ પળ વહોરી શકે સિદ્ધાંતમાં આઢાનો કાઢ જોવામાં આવતો નથી, પળ અચિત્ત થયેલા ઢોટમાં પળ સ્તો-રાશ થયેથી અયત્રા વર્ણ, ગધ, રસ પઢટાય ંટલે અમશ્ય ઢે, તથા જીવની ઉત્પત્તિ જોવામાં આવે તો તે લોટ ચાઢીને ન ત્રવાય-અ-ર્થાત્ તે 'અમશ્ય થયોજ માનવો. ચોમાસાની ઋતુમાં આટો દરરોજ વે વશ્વત, તથા શિયાઢા ંઢ્ઢાઢામાં ંક વશ્વત ચાઢવો, કારણ ન ચાઢવાથી તેમાં જાઢા વાજી જાય ઢે અને તે તુરત વગઢી અમશ્ય થાય, તથા દરેક વશ્વત વાપરતાં પઢેલાં અમશ્ય ચાઢવો, જેથી જી વની યત્રા સચવાય વાજરાનો ઢોટ ઘઢ ઘણાનો ઢોટ કરતાં ઘઢ

૧ જુઓ યાત્રિક પઢમુઢી, રવો.

વ્હેલો સ્વોરો થઈ જાય, તેથી ઉપયોગ રાખવો વને ત્યાં મુધો કારણ
 વગર સામટો દબ્બો દબાવયોજ નહિ આટો તૈયાર વજારમાયી લેવો
 નહિ, કારણ કે પેપારીને ત્યાં ઘણા દિવસનો જુનો માલ હોય,
 સહેલો તથા હલકો દાણો વરોવર જોયા તપાસ્યા વગરનો પણ
 દબા આપ, તેઓને તો વ્યાપાર કરવો કે પટલે માય* ધરજ કરે;
 જેથી સ્વધેર સારો માલ મગાવો, જોડ સપાસી જયણા પૂર્વક દબ્બો
 કે દબાવવો, અને સારા આફ^૧ વતી ચાઝીને ચાપરવો ઘર પ્રમુલ
 મા કેટલીક વસ્તુનું બહુ શીણા સાર હોય છે તે તેમા ધનેડા પ્રમુલ
 જીવની ઉત્પત્તિ થાય છે, તે જીવો બહુ શીણા હોવાથી પકાવક
 નીકળી શકતા નથી, પણ જ્યારે મોઢા થાય છે ત્યારે તે દાણામાયી
 નીકળી શકે છે, તેથી તેવા દાણાઓ વીળીને ઉપયોગ પૂર્વક સારી
 જગ્યાએ સૂકી દેવા; પણ કેટલાક તેને સરજ છિદ્રો સમજી જેમને
 તેમ દબાવવા પણ આપી દીધે છે તેરોદજનક છે તુલ્લ સ્વાર્થની ખાતર
 તેવી વર્તણુક અથવા પ્રમાદ મહા અનર્થકારી થાય છે આતો ફાઈ
 ફોઈ દાણા તેગા હોય છે, પણ કેટલીક વસ્તુ સામટો દાણો ભરે છે
 તે ઋતુ ફેરફાર આદિ કારણથી તદ્દન સડી જાય કે તોતેવા દાણા
 ગમે તેટલા પ્રમાણમા હોય તોપણ કિંચિત્ ન ચાપરવા મુરચતાએ તો
 જેમ જોઈએ તેમ મળે તે મળે કે પાચ મળે પરીક્ષા કરી સારો માલ
 લેવો યુક્ત છે, પણ કદાચ તેમ ન વને તો તેને ઉપયોગ પૂર્વક રાખવા

---

૧ જીવની સારી રક્ષા થઈ શકે તેવાં સાધન ૨ જ્યાં પાજરા-
 પોલ ન હોય ત્યાં પણ જીવાતની રક્ષા માટે ઓરડા અવશ્ય જોઈએ.

મારવા, પારો દેવો, તથા અગર નવાર જોવા તપાસવાનો ઉપયોગ કરવો જોડે, તેમાં પળ ચોમાસામાં સ્વાસ કરી દરેક વસ્તુઓમાં જીવોત્પત્તિ થવાનો સમ્ભવ હોવાથી અતિ સમાજ રાખવી, આ વગેરે કાર્યોમાં સ્ત્રીઓ વિવેક તથા ચતુરાઈ પૂર્વક પોતાની ફરજ સમજી ઉપયોગ કરવો ઘટે છે. વઢી જો વની શુકે તો ઢલવા પળ ન આપે કારણ કે તેને તો મજુરી કરવી હોય તેથી ઘડી પ્રમુલ્ક ઇંજે કે નહિ, ઘડી ઉપર ચદરવો પળ હોય કે નહિ (પ્રાયઃ કરી તેઓ ધર્મના અજાણ હોવાથી તેવો શુદ્ધ ઉપયોગ વ્યાંથી રાસે.) તથા તિથીને દિવસે પળ દલે અને મેલ સમેલ-દગો પળ કરે, પળ આ પચમ કાલમાં મોટા શહેરોમાં ગરીબ સ્થિતીનો માણસ ઢલાવીને રાપરે સ્યારે શ્રીમત પુરપોની તો શી વાત । પળ ધર્મ તો શ્રીમત કે ગરીબ ઘસેને માટે ઇક સરસો છે શાસ્ત્રમાં ઘટો ઉપર ચદરવો ન હોવાથી કેવા કેવા દોષો કલા છે તે વગેરેનુ અત્રે ત્રિવેચન ન કરતા ઢુકમાં ઇટલુજ કહેવું વસ ઢે કે આપણે જીવદયાના હેતુ માટે જયળાપૂર્વક જેમ અજથી ફત્ત પચીશ કે પચાસ વર્ષ પહેલાં શ્રીમતોના ઘરવા-ઢાઓ જાતેજ દલ્લુ, પાળી ખરવું વગેરે કાર્યો કરતા હતા તેમ કરશુ તો તેમાં લઘુતા નથી, પળ આ વાતન મુલ્લ વહેનોનેજ લાગળી હોય તો ઘણે દરજ્જે સારો ઉપયોગ રાશી અનેક જીવોને જીવિતદાન આપ્યાનું ફલ મેલવે, તથા અનુક્રમે મુલ્લ સંપદા પામે તેથી જયળા-પૂર્વક જાતે કરવુ તૈજ ઉત્તમ છે.

૨. જલેવી-જલેવીનો આથો કરવાની જે રીત છે તેજ જીવો-ત્પત્તિની હેતુ ઢે કોઈ ઢેઠાણે દિવસના આથો વગેરે વનામી તૈજ

દિવસ જલેલી ઘનાલી ઉપયોગ કરે છે, અને તેમાં દોષ લાગતો નથી એમ કહે છે પણ આ વાત વિશેષ નિર્ણય કરતા જણાયું છે જે કિં-
ચિત્ પણ જુના ઘોઝનું જામણ દીધા શિવાય નવો ઘોઝ કદિ
ઉપસતો નથી, અને ઉપસ્યા વિના જલેલી ફુલે નહિ, માટે જે
આપો હોય તે ઉપસે છે અને ઘોઝ ઉપસતો નથી માટે જલેલી કોઈ
પણ રીતે અનાચરણીય જણાય છે, કેમકે તેમાં અસહ્ય વેદ્રિય જીવ
ઉપજે છે, તેથી તેનો સર્વથા ત્યાગ કરવો જલેલી દિવસનો વનતી
નથી એમ સાંભળ્યું છે, છતાં સ્ત્વ કેરલીગમ્ય, પળવજારમાં જે થાય
છે તે તો રાત્રેજ આપો કરે છે તેથી તે અમર્ય જ છે

૩. હલ્લો—લીલો, મુકો, ચદામી વિગેરે જાતનો હલ્લો
અમર્ય છે કારણ કે ઘડના લોટને જે યજ્ઞ દિવસ સદાલીને તેમાંથી
સસ્ત્ર કાઢીને પછી ઘનાવે છે, તેથી તેમાં અસર્ય જીવ ઉત્પન્ન થાય,
માટે તેનો સર્વથા ત્યાગ કરવો યુક્ત છે. દૂધનો હલ્લો ફક્ત તે દિ-
વસનો ફરેલો અમર્ય છે, બીજે દિવસ અમર્ય થાય છે જલેલી હલ્લો
કે જે ઘણા આરમથી નિષ્પન્ન થાય છે. તેનો અવશ્ય ત્યાગ કરવો
જોઈએ મુલકમાં હલ્લો વધુ પ્રસિદ્ધ હોવાથી જેઓ ત્યાંથી સ્વતંત્ર
જાય છે ત્યારે હલ્લો સ્વાસ કરો લઈ જાય છે પણ ઘડુઓ ! અનેક
વેદ્રિયાદિક જીવોની નિસાવાળા પદાર્થ સ્વાવા કે સ્વરાવવામાં આ
ફળ ચાસવા પડશે, તે વસ્તુ માતા,

૩

મિત્ર અથવા તો સ્ત્રી કોઈ

નહિ આવે કે, યતી

વેદનામાંથી થોડી પોતે અંગીકાર નહિ કરે, અર્થાત્ સર્વ કર્મનો મોક્તા આપણોજ આત્મા યશે માટે તેવા અમધ્ય પદાર્થ મુદ્દલ વાપરવા નહિ, તેમ નાતમાં કે કુટુંબી અથવા અન્યદર્શનીને ત્યાં જ-મવા જતા પળ તે અમધ્ય વસ્તુઓને વિપસમાન સમજી સ્પર્શ પણ ન કરવો સ્વાંદ વગેરેના રમકડાંની જનાવરરૂપે કરેલી ચીજો અમધ્ય છે. જેમ યશોધરે પૂર્વે માતાની દાક્ષિણ્યતાથી અદ્દનો કુકુડો કલ્પી મારીને માંસરૂપે કલ્પી તેનું મક્ષણ કર્યું તેથી ઉપરાઉપર તિર્યચના મવોમાં કેવા ઈદન મેદનાદિ થયા, માટે તે અવશ્ય વર્જવું. ધર્મી માતપિતાં આ વાત અવશ્ય લક્ષ્યમાં રાખી પોતાના વાલકોને તેની સમજ આપવી.

૪ અમ્રતી-અમ્રતી કે જે કલકુતા તરફ વનાને છે, તેનો દેખાવ લગભગ જલેરીના જેવોજ જણાય છે, પણ અમ્રતી વનાવવામાં આયો કરવો પડતો નથી તેથી તે વસ્તુઓ દિવસના ઉપયોગપૂર્વક ઘનાવી હોય તો તે દિવસ વાપરવામાં વાધરૂ જણાતો નથી, બીજે દિવસે તે અમધ્ય થાય છે. માટે તેનો નિર્ણય કરીનેજ લેવી

૫ માવો—દૂધનો માવો જે દિવસે કર્યો હોય, તેજ દિવસે મધ્ય છે રાત્રી અમધ્ય થાય છે, પણ જો તે માવાને ધીમાં તઢીને સોંતઢી રાત્રી હોય તો રાત્રી રહી શકે, તેથી પેંદા, વરફી, જાવુ, ઘારીપુરી, મોહનથાઢ ઝિગેરે મિઠાઈ કે જેમાં માવો આવે છે તે મા-વાની મિઠાઈ તુરત વનાવવી જોઈએ, અને ચાર પાચ દિવસમાં તેની મિઠાઈ પ્રમુલ વાપરી નાંચવી જોઈએ. તે ઉપરાત રાત્રીથી સ્વાટો

નરમ હોય તો વેળાસર વગડી જાય નરમ ઘાસળીના મુરબ્બામાં પદર વીંચ દિવસ પછી લીલ ફુગ થઈ જાય છે, માટે આવી ધીજો બનાવવા-રાત્રવામાં વધુ ઉપયોગ રાત્રયો. મીઠોરા, સફરજન, ના રંગીના મુરબ્બાનો લેખ નથી માટે ઉપયોગ ધરીને વળ ગધાદિકની તપાસ કરી લેયો ઘટીત છે. મુરબ્બો અયાણાં પ્રમુખ ઉગાડુ રહેવાથી વગડી જવા સમ્ભવ છે, અને મિઠાઈ, વસાણું (સેવ ગાઠીયા પ્રમુખ) તદ્દન મધ રાત્રવાથી વગડી જાય છે, અને ધોમાસામા તા હવા લાગવાથી પણ લીલફુગ થઈ જવાથી અમશ્ય થાય છે માટે જે વસ્તુ જેમ ઉપયોગ પૂર્વક સારી રહી શકે તેમ કરવું વહેતર છે કે જેમ બને તેમ રસ સ્વાદની ન્યૂનતા કરી આવી વસ્તુઓનો ત્યાગ થાય તે શ્રેષ્ઠ છે. અને જો કોઈ પણ રીતે જીભલટીને ચાલે નહિ તો અતિ ઉપયોગથી વર્તવાની આવશ્યકતા છે નહિતર અનેક જીવોના વિનાશના કારણિક થઈ દુઃખમાં જઈ કરેલ કર્મ ભોગવવા પડે માટે કાતો રસ ઇન્દ્રિયનો જયજ કરવો, નહિતર પ્રમાદ વર્જી જયણાપૂર્વક વર્તવું જેથી અલ્પ દોષ થાય

૭ સેવ, વઢી, પાપડ, રોરો, ફરફર, અદ્દની સેવ, સાલેવઢા કે સ્ત્રીચીયા પાપડ પ્રમુખ શિયાળા ઉઠાઢામાં સૂર્ય ઉદય થાય ત્યારે તેનો લોટ ઘાંધી બનાવવું, અને સૂર્યઅસ્ત પહેલાં રોરો સુકાઈ જવું

૧ સેવ (પરદેશી મેંદાની અમશ્ય), પાપડ, અદ્દની કઢીનો લોટ સૂર્યોદય પછી જ ઘાંધવો, વઢી, ફરફર, સ્ત્રીચીયા (સાલેવઢા) જે ચોસાનો ડોટ રાધીને કરે છે તે પણ સૂર્યોદયે જ કરવું રોરો પણ

નહિતર વાશી થાય. ચોમાસામાં ખાલી ચીજો બનાવવી, રાખવી કે
 રાખવી યુક્ત નથી. કારણ કે તેમાં ત્રસ જીવ, લીલફુગની ઉત્પત્તિ
 થવા પામે છે. કદાચ ચોમાસામાં પાપડ (જે અસાડ સુદ ૧ થી
 ૧૫ સુધીમાં બનાવેલા હોય તે) રાખવા માટે રાખવા હોય તો તેને
 તડકો અવાર નવાર દેવો, અને વારંવાર પુજારાની તથા હેરવવા ફેર-
 વવાની વધુ સંભાળ રાખવી, પણ આજે પ્રમાદને વશ થઈ પ્રાયઃ તેવો
 ઉપયોગ ફટિ રાખતા નથી કે રાખવાના નહિ. માટેજ ચોમાસામાં
 નજ રાખવા ઉત્તમ છે કેટલાક શિયાળા, ઉન્હાળામાં બનાવેલ સેવ
 પાપડ પ્રમુખ ચોમાસુ અને ધીજા (આવતા) શિયાળા પર્યંત રાખી
 રાખ છે તે કેવલ અયુક્ત છે. સ્વચ્છ રીતે તો અસાડ સુદ ૧૫ પહેલાંજ
 તેવી ધીજો વાપરી નાખવી, અને કાર્તિક સુદ ૧૫ પછીજ બનાવવી
 યોગ્ય છે. સેવ પાપડ પ્રમુખ જે વજારમાં તૈયાર મળે છે તે વાપરવું
 યુક્ત નથી, ઉપયોગ પૂર્વક ઘેરજ વની શકે તેજ વાપરવું જોઈએ.
 પાપડ વડી ચોમાસામા અભક્ષ્ય છે એમ શ્રાદ્ધવિધિમાં કહેલ છે.

૮. દૂધપાક—ગામુદી, સીર, શીરડ, દૂધ, દૂધની મલાઈ
 ધીજે દિવસ વાશી થાય તેવી અભક્ષ્ય છે, તથા રાત્રે બનાવેલું
 પણ અભક્ષ્ય છે. રસસ્વાદની લોભપતાને લીધે આવી ચીજો ધીજે
 જે ચળાનો લોટ મશાલો પાણીમાં આથીને પાડે છે તે પણ સૂર્યોદયે
 આથીને બનાવવો જોઈએ, અન્યથા તે અભક્ષ્ય છે. ચિરતિવાળાએ સ્વાસ્થ
 આવી ચીજોનો ઉપયોગ કરતાં અગાઉ તે કયા કેવી રીતે, બનાવેલ
 છે તે ભક્ષ્યાભક્ષ્યનો વિચાર કર્યા પછીજ વાપરવું યુક્ત છે

દિવસ રાખીને આરોગવી તે શરમ મરેલું છે. દર્દીની મલાઈનો કઢા દહિ મુજબ જાણવો.

૯. કેરી—આર્દ્રા નક્ષત્ર વેસે ત્યારથી પાકેલ કેરીનો રસ ચલિત થાય તેથી કેરી અમૃત્ય છે ગઢાડ ગયેલી, સહેલી, ઉતરી ગયેલી કાયમ અમૃત્ય છે. કેરી ખુસીને રાખો તે કરતાં રસ કાઢીને જ રાખો યુક્ત છે કારણ ખુસવાથી તેનો ગોટલો ડ્યા નાચીપ ત્યાં આપણી લાલ અઢી હોય તેથી અસહ્ય સમૂહમ લાલીયા જીવ ઉત્પન્ન થાય, વઢી કેરીમાં ઝસ જીવ (ફયલો) વધારા નીકળે છે, તેથી રસ કાઢવો હોય તો દેવાવાથી રસની જીવાતી પેટમાં નહિ જતા તેની રક્ષા થાય. કેરીનો રસ હાલની સહત ગરમીને લીધે સરારનો કાઢેલો સાજ સૂધી રહી શકતા થોડો સમય, તેથી ડ્યારે ઉપયોગ કરવો હોય ત્યારે રસ કાઢવો અને ચાર છ કે આઠ ઘડી રાખવો હોય તો ઠંડા પાણીના ઘાસણમાં રસનું ઘાસણ રાખવું, અને ડ્યાં ગરમી ન લાગે તેવી જમ્યાપ રાખવો આર્દ્રા નક્ષત્રથી કેરીનો અમૃત્ય ત્યાગ કરવો ઘટે છે, કેમકે ત્યાર બાદ આ ક્ષેત્રમાં તો કેરી પ્રત્યક્ષ કોઈ જતી જણાય છે

૧૦. પાપડ—શેકેલો પાપડ ધીજે દિવસ સીતાવી ફરી જાણી વાણી થાય. તેલ કે ધીમાં તહેલો ધીજે દિવસ વાપરી શકાય.

૧૧. ચટણી—ફોદીનાની જે ચટણી કરે છે, તેમાં દાલીયા (શેકેલા ચણા) કે ગાઢીયા પ્રમુખ નાચીને બનાવેલી તેજ

દિવસ અભ્ય, બીજે દિવસ વાંચી થાય. સ્વટાઈ(હોં) કોટ પ્રમુલ્ય) વાંચી કોથમિર ફોદીનાની પાળી વિનાની કોઈ પણ અનાજ નાંચું ન હોય તેવી ચટણી રૂણ દિવસ સુધી લેવાય. ઘુટતાં પાળી નાંચુ હોય તો બીજે દિવસ વાંચી જરૂર થાય. સ્વટાઈ વિનાની ચટણી તદ્દકો દડ સુકાવી રાખી હોય તો બીજે દિવસ લેવામાં વાધક જાણતો નથી, અન્યથા વાધક જાણવો સ્વરૂ જોતાં તાજે તાજી રોજે-રોજની વનાવીને સ્વાદી સ્ત્રમ છે, કદાચ ઘટવાદ પડી જાય કે 'ઘટા હાથનો સ્પર્શ થઈ જાય તેથી પણ અભ્ય થાય.

૧૨ સમ્ભારો—લોટ કે મેથી નાચીને વનાવેલ સમ્ભારો બીજે દિવસ વાંચી થાય

૧૨ પઠવાન—મિઠાટ—ગોળપાપડી કે પાકના લાડુ જે સર્વથા જલ રહિત થાય છે વર્ણ ગદ્ય રસ સ્પર્શ કર્યે અભ્ય થાય ઘટલે તેના માટે પઠવાનના જેટલોજ કાલ હોય તેમ કહી શકાય નહિ, વિશેષ કાલ પણ પહોંચે તેમ શાસ્ત્રમા પણ કહેલ છે જો ગોળની તથા ધીની વિગડનો ત્યાગ કર્યો હોય અને નીચિયાતાની જેને છૂટ હોય તેને તે દિવસની કરેલી ગોળપાપડી લેવાય નહિ, બીજે દિવસ લેવાય. કેમકે તેના તેજ દિવસે તેમાં વિગડપણ મટે નહિ. તોપણ સ્ત્રુષ્ઠથી સુલ્લહીના કાઠ મુજબ લેવામાં ઠીક છે, કારણ કે કેટલીકવસ્તુ રસદ્રિયમાં સુખ થઈ જવાથી તેના વર્ણગદ્યાદિક પલટાયા હોય ને સ્વર ન પડે તો તે વાપરવાથી દોષ લાગે, માટે ગોળપાપડીનો કાલ જે પઠવાન કાલ કહેલ છે તે મુજબ લેવો તે વધારે સાર છે.

મિઠાઈ સારી ઉત્તમ પ્રકારની બનાવેલી વર્ષાકાળમાં ઉત્કૃષ્ટ પદર દિવસ, ઉન્હાળામાં વીશ દિવસ, તથા શ્રિયાળામાં એક માસ સુધી અધ્ય છે, પછી અમધ્ય છે. કદોઈની દુકાનની મિઠાઈ પ્રાય તેવી ઉત્તમ ન હોય તેથી તેનો કાલ ઓછો જાણવો અને જો વર્ણ, ગંધ, રસ સ્પર્શ કરે તો કાલમાન પહેલા પળ અમધ્ય થાય કદોઈની દુકાનની મિઠાઈ વાપરવામાં અનેક ટોપ છે, તેથી ઘેર બનાવી-કરાવીને લાવી ઉત્તમ છે કારણ કે કદોઈ જે પાણી વાપરે તે ગઢેલ હોય કે નહિ, ગીંજુ તે પાણી પીને ઘઠો પ્યાલો તે વાસણમાં થોડે ઘટલે અસ-ર્ય સમૂર્તિમ જીવ થાય, વળી જુનો માલ (મુલકી) વધલ હોય તેનો ખૂફો પ્રમુલ્ક નવી મિઠાઈ સાથે પળ મેલવે, લોટ વગેરે જુનો માલ વાપરે, ચાઢ્યા વગર પળ વાપરે, રાત્રે આરંભ કરીને બનાવે, પરદેશી મેંદો પ્રમુલ્ક અમધ્ય થીજ વાપરે, ઘી હલકુ લોહ પળ વા-પરે, લાફડાં ચૂલો પ્રમુલ્ક ગુજે કે નહિ, ચૂલા ઉપર ચદરવો વ્યાધી હોય એમ યતના વગર કરતા હોવાથી પર્વેદ્રિયથી માઢી ચૌરિંદ્રિય અને અસહી-સમૂર્તિમ પર્વેદ્રિય સુધીના અનેક જીવોની હાનિ થવા પામે, વિગેરે કારણોથી કદોઈની દુકાનની મિઠાઈ કે સેવ, ગાંઢીયા, જુદી વસાણુ પ્રમુલ્ક પ્રાય અમધ્ય હોય ચોમાસામાં તો કદોઈની મિઠાઈનો અવશ્ય ત્યાગ કરવો જ જોડણ

મિઠાઈનુ કાલમાન.—કાર્તિક મુદ ૧૩ કે ૧૪ સુધીમાં જે મિઠાઈ બનાવી હોય તેનો કાલ ૧૫ દિવસનો જાણવો કારણ કે તે મિઠાઈ ચોમાસાના કાલમાં બનાવી છે કારણ શુદ

૧૩ કે ૧૪ સુધીમાં જે મિઠાઈ બનાવી હોય તેનો કાલ (૨૦) વીશ દિવસનો ગણવો, જો કે તે મિઠાઈ શિયાળાના કાલમાં બનાવી છે પણ ગ્રીષ્મ ઋતુમાં વાપરતી છે, તેથી તેનો હન્દાલા પ્રમાણે કાલ ગણવો, અને અશ્વાદ શુદ્ધ ૧૩ કે ૧૪ સુધીમાં જે મિઠાઈ બનાવી હોય તેનો કાલ ૧૫ પદર દિવસનો ગણવો, કારણ તે મિઠાઈ વર્ષા-ઋતુમાં વાપરતી છે તેથી રીતે ઓછો કાલ સમજવો, પણ વિશેષ નહિ. તેમ વર્તવાથી દોષ લાગે નહિ, તત્ત્વ વધુ શુદ્ધ રહે. કેટલીક મીઠાઈ તો થીજેજ દિવસ કે બે ચાર દિવસમાં પણ વર્ણ ગંધ રસાદિ ફરી જવાથી અભક્ષ્ય થાય છે, તેથી દરેક થીજ સારી રીતે જોડ તપાસી સુધી સ્વાતરી કરીને વાપરતી હોય છે. પરદેશી મેદાની કે પરદેશી પદ્મસુદીના છોટની મીઠાઈ અભક્ષ્ય છે. જિનેશ્વર ભગવતે ઉપ યોગ અને આણાણ ધર્મ કહ્યો છે, માટે આવી અનેક વાતોમાં અતિ ઉપયોગ રાખવો જરૂરનો છે કે જે આપણો ધર્મ (Duty) છે વધુઓ ! પ્રથમ તો ધર્મ માર્ગમાં પ્રવેશ કરતાં ઘણા જીવોને તે કઢવો ઔપધ સમાન લાગે, કોઈ મહા પુન્યશાળી હલ્લુકર્મી પ્રાણી-ઓને ધર્મ પ્રત્યે અત્યંત ઉત્સુકતા હોય છે. ધર્મ જો સુગ્રીથી કરવો ન ગમતો હોય તો પણ પરાણે કર્મરૂપી રોગનું હરણ કરવા ધર્મરૂપી ઔપધ ગ્રહણ કરવું. જેમ કોઈ રોગી માણસ હોય તેને કઢવી વિપ-સમાન દવા પીવી જરાયે ગમતી નથી, ત્યારે તેથી વિમુક્ત થઈ જો તે દૂધપાક પુરી આદિક મિષ્ટ પદાર્થો વાપરે તો અલ્પ વસ્તુમાં તે કાલવશ થઈ જાય, અને જો ક્ષેર જેવી કઢવી દવા પરાણે પણ પીયે તો તેના રોગનું અવશ્ય નિવારણ પણ થાય, તેમજ જો આપણને

ધર્મ ઉપર રચી થતી ન હોય તોપણ કરતી, અને જો વિષયવાસના પ્રમુખમાં લપટાશુ તો અનન્ન મરુ ભ્રમણ કરવું પડશે, તેથીજ કર્મરૂપી રોગનું નિવારણ કરવા આ ધર્મરૂપી જુદા જુદા અનુપાનો (ઔષધ) પ્રયોગો જનાવ્યા છે, તેથી કંટાળીને ત્રિમુક્ત ન થતા સર્પૂર્ણ આત્મ-વીર્ય ફોરવડુ જેથી સહજે શિવ સપદા પામીશુ.

૧૪ ઘસાણુ-સેવ, ગાંઠીયા, ધુદી,^૧ ટાલ^૨ પ્રમુખ ઘસાણુ પરુવાન હોવાથી તેનો ^૩કાલ મિઠાઈ જેટલો જાણવો, અને વર્ણ મૈથ રસ સ્પર્શ કરે તો કાલમાન પહેલાં અમૃત જાણવું મજીયાં, કચોરી, લોચાપુરી, માલપુવા, પ્રમુખ નરમ વસ્તુઓ વીજે દિવસે વાશી થાય છે.

૧૫ ચુરમાના લાડુ-તલ્લા વગરના વીજે દિવસ વાશી થાય પણ સારી રીતે તલ્લા ઉત્તમ રનાવ્યા હોય તો ધીજે શ્રીજે દિવસ સ્વાદામાં વાધક નથી *સ્વસ્વસ્વ ચુરમાના લાડુ તેમજ કેટલીક મિઠાઈમાં છાટે છે તે વાપરવી શુક્ત નથી. વિરતિવતે તો સ્વાસ ઉપયોગ રાખવો

૧ ધુદી નરમ તલ્લેલ હોય તો વાશી થાય

૨ રાત્રે પલાલેલી ટાલ વાશી થાય માટે વાપરવી નહિ.

૩ ધી તથા તેલ સ્વોરુ થાય તો અમૃત કદલ છે, તો તેવા ધી લેલની મીઠાઈ પણ અમૃત જાણવી

* સ્વસ્વસ્વ અમૃત છે, માટે રુદોઈની દુકાનેથી મીઠાઈ લેનારે તેનો નિર્ગય કર્યા વિના વિશ્વાસ રાખવો નહિ

૧૬ રસોડ-ઝાલામાં સવારે રાંપેલ દાઢ માત પ્રમુલ્ક રસોડ સરત તાપને લોપે સાંજે પે સ્વાદ (ચલિત રસ) યડ જવા સમ્ભવ છે, તેથી અમ્લ્ય યાય રોટલી રોટલા વિગેરે પળ ઉપયોગથી રાલવા જોડે ઇરુદમ ગરમ ગરમ તેના વાસણમાં ભરી ન ટેવા પળ થોડીવાર પછી ખરવા. વ્લી કલડ વિનાના વાસણમાં ઢહિં છાશ પ્રમુલ્ક રાટા પદાર્થ રાલવાથી (થોડાજ વલતમા) તેમજ ધીજી રસોડ ઢાલ શાક પ્રમુલ્ક રાલવાથી કટાઈ જાય છે, તેથી ને વસ્તુના વર્ણાદિરુ ફરવાથી તે રાલવા લાયક નથી, જેથી પીતલ કે તાલના કલડ રહિત વાસણમાં તે વસ્તુઓ જરાવાર પળ ન રાલવી. ફેટલીફ વલત થોડી કલડ રહી હોય તેવા વાસણમા રાધવુ કેરાવેલી વસ્તુ કે ઢહિં છાશ રાલવી તેથી પળ કટાઈ જાય છે, માટે અવાર નવાર કલડ ફરાવવાનો રાસ ઉપયોગ રાલવો તેમા પ્રમાદ કે લોભવૃત્તિ રાલવા જતા તેનુ પરિણામ વ્યાધિ વિગેરે અતિ રાવા યાય છે

૧૭ ઓદન-(માત)-રવિલો માત 'છાસમાં રાલેલ હોય તેનો કાલ આઠ પહોર સુધીનો છે તેટલો કાલ માત સાંજે રાધ્યા હોય અને છાશ છાંટેલ હોય તેનો સમજવો, પળ સવારનો માત જો છાશ છાટીને રાલ્યો હોય તો તેજ દિવસે ડપરાય, મૂર્ય અન્ન પડી

૧ છાશમા ઘુડ જોડે, છાશ નવુ પાળી મેલેલ નહિ વળ દિવસનુ ઓદન ન લેવાનુ “અતિચાર” સૂત્રમાં કહેલ છે, તે ફક્ત જાહી છાશથી રાંપેલ અનાજ સમજવુ.

તે કામ ન આવે. છાશ છાટીને જે સાજનો રાધેલો ભાત રાખવો તેમા પળ બહુ ઉપયોગ રાખવાનો છે. તે ભાતના (સૂર્ય અસ્ત પહેલાં) દાળે દાળા છુટા કરી નાખવાજ જોડે, અને જો તેમ ન થાય તો તે વાશી થાય, માટે એક એક દાળો છુટો કરી નાખવો, તથા તેનો ઉપર ચાર આગળ તરતો છાશ જહર રાખવી જોડે, વ્હી તે છાશનો કપાઝમા ચાઢલો કરે તો થાય તેવી અર્થાત્ પાણી વહુ યોડુ ને છાશ-દહિ ઘણુ હોય તેવી જોડે, તથા તે ભાત વ્યાધી તૈયાર થયો ત્યાંથી કાઢ આઠ મહરનો ગળવો પણ છાશ છાટે ત્યાંથી નહિ, અને સૂર્ય અસ્ત પહેલાજ તેની મઘલી ત્રિયા પૂર્વોક્ત કરી લેવી જોડે. ચોમાસામાં તો આ પ્રમાણે ભાત રાખવોજ યુક્ત નથી, વહેતર તો એક ઠેકે આવી વસ્તુપરથી મમતા ડઠાડવી. કમરુ પ્રમાદવશાત્ આપણે પૂર્વોક્ત ઉપયોગ પ્રાય રાખી શરૂતા નથી. અને તેથી વાશી (ફક્ત રૂપાતર થયું) નો દોષ લાગે ઠે માટે જોડે જ રાખવું, અને કદાચ તેમ છતાં રહે તો અનુ-કપાનન કરવું ઠીક છે કેટલેક ઠેકાણે નાતમા સાજે ભાત, મગ પ્રમુલ્લ રાધેલી રસોડ વધી પડી હોય તેનો કુપળ પ્રકૃતિને લીધે સદુપયોગ તો ન કરી શકે, પરંતુ ઘીજે દિવસ તે વાશી રસોડ નવો ઉમેરો દહિ સ્વરાવે છે, તેથી ચર્જિત રસના ત્યાગીએ સ્વાસ તથા વીજાઓ પણ આવે ઠેકાણે જમવા જતા અવશ્ય વિચાર કરવો શ્રાવકે આ પ્રમાણે વાશી સ્વરાવવું તેજશર માવા જેવું છે, પોતાના અલ્પ નુકસાનને સ્વાતર અસહ્ય જીવોનો વિનાશ થાય તે તે કડુલ કરે છે ! અફસોસ ! વધુઓ તેના ક્રિપાક

समान फल चाखवां पढशे त्यारे अति त्रास थशे. माटे समजो, अने अनादिनी कुमतिने काढो, जेथी सुमतिना सगथी स्वआत्मानु श्रेय करी अविचल सुखवास पापीए

१८ दहीं—प्रभाते मेळवेलु (दूधमां खटाई नांखेली) दहीं सोल पहोर पछी अभक्ष्य थाय, अने संध्या समये मेळवेलु दहीं चार प्रहर पछी अभक्ष्य थाय ते एम सेनप्रश्नमा छे एटले दृष्टांत तरीके रबीवारना सवारे सात आठ के दश वागे मेळवण नांख्यु होय तेनो काळ रबीवारना सूर्य उदयथी ज गणवो. (एम नहि जे दश वागे मेळव्यु एटले त्यार पछी १६ प्रहर), एटले रबीवारना अहोरात्रिना आठ प्रहर मळी सोळ प्रहर. ते दहिं मगळवारना मूर्योदय पहेला बलोवी नाख्यु जोडए त्यारथी सोळ प्रहर तेनी छाशनो काळ समजवो. तेवोज रीते रबीवारनी संध्या समये के त्यार पछी मेळवण नाख्यु होय तेनो काळ रबीवारना सूर्यास्तथी गणवो. एटले रबीवारनी रात्रिना चार प्रहर तथा सोमवारनी अहोरात्रिना आठ प्रहर मळी चार प्रहरनो काळ जाणवो. अर्थात् दहीं मेळव्या पछी जे रात्रीनु काळमान जाणुं दूध चार प्रहर सुधी वर्णाटिक न पलटाय तो त्यां सुधी भक्ष्य छे, ते दरमियान मेळव्यु जोडए अने चपोर पछी के संध्या पछी गमे त्यारे टोहलु दूध होय तेमां रात्रिना चार वागता (मध्यरात्रि) पहेलां मेळवण नांखी देवु जोडए

दहिं बनारमाथो लेवा करता घेर वनाव्यु श्रेष्ठ छे, कारण तेओनां वासण प्रायः शुद्ध न होय, उवाढां—ढांक्या वगर पण रहे, वाशी दूधनु के मिश्रण करैला दूधनु के सवाना दूधनु वनावे, काळ

માન ઓછું વધારે કરે, વઢી પહુવા રાધીને પણ દૂધનો સાથે મિશ્ર કરી મઢવી દહીં પનાવે છે. કેટલીક વસ્તુ મૃત્યુ પામેલા જીવો પણ દહિમાથી નોફલેલા જોરામા આર છે વગેરે અનેક દોષોના કારણથી ઘેર ઘનાચી વાપરવું યુક્ત જણાય છે

કાઝી ક જે કાચી અથવા ગરમ કરેલી છાશની આછ-પરામ ફઠવાય ડ તે કાઝીનો કાઝ સોઝ મહરનો યગો છે.

દહિં, છાશ ને કાઝીનો સોઝ મહર જે ડન્ટુષ્ટો કાઝ યગો તે સોઝ મહર જલે કે ઘે રાત્રિ ડલ્લંધન ન થયી જોડે, તે પહલા પણ જો વર્ણાદિક ફર તો તે અમ્ભ્યજ છે ચલિતરસમાં જે જે કાઝમાન યગુ છે તે તે વસ્તુ ડલ્લંધા કાઝ મુધી આચરણીય, ત્યારપડી કદાચ નિશ્ચયથી ચલિત ન થઈ હોય તોપણ તે વ્યવહારથી અનાચરણીય છે--પટલે કાઝમાનનો અર્થ એવો યગો કે જે મર્યાદા જે કાઝની આચાર્ય મહારાજે ઘતાચી છે તે પછી તો તે યસ્તુ નજ વપરાય, અને કાઝમાન પહેલા જો વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ, પલ્પાય કે તે અમ્ભ્ય જાણી સ્યારથી જ સજરી તે સ્વાસ્થ્ય ધ્યાનમા રાખવું.

૨૯ દૂધ ચાર મહર મુધી મ્ભ્ય છે, પણ સામન્તુ દોહલુ દૂધ હોય તેનો ઉપયોગ મધ્યરાત્રિ અગાઉ થઈ જવો જોડે કેટલીક વસ્તુ ગ્રીષ્મ ઋતુમા દૂધ સરુત વાપને લીધે કે ઘધારે વસ્તુ રહવાયી અથવા ઉપયોગ પૂર્વક શુદ્ધ વાસણમા ન રાખવાના ફેટલાય કારણને પામીને ઘગઢી જાય છે, અને કોઈવાર દહિંની માફક જામી જાય છે, તેને દહિં થયું મમજી વાપરવું નહિ, કારણ તે દૂધના વર્ણ-

દિક પલટાયા તેથી તે દૂધજ અમૃત છે કોઈવાર દૂધ ફાટી જાય
 છે, તે પળ તેના વર્ણાદિક ફરવાથી અમૃત માનવું કેટલાક વેચ-
 નારાઓ વાંચી દૂધનો મેગ કરે છે, કલકત્તા તરફ રાત્રે દૂધ સૂવ
 ગરમ કરી તેમાંથી મલાઈ કાઢી તેમાં સીંગાપુરથી આવતા આરાહટ
 (એક જાતનો આટો)નો મેગ કરી સવારમાં તાજું દૂધ કહી વેચે છે,
 પોતાના તુચ્છ સ્વાર્થને માટે વધુઓ ! આ લોકો શુ શુ નથી કરતા,
 અર્થાત્ તેઓ માયઃ દરેક વસ્તુમાં કૂઢકપટકરે છે તેનો ધારીકીથી
 તપાસ કરવો, તથા ઘનતો ઉપયોગ રાખવો, વગેરે વાંચી દૂધનું
 દહિં, દૂધપાક, વામુદી, મલાઈ, માવો વગેરે પદાર્થો પણ અમૃત
 થાય તે લોકો જે દૂધ દહિં પ્રમુખ મવાઈ પદાર્થના વેચવાવાળા છે
 તેઓ તે વસ્તુના વાસણ ઉઘાડાં અજયળાથી કેટલીક વસ્તુ રાખે
 છે, તેથી થોડા વસ્તુ ઉપર ફાટ્યાવાડમાં જુનાગઢ શહેરમાં એક દૂ-
 ઘના વેચનારાએ તેનું દૂધ એક દિવસ જ્યાં જ્યાં આપ્યું ત્યાં ત્યાં તે-
 ઓને કલાકોના કલાકો સુધી શાદા, ડહાણી તથા અત્યંત વેચેની
 મોગવવી પડી. જે તપાસ કરતાં માલમ પડ્યું કે તે દૂધમાં કોઈ
 જીવની લાલ પ્રમુખ ક્ષેત્રી પદાર્થ પડેલો હોવાથી તેઓને બિમારી
 મોગવવી પડી કોઈવાર સર્પ પ્રમુખની લાલ (વિષ) પડવાથી તે
 વપરાનારી મૃત્યુ પામવા સંભવ છે, તેટલાજ માટે જાણકારે દશ જ-
 ગ્યાએ ચંદરવા રાખવા કહ્યું છે વળી એક મીનીટ પણ પાણી, ભોજન
 પ્રમુખના વાસણ ઉઘાડા ન રાખવા વગેરે પ્રકારની યત્ના જે આ
 ગ્રંથમાં કહી છે તે શારીરિક તથા ધાર્મિક ઘનને લાભને માટે છે,
 જેથી અવશ્ય ઉપયોગ રાખવા. વંધુઓ ! આ ઉત્તમ જૈન ધર્મમાં પ્રકા-

શેલી યન્ના અથવા દયા સ્વરેશ્વર તેના પાઠનારાને શીઘ્ર મુક્તિના વાસને પમાડનારી છે સ્વરેશ્વર જૈનધર્મની ઘણિહારી છે । દોહેલુ દૂધ જેમ થને તેમ તુરત વેઢાસર ગરમ કરી રાખવું જોઈએ, નહિતર ઠંડુ દૂધ થોડા વસ્ત્રમાં ઘગડી જવા સમયે કે મુનિ મહારાજ પણ ઠંડુ દૂધ વહોરતા નથી તે તેવુંજ કારણ હોવું જોઈએ, તથા દૂધ ગાળીને ગરમ કરવું જોઈએ

દુધને ગાળ્યા વિના ન સ્વાચાનુ અર્થ ધર્મમાં પણ કહેલું છે, અને જૈનશાસ્ત્રમાં ગલણા ॥ વ્યાં કે —

૧ મીઠાપાણીનું, ૨ સ્વાચાપાણીનું, ૩ ગરમપાણીનું, ૪ દુધનું, ૫ ઘીનું, ૬ તૈલનું અને ૭ આટો ચાલવાનું.

દુધ પેચનારા દુધમાં થોડું પાણી મેલે તે અળગલેલું પાણી જ-તુવાલ કે થાલ પહેલુ હોય

ગાયનું, ખેંસનું, ઘકરીનું અને ગાડરીનું ૫ ૪ દુધને દુધવિગ-યમાં શાસ્ત્રે ગણ્યું છે, તેથી બાકી ધીજા જનાવરોનું દુધ સ્વાચામાં દોષ છે. જલદી અમૃત થઈ જાય કે, તેવું દૂધ રોગ ઉપજાય છે.

૨૦. ઘી સ્વેદ કાલાતીત થયે વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ, સ્પર્શ અમૃત થાય. ઘીમાં કેટલાક દગાસ્થોર લોકો ચરબીનો તથા ચંદ્રાસ્તાલ પ્રમુખ કદનો ભેગ કરે છે તેનો અવશ્ય ઉપયોગ રાખવો; પરીક્ષા વગર કોઈપણ માલ લેવો નહિ વઢી જે લોકો ઘી વનાવે છે તે ઘનાસ્ત્ર સાત આઠ દિવસ કે વે ચાર દિવસનું માલગ એકઠું કરી વનાવે છે (તાવણ મૂકે છે) તે અમૃત ગણાય. તેને માટે જેને ઘેર ગાય ખેંસ હોય તેજ સ્વેદ ઉપયોગ રાખી શકે. છાશ (અલ્પનો)

સાથેજ કે છાશથી જુદુ પાડતા માલખ તુરત ચૂલા ઉપર મૂકી દેવું જોઈએ, પણ જ્યારે શાવકો સ્વધેર અંતર્મુહૂર્ત્ત ઉપરાત કે કલાકોના કલાકો વાંશી માલખ રાખી મુકે ત્યારે વીજાઓને તો શુ દરકાર હોય ? અંતર્મુહૂર્ત્ત એટલે જવન્ય નવ સમયથી માંઢી ઉત્કૃષ્ટ વે ઘઢીમા ફાઈફ ન્યૂન ફાલ તેને અંતર્મુહૂર્ત્ત કહેલ છે—એટલે એક આસનો પલ-ફારો મારીએ તેટલા વસ્ત્રતમા અસર્ય સમય થઈ જાય છે તેથીજ માલખની ગાયત વહુ ઉપયોગ રાખવો ઉચિત છે, આપણા પ્રમાદમાં અહાહા ! અસર્ય જીવોનો વિનાશ થઈ જાય છે. હે વંધુઓ ! શ્રી જિનશાસનમાં આપણે આશો અત્યુત્તમ અસર પ્રાપ્ત થયો કે જેથી મૂલ્ય વાવતોનુ જાણપણુ યાય છે. અહો ! કેવલી ભગવત વગર વીજુ કોણ કહી શકે ? અર્થાત્ ત્રગકાલના ભાવ જેનાથી એક સમયમાં જ-ગ્યાય તે કેરલ્લજ્ઞાનથી પ્રભુજ પ્રકાશી શકે વધુઓ ! ચાલો હવે આપણે આ ઉત્તમ અસરને પ્રમાદ ત્યજી હર્ષવહે વગાવી લઈએ, અને “જીવદયા પ્રતિપાલક” એ નામ સાર્થક કરી મગલમાળા વરીએ.

૨૧. વઢી—પ્રસુતિવાઢી ગાય તથા ખેંસના તરતના દૂધની વઢી વનાવે છે. ગાયને પ્રસુતિ થઈ હોય ત્યારથી તેનુ દૂધ ૧૦ દિવસ, ખેંશનુ ૧૫ પદર દિવસ, વઢીનીનુ ૮ આઠ દિવસ સુધો લેણુ કલ્પે નહિ, ત્યારે તેની વઢી વપાંથી કરાય ને વપરાય ? અર્થાત્ નજ સ્વાય.

૨૨. જાંઢા ઢોકલા—જે ચોજાની કળકી, અઢઢની 'ઢાલ તથા ચળાની ઢાલ્લને^૨ મરઢીને છાશમાં આથો કરી વનાવે છે, તે રાત્રે

૧-૨ કઠોઢ ફાચી ડાશમાં આપે તો દ્વિફલ દોષ થાય

આથો કયોં હોય તો અમહ્ય ડે માટે સૂર્યોદય પછી આયોને કરવા અને સૂર્યાસ્ત પહેલાં વાપરવા જોઈએ. વધુઓ ! આવી વસ્તુઓ પ્રમુ-
ખના ધીજા દિવસે શીરામણ યાય તે સ્વસ્થ શ્રાવક કુટુંબે શુ શર-
માવા જેવું નથી ?' ટાઢા રોટલી રોટલા, થેપલાં, નરમપુરી, ખજીયા,

૧ ઘઘી કેટલાક દાઢ કદી ગેરે રાંધ્યુ ધાન્ય આપી દાતળ
જેવી નમાલી ધીજ સ્વસ્થ છે તે વિશેષ શરમાવા જેવું છે. દેવાદેસીથી
ધીજી નાતના કે ધીજા કૂઝ ધર્મવાઢાની સ્ત્રીઓ પોતાના વત્ત મફત
ધોવરામણનો વદલો ધોવીને હમેશા રાંધેલ અનાજ દાઢ કદી આપે
છે પણ જોઈને શ્રાવિકાઓ તેવું કરે તેને જોઈને ઘરધણી વારી રાસે
નહીં તો શુર મહાગજે સમજાવવું જોઈએ કે—

ધોરીને તથા ઘાઘરીને ધધો છે કે તેઓ વાશી રાસે છે, વાશી
સ્વામ ડે, અને વાશી કોહેલુ ધાન્ય લુગઢાઓને આર દેવામાં વાપરે
છે, પણ તેઓ કાઠ કેંકી દેતા નથી, ત્યારે શ્રાવકોએ વાશી રાસવું
કે સ્વામ નહીં, પણ વાશી રસાવવું તથા સ્વસ્થાવવું એમ ધયા કરે
છે—પટલે વાશીની જીવહિંસા કરવી કે કરાવવી તેવું સરસે સરસું
પાપ હમ્મ રહે છે

શ્રાવિકાઓ પોતે ધોવા કે હાવા સારુ નદી તટાવે જાય છે,
તેમા પર્વતિયિને પાઢવાનું પુન્ય લે છે, અને ધોવરામણના પૈસા ધચા
વવા પોતે રાંધેલુ આ રીતે ધધીને પાપ લે છે ત્યારે વાશીમાં ત્રસ જીવો
તે દ્વિય હપજે છે તેની થદ્દા કયા રહી ?

ધોવી તથા ઘાઘરીને દેવા સારુ ધરમા સ્નાના સ્વાતાં જે દાઢ

દોફઝાં અને છાશ છાંટ્યા વગરનો ભાત પ્રમુખ વાશી चीजो રા-
 खीने खायाही एक तो अनेकजीवनो विनाश घाय, प्रभुनो आज्ञा
 लोपी कहेवाय, वळी शरीरमा अनेक रोगनी उत्पत्ति थाय, माटे
 दरक चीज ताजे ताजोज खावो युक्त છે નાના વચાઓને શ્રીરા-
 મણ વગર ન ચાલે તે સ્વભાવિક છે; તો જેમ ગુજરાત તરફ ઘડના
 તદ્દન પાતઝા સ્વાસ્થરા શેકી રાखी વાપરે છે તે વાવત સ્વાસ કરીને
 ફાટીયાયાદી, મારવાદી, માઈઓઈ તથા તે શિવાય જેઓ વાશી વા-
 પરતા હોય તેઓઈ અનુકરણ કરવું ઘટે છે, પણ અફસોસ તથા સ્વેદ-
 जनक ए છે કેં પ્રાયઃ ઘણીસરી અજ્ઞાનરૂપ મિથ્યાત્વજાઝમાં ફસાયેલી
 જૈન સ્ત્રીઓ પોતાના વચાંનુ રક્ષણ કરનારી શીતઝા માતાને માની,
 શીઝ સાતમને દિવસેજ સ્વાસ આગલે દિવસે રાખેલુ હોય તે વાશીજ
 વાપરે છે, અને તે દિવસે ચૂલાને (શીતઝા) શાંત કરે છે, પણ વ
 ધુઓ સ્વસ્થર આપણામાજ સ્વશક્તિ પુરુષાર્થપણા (Moral Courage)
 નીજ સ્વામી છે નહિતર શું તેઓ તેમ વાશી સ્વાઈ કે સ્વદાવી શકે ?
 આપણે જ તે અજ્ઞાન સ્ત્રીના મનરજન અર્થે કે દાક્ષિણ્યતાઈ અથવા

કઢી વગેરે વટુ કરેલુ છતાં વપેલુ રાखी મુકે, તેઓને પ્રસજીવ
 समुच्छिन्तम पचेद्रिय मनुष्यो असंख्यनी हत्या लागे છે, અને તે
 ઉપરાંત વાશીના પ્રસજીવનો વિનાશ જુદો.

થાવક માઈઓઈ પોતાને ઘરે હુમડાં ધોવરામણ સર્વ કરવાની
 અથવા સ્ત્રી પોતે ધોવે તેમ નહીં હોય તો કાતુ અનાજ દેવાની ફરજ
 સમજાવવી જોઈ.

તો આપણા પળ મિથ્યાત્વના સ્વપ્ને તેને ઉત્તેજન આપી સ્વભાષાચારથી
 બ્રૂદ થઈ શીઠ સાતમને દિવસે મોટો અનર્થ કે સત્યનો નાશ કરી
 છીએ. સ્વસ્થ આવી વધુ ધિત્તર પાત્ર અતિ નિંદા યોગ્ય મિથ્યા-
 ત્વ કર્તવ્ય થીજી શુ ૧ વંધુઓ ! પણ તેથી અનવા સસારની 'દૃષ્ટિ
 યથાથી આપણો મનુષ્ય જન્મ વ્યય શુભાવી દર્શાવી તે વિચારો !
 સમજો ! ને શીઠ સાતમનો મિથ્યાત્વ આચાર છઠી વાણી ચલિત
 રસ કદિ ન વાપરવું પરી દૃઢ પ્રતિજ્ઞા કરો, જેથી સહેજે સ્વભાષિક
 મુગ્ધ વિલસીએ

૨૩ ઘોલપટ્ટા-(દહીંબટ્ટા)-જો તે ઉકાલેલા ગોરસમાં કર્ચા
 હોય તોજ તેજ દિવસે મરણ છે. કાલા ગોરસમાં સર્ચા અમરણ છે.

૨૪ ગ્વાગ્ગરા—જે ઉપરજ જળાવ્યું છે કે ગુજરાત તરફ
 ઘડના શેકેલા સ્વાસ્થરા કરે છે તે પાંચ સાત કે તેથી વધાર દિવસ
 સુધી રાખી મૂકાય છે, અને વપરાય છે, પણ જુના સ્વાસ્થરા ઉપર નવા
 પડતા જાય અને ઉપર ઉપરથી નવા વપરાય ને જુના પડ્યા રહે તેમ
 ફરવું શુક્ત નથી થઈ તેની કોઠી કે જે ગાસળમાં ભરવા હોય તે
 સાફ રાખવું, નહિતર તેમાં ધનેદાં પ્રમુલ્ક તસ જીવનો પેસારો થાય,
 ચોમાસામાં તો લીઠફુગ પગ થઈ જાય, જેથી આ ગાંધાર સ્વાસ્થર
 પયોગ રાખવા ધ્યાન દેવું યોગ્ય છે.

૨૫ પાપડના લુખા, વટા, પોલો—અદ્દ મગ પ્રમુલ્કના
 પાપડના લુખા તથા અદ્દની વાટી દાઢના વટા અને પોલો પટ્ટે

૨૧. હુદળીઆ—કે જે કાઠીયાવાડમા કરે છે તે જુમાર ધા-
જરીને પાળી નાસ્નાં જાય અને સ્વાદે, પઝો મુઠરી તેનાં ફોતરાં
ચલેદીને રાલે છે, તેનો ધાઝ શેવ્યા ધાન્ય મુજર પટલે વર્ષા-
ઋતુમાં ૧૫ દિવસ, શિયાળામા એક માસ તથા ઉંઢાઝામા ૨૦
દિવસનો છે

૨૭ વઘીશ અનંતકાય

સર્વ અનંતકાય અમ્હ્ય ડે, કારણ કે એક સોયના અગ્ર ભાગ
ઉપર રહ તેટલી કદમૂલની કળીંમા અનતા જીવ રહે છે તે માટે સર્વ
અનંતકાય અમ્હ્ય છે તે થાવક અવશ્ય વર્જિયા જોડે, કારણ કે
એક જીઢા ઇન્દ્રિયની લોલુપતા માટે અનતા જીવની હાનિ કરવી તે
મહા અનર્થનુ કારણ છે, તેથી વઘીશ અનંતકાયનો સર્વયા ત્યાગ
કરવોજ જોડે, કે જેથી અનતા જીવને અભયદાન મઠે કેટલાક જી-
ઢા ઇન્દ્રિયને વશ થઈ “માર વર્ષમાં પાચ શેર કે દશ શેર સ્વપે”
એવો નિયમ કરે ડે, પળ હે મુજો ! શુ તે અમ્હ્ય ચીજો વમર આપણા
નિર્વાહ થવો અશક્ય છે ? દુનિયામાં વર્ષાં વીજી વનસ્પતિનો ઘાઝ
પડ્યો ડે ? વઘી પાચ શેર કે દશ શેર પૃત્વી છુટ આવી આવી અમ-
હ્ય વસ્તુમી રાસવી તે આગારમા કાંદ કહેવાય નહિ. પુદ્ગલિક

સુખ માટે અભક્ષ્ય વસ્તુ સ્વાંત્રી છુટ સંસ્કારી તે કયા પ્રકારનો આ-
 ગાર ? જુઓ કે મરણાંત કષ્ટ પ્રાપ્ત થતાં પણ વરુચૂલ કુમારે અભક્ષ્ય
 વસ્તુનો મનથી પણ અગીકાર કર્યો નહિ, તેવા સત્ત્વવત્ત ઉત્તમ પ્રતિજ્ઞા
 પાલવાવાલાની ઠોડોવાર વલ્લિહારી છે । અહોહો ! જેઓ કર્મને વશ
 થઈ આંત્રો મીંચી જાણેતા છતાં પરમેશ્વરનો લેશમાત્ર ભય રાખ્યા વ-
 ગર આદુ, મૂલા, ગામર આદિ સ્વાપ છે તેવા વિચારા (પામર) પ્રાણિ-
 ઓની શી ગતિ યશે ? શ્રાવક નામ માત્રથી શ્રાવક કહેવાયું તે અ-
 ફસોસ લેવું છે. મનુષ્યપણાસાયે જૈનધર્મ પામી આ મવ સફળ કરો,
 કે જેથી સસાર ભ્રમણ મટે, અને અનુક્રમે શિવ સુલેખના મોક્ષા ધાઓ !
 હે મધ્યો ! આપને નમ્રતા પૂર્વક વિનવિ કરું છું કે વાવીશ અભક્ષ્યનો
 શ્રી તીર્થંકર મહારાજે નિષેધ કર્યો છે તેનો શીઘ્રતાથી ત્યાગ કરો,
 અને શ્રાવક નામ સાર્થક કરો, જૈન બંનો ।

“ વત્રીશ અનતકાયના નામ ”

૧ ભૂમિ મધ્યે રુદ્ધ થાય એરી સર્વે વદનાતિ. ૨ લીલી હલ્લદર,
૩ શૂગરેર-લીલુ આદુ, ૪ +મુરણરુદ્ધ, ૫ ઢવજ્જકદ. ૬ લીલો ક-
ચુરો, ૭ સતાવત્રીવેલી ઔષધિ, ૮ વિરાલીલતાવિશેષ સોફાલો,
૯ કુઆર (શેલરાં પળ વર્જવા), ૧૦ ચોહરીકદ (યોર) તે સીજ
તથા લ્હાસીજની જાતિ. હાથીયો, કાટાલો ઢાઢલી વગેરે. ૧૧
ગિલો-ગુલવેલ (ગલો), ૧૨ લસણ, ૧૩ વાસકારેલા ઇટલે વાંસ સવ-
થીની કારેલી, ૧૪ ગાજર, ૧૫ લુણી ઇટલે સાજી દુધ, ૧૬
લોઢીપણની કદ, ૧૭ ગમ્મર (ગિરિકર્ણો) કચ્છ વેશમા મસિદ્દ છે
કાઠીયાવાઢમાં તેનુ અથાણુ કરે છે

૧૮. કિસલય પત્ર—કોમલ પાંદઢા જે નવા ડગતા સર્વ
ગુચ્છાના પાંદઢાં, તથા સર્વ વનસ્પતિના જે ડગતી વચ્ચતના અકૂર
હોય તે સઘજા અનતકાય છે; ઇટલે સવ (પ્રત્યેક તથા સાધારણ)

+ મોરઢની ભાજી * લસણ ૧ વિરાલિરુદ્ધ-ભોંયકોલુ ૨
શેલરા જે કુવારપાઢાનાં મધ્યભાગનો જે શટ નીકલે છે તેના થાય
છે તે કુવારપાઢુ અનતકાય હોવાથી અમ્હય છે માટે શેલરા પળ
અમ્હય જાણવા, કારણ શેલરા તેની મધ્ય ઢાંઢી છે તે સર્વથા વર્જવા
મુક્ત છે કાઠીયાવાઢના ડપરાય છે તો ડચયોગ રાચવો ૪ લુ
ણીની ભાજી વહે છે

વનસ્પતિના ઉગતાં પાંદડાં અને અંકુર પ્રથમ અનંતકાય હોય, પછી પ્રત્યેક વનસ્પતિના થડ પર અંકુરા અંતર્મુદ્દર્ષ પછી પ્રત્યેક રૂપે થડ જાય, ઘીના જીવો જ્યવો જાય, અને સામાન્ય વનસ્પતિના થડ પત્રાદિ સર્વ કાલ અનંતકાયપણેજ રહે. આ અનંતકાય પાંદડાનો સર્વથા ત્યાગ કરનારે (અથવા કયોઈ હોય તેઓ) ભાજી પાંદડાં વાપરતાં ઉપયોગથી વર્તેલું. નહિતર સદસા દોષ લાગી જાય કારણ—મેથી વગેરેની ભાજીના મૂલીઆ આગલ લે, પાંદડાં જાડાં હોય છે તેને અનંતકાય કહેવામા આવે છે, તથા ભાજીના પાંદડાના મૂલમાં શીળાં અંકુરા ફુટે છે. વળી યેગ પ્રમુખની ભાજીનાં પાંદડા પળ હોય છે, જેથી તેનો ઉપયોગ રહે નહિ તો દોષ લાગે. માટે કાંતો પ્રથમથી તેની જયળા રાખવી, અને તે કિસલય પત્ર ન લેવાય તેનો ઉપયોગ રાખવો—લવ કરવો

૧૯. સ્ત્રીરસુઆકદ—કસેર (સ્ત્રીરસયો), ૨૦ થંગકંદ.—થેગી તથા થેગ નામની ભાજી થેગીપોંક. ૨૧ હરિમોય (લીલીમોય), ૨૨ લુણ વૃક્ષની છાલ; ૨૩ તિલોદ્ધાકંદ, ૨૪ અમૃતવેલી.

૨૫. મૂલા—દેશી તથા પરદેશી (રાતા ને ઘોઢા—સફેદ) મૂલાના પાંચે અગ અમૃત્ય છે; (૧) મૂલાનાં કદ (કાદા), (૨) પાંદડાના મધ્યમાનમાં જે કદલી યાય છે જેને ઢાઢલી કહે છે તે પાંદડા સહિત, (૩) ફુલ (૪) ફલ જેને મોગરા કહે છે તે, તથા (૫) તેમાંથી નીકળેલા શીળા ઘીજ, એ પાંચે અમૃત્ય છે. વળી ત્રસ જીવોત્પત્તિ પણ તેમને વિષે હોય તેથી સર્વથા મૂલાના પચાંગ વર્જવાં

૨૬. ભૂમિફોડા—વર્ષાઋતુમા છત્રને આકારે લગે છે.

૨૭. વધુલાની માજી—(પ્રથમ લગતી).

૨૮ વરુહાર—પટલે વિદલ ધાન્ય જેને અંકુર આવ્યા હોય તે રાત્રે જે કઠોલ પાણીમા પલાલે છે તેમા અકુરા ફુટેલા હોય છે તે અનતકાય હોવાથી અમદ્ય છે, માટે સવારના પાંચ છ વાગે પલાલ્યા, તે પળ થોડો ચસત રાસવા. (નહિતર બેચાર કલાક લગમગ-માં પળ અકુરા ફુટી જાય.) મતલબ કે અંકુરા ફુટવા ન જોઈએ. સ્વરી રીતે તો દરેક કઠોલ વાફીને કરાય તો તેમાં અકુરા ફુટવાનો ભય નથી સ્વજન કુટુંબ કે નાતમા જમવા જતાં સ્વાસ ઉપયોગ રાસવો, કદાચ ત્યા રાત્રેજ કઠોલ પલાલી શાક વનાવ્યા હોય તેથી દરેક ઘીજ સ્વાતા પહેલાં પ્રથમથીજ ભક્ષ્યાભક્ષ્યનો વિચાર કરવો ઉચિત છે

૨૯ પહ્લુકાની માજી

૩૦ સુઅરચણી જેજગલમામોટી યેનદીના જેવી થાય છે તે.

૩૧ કોમલ બાવલી—ઝ્યાં સુધી માહે ઘીજ સક્રમે નહિ ત્યા સુધી અનતકાય છે કોમલ ફલમાંઝ્યા સુધી અદર ધી ન થયાં હોય ત્યા સુધી અનંતકાય છે, માટે અતિ કોમલ એ સઘળા ફલ સ્વાસ વર્જવા.

૩૧-૩૨ આલુકદ—તે રતાલુ-વટેટાં અને 'વિંગાલ'

૧ કોરી પણ પશ્ચિમ દેશનો ડુગલી કે મૂલાની જાત સમને છે.

(डुगली) सरकरकंद; तथा घोपातकी अने करीर-कैरडा ए वे बन-स्पतिना अंरुने अनतकाय कहे छे त्रिदुक वृक्षना अति कोमल फल, जेमा गोठली त्रयाणी न होय एवा आंवा प्रमुख तथा वरुण जातना वृक्ष विशेष तथा वडनुं झाड अने निजादी जातना वृक्षना अरु ते सर्व अनतकाय जाणवा.

ए प्रमाणे अनतकाय जातिना प्रख्यात नाम दत्रीश छे, अने विशेष नाम तो अनेक छे ते कोट बनस्पतिना पाच अग, कोइना मूळ, कोइना पान, फुल, छाल, काष्ठ अनतकाय छे, एम कोइनु एक अंग कोइनां वे, त्रण, चार अने कोइनां पांच अग अनतकाय होय छे. जे बनस्पतिना पत्र (पान), फल प्रमुखनी नस तथा सधि मालुम न पड़े, गांठ गुप्त होय, जे भांगवायी बरोबर भांगे, भांगेयी जेनो एउदम भुको यइ जाय के उरुरुर थइ जाय, छेत्रा पछी फरी उगे, पत्र मोटां दलदार चीकणां होय, जेमां घणा फल पांढडा बहु कोमल होय ते सर्वे लक्षण अनतकायना छे उपर कहेला जेठला साधारणना लक्षण छे ते बघाज एकमां होय एम सम्व नथी, कोइकमा नेटलाक होय अगर न पण होय पोइनी भाजीना पान तथा पिंड (एन्डीफेन्डी) अनतकाय सामंज्या छे.

अनतकाय आश्रयी सूचनाओ

१ दूना मावामां तथा घीमां बटेटां रताल्ल के सरकरकंदना केटलाक दगासीर भेग करे छे तेनो उपयोग राखवो.

૨. લીલું આદુ તથા લીલી હલ્દરની વેચાતી મઠે તે મુકવણી (મુઠ તથા હલ્દર) જે સ્વાવાના ઉપયોગમાં આવે છે તે અમ્લ્ય છે, તે શિવાય કોઈ પણ અનતકાયની મુકવણીનું શાક અથાણુ પ્રમુખ વર્જનું ગાજરની મુકવણી, અથાણાં કે કુઆર, લીલી હલ્દર, આદુ ગરમર પ્રમુખ અનતકાયના અથાણા સર્વથા અમ્લ્ય છે નિન્સ (નિર્લય પુ મન) પરિણામ તથા નિશ્કૃષ્ટ વૃત્તિનો વદસ, લોલુપ્તાથી પરપરા વધે અને જોનારા અર્થમાં પામે વગેરે હેતુ હોવાથી કંદ પર્ણી કોઈ પણ ચીજના મજીયાં પણ પ્રાપ્ત છતાં શાસ્ત્રમાં વર્જવાનું સ્પષ્ટ ફરમાવ્યું છે. શ્રાવકે લીલી હલ્દર, આદુ ઘેર મુકવણુ પણ યુક્ત નથી

૩. વટેટાં, ડુંગલી પ્રમુખના મજીયા કરે છે, તથા દુકાનદારો ઢોલ્લામાં અમ્લ્ય ચીજો નાચે છે, વાંશી રાત્રી વેચવા સારું ફરી વના કરી વે છે, અને વજાર ચટણીમાં પણ લસણનો સ્પર્શ કે આદુ વગેરે સોંધી અને અમ્લ્ય ચીજો નારોલી, વઢી વાંશી રહેલી તે વેવડા દોષવાળી હોય, ત્સ સસક્ત થાય વગેરે કારણોથી પાપમીરણ તેવી ચીજો સ્વાતા પહેલા ઉપયોગ કરવો વટેટા વિગેરેના મજીયા જે તાવડામાં તલ્લ્યા હોય તેજ તેલમાં પછી વીજી અમ્લ્ય જાતિનાં મજીયા તલે તો તે પણ વાપરવા નહિ, દાઢમાં કેટલાક સૂરણ આદુ નાચે છે, ઉધીયુ વનાવે છે, તેમાં પણ ડુંગલી વટેટાં પ્રમુખ અમ્લ્ય વસ્તુઓ વાપરે છે તેનો અને ચટણી, દાઢ, કઢી વિગેરેમાં કોઈ જગ્યાએ કોમલ આવલી નાચવામાં આવે છે તેના, તથા મેઝસમેઝ સ્પ-

‘शस्पर्शनो अदश्य उपयोग राखवो, अथवा तो भेळसंभेळनो अजाणतां, दाक्षिण्यताण आगार राखवो. आगारनो अर्थ एरो नहि के जाणता अमुक दोष सेववो

४. मेथी, तांजळीया प्रमुखनी भाजीमां घेग तथा लुणीनी भाजी (अनतकाय छे) ना डांखळाओ आवेल होय ते काढी ना खवा, छतां अजाणता आवी जाय तेनी जयणा राखवी. वळी मेथी प्रमुखना भाजीनां हेठला वे पानने अनतकाय कहे छे, ते प्रथमधीज काढी नांखवा.

पुस्तकांतरमां वागीस अभश्य नीचे मुजव छे.—

पंचुवरि चउ विगई अणायफल-कुसुम हिम विस करे अ
महि अ राईजोयण, घोळवका रिगणा चेव ॥ १ ॥
पपुट्टय सिंघाडय वायंगण कायवाणिय तहेव ।
वावीस दवाइं अजस्वणीआइं सरूढाण ॥ २ ॥

अर्थः—१ गुलर, २ प्लस ३ काकोदुवरी, ४ वढ, अने ५ पीपल, ६ पांच जातिना फळ, ६ मांस, ७ मदिरा, ८ माखण अने ९ मधु ए चार विकृति (महाविगड)—विकार करनारी विगड, १० अजाण्यु फळ, ११ अजाण्यां फळ, १२ हिम (बरफ), १३ विष, १४ करा, १५ सचित्त माटी, १६ रात्रि भोजन, १७ पोळयडां—काचा दूध दर्हि छाश साथे मिश्र करेल विदल (कठोळ), १८

सिंगणा, १९ पपोटा-खसखसना दोडा (खसखसनो सबधा त्याग करयो) २० सिंगोटा (जो के ते अनतकाय नथी तथापि काम ठद्धिजनन होवाथी वर्जनीय छे) वायगण, अने २२ कायवाणि

एटले प्रथम फहेल बाबीस अभक्ष्य साये आ गाथामाना ११, १९, २०, २१, २२, नामवाळा अभक्ष्य बिरोध छे ते पण वर्जवां

अभक्ष्य अनतकायपरघेर अचितकरेलु होय तोपण नजखावु, कारण एक तो नि रूकता तथा बीजु रस लपटता तथा प्रसंग दूषण थाय ते माटे वर्जवु सुठ तथा हळटर नाम तथा स्वाद फेर होवाथी अभक्ष्य नथी आ अभक्ष्योमां अफीण भाग प्रमुख जेनु प्रथमथीज व्यसन लागेलु होय तेनी तोल मापथी जयणा करे, तथा रात्रि भोजनमा चउबिहार, तिविहार, दुविहार एरु मासमा आटलां करु एवो नियम करे, तथा रोगादिक कारणे कोइ औषधिमां कोइ अभक्ष्य खावु पडे तो तेनु नाम तथा वस्त्व अने वजननी जयणा राखवी पडे जुओ वज्रीश अनतकायनो सर्वथा निषेध छे तोपण रोगादिक कारणे औषधमा लेवु पडे तेनी जयणा रागे, तेथी अजाणपणे कोइ वस्तु मिश्र भइ खागमां आये तो त्रत भग थाय नहि आगळ सर्वथा एटले रोगादिक कारणे पण न लेवु तेम लम्बु छे ते उत्कृष्टी हदवाळा माटे छे, माटे जेनाथी जेम पळाय तेम यथाशक्ति करवु उचित छे

“ आचके अन्य दर्शनीने घेर के नातरा जमचा जता घणो उपयोग राखवो जोइए कारणके त्या बाबीस अभक्ष्य अने वज्रीश अनतकायोमा वेटलावनो दोष अवश्य

લાગવા સંભવ છે, તેથી ચને ત્યાંસુધી થોડોજ પરિચય રાખવો. તેમા પળ દ્વાદશ પ્રતધારી તથા વિરતિવાલાળ તો તેવે સ્થલે જમવા જવુજ નહિ.”

ઘાવીશ અભક્ષ્યનુ જે વર્ણન કર્યું તે વરોવર સમજી મનન કરવુ, તથા તે ભગવતે નિપેધેલ છે તેથી પ્રશ્નની અસદ આજ્ઞા પાલ્લી. વધુઓ! આપણે નિત્ય પૂજા કરીએ છીએ તે પહેલાં મસ્તકે આપણે પોતે જે તિલક કરીએ છીએ તે એમજ ચિંતવવારૂપ છે, જે હે ભગવંત! આપની આજ્ઞા હુ શિરે ચડાવુ છુ, તેવી રીતે નિત્ય ભગવંતની આણારૂપીજ તિલક કરીએ છીએ, જેથી ભગવતની આણા કદિ લોપવી નહિ અને સાદરપણે પાલ્લી તેજ ધર્મ છે આ અભક્ષ્યો સર્વયા પ્રકારે વર્જવાથી અસંખ્ય અને અનંત જીવોને અભયદાન આપ્યાનુ ફલ છે. શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે એક જીવને અભયદાન આપો કે સુવર્ણના મેરુના જેટલુ દાન આપો તો તેમાં એક જીવને અભયદાન આપ્યાનુ ફલ વધશે, ત્યારે અનંત જીવોને જે પુણ્યાત્મા અભયદાન આપેતે શું ફલ ન પામે! અર્થાત્ સર્વસ્વ તે પામે પણ મુજ શાણા વંધુઓ! તે અજરામર મુલ પામવાનો શીઘ્ર ઉપાય ભગવતના વચનનો આદર કરવો તેજ છે. તે વિપે અજિતશાંતિની છેછી ગાથામાં કહ્યું છે કે “જહ્ ઇચ્છહ પરમપય”-“જો તમે ઉત્કૃષ્ટપદ-મોક્ષની ઇચ્છા કરો છો અથવા ત્રણ મુગ્ધને વિપે વિસ્તાર પામેલી એવી કીર્તિની ઇચ્છા કરો છો તો ત્રણ લોકના ઉદ્ધાર કરનારાં એવા જિન વચનોને વિપે આદરસત્કાર કરો.” હવે જે મૂઢ અજ્ઞાની પુરુષો કહે છે જે સ્વાવુ પીવુ અને મોજ

માણસી તે સરુ મુલ્ય છે તો તે ભોગવી લ્યો ! વળી મોક્ષ મળવાનુ
 હશે તો મળ્યો, તો તેવા જડ માણીના દિન અર્થે પદ્મવિજયની મહા-
 રાજે તપપદનો પૂજામા કહ્યુ છે—

તપ કરીએ સમતા રાખી ઘટમા ॥ તપ ॥

સાવત પીવત મોક્ષ જે માને,

એ સિરદાર ઠે વહુ જટમા ॥ તપ ॥

એટલે સાધુ પીણ તેજ મોક્ષ છે એમ માનનાર પુરુષ ઘણા મૂર્ખ-
 મા સરદાર છે, તેથી હે મન્યો જિનશાસનનુ રહસ્ય સમજો “ દેહે
 દુલ્લ મહા ફલ ” એ અનુમાર વર્તવાથી ક્ષેમકુશલ મોક્ષનગરે સત્વર
 પહોંચી જશ્યુ

“ વાવીશ અમ્મ્ય ઉપરાંત વીજી કેટલીક ચીજો
અમ્મ્ય છે, તે તથા કેટલીક અમુક કાઠ
મ્મ્ય વાકીના કાઠમાં અમ્મ્ય છે
તેની વિગત ”

૧. ફાગણ ચોમાસા (ફાગણ શુદ્ધ ૧૫) થી કાર્તિક ચોમાસા (કાર્તિક શુદ્ધ ૧૫) સુધી ઘસે જાતનો સ્વચ્છ, ઘસે જાતના તેલ, સ્વચ્છ, સ્વાચ્છ, કાઠ વગેરે મેવો, તથા માજી (પાંદડા માત્ર) અમ્મ્ય છે. ફાગણ ચોમાસા પેઠાં પહેલાં તલનું તેલ આઠ માસ માટે આગળથી ભરી રાખવું, કારણ કે ત્યારથી ઘાણીની આસપાસ ઘણા જીવની હાની થાય, વઢી તલમા ત્રસ જીવની ઉત્પત્તિ થાય, તેથી આઠ માસનું તેલ ભરી રાખવું જોઈએ તલસાકળી, તલનો લાઢવો, રેવડો પ્રમુખનો ત્યાગ કરવો. ફાગણ પછી સ્વચ્છ થાય તો તલને અગાડથી ઓસાવી રાખે છે.

૧ સ્વચ્છ તે ઘડવીજમા તથા ‘પપુટ્ટ’ એ અમ્મ્યમાં કહેલ છે તે અપેક્ષાએ તો સર્વથા વર્જનીય છે. કોઈ ફાગણથી કાર્તિક ચોમાસા સુધી આઠ માસ અમ્મ્ય કહે છે. મુનિ મહારાજ જે વસ્તુમાં સ્વચ્છ નાસેલ થાય તે વહોરતા નથી, જેથી શ્રાવકે તે વાપરવી યુક્ત નથી. ચુરમાના લાઢુ, ઘુરરા પ્રમુખ મિઠાઈમાં સ્વચ્છ છાંટે છે તો તેનો ઉપયોગ રાખવો.

હોઝીના રોજથી કાઢ (ઋતુ) વદલાતા અનેક ઘીજોમાં
વ્રસજીવ ઉપજે છે

સ્વજુર સાથે હારદો આપવાનો જે અન્ય જ્ઞાતિનો રીવાજ શ્રાવ-
કોમાં પણ પેસી ગયો છે, તેથી એક તો સ્વજુર અભક્ષ્ય (દૂતાશનીના
દીરસેજ આપે માટે) તે સ્વાવો પડે અને ઘીજુ હોઝીનું પર્વ કરવું તે
મિથ્યાત્વ છતાં આદરવું, એમ બેવડા દોષથી હુટવાનો રીવાજ વધ
કરવો જોઈએ, પણ અણલુટકે વર કન્યાને દેવું પડે તો ફક્ત સાકરજ
આપવાનું જ્ઞાતિ વધારણ દરેક ગામના આગેવાનોએ કરવું યોગ્ય છે.

સ્વારેક પણ સ્વજુર જેવી દૂતાશનીથી અભક્ષ્ય છે, છતાં લગ્ન
મસગે વહેંચાય છે માટે તેના વદલે પતાસા કે સાકર વહેંચવાનો
રીવાજ કરવો ઠીક છે

કાઝુના મીંજ, અઘુર, મુકા'અઝીર અને ચારોઝીના મીંજ વ-
ગેરેમાં જીવો પડેલા પ્રત્યક્ષ જોવાય છે. એવી ઘીજો ફક્ત ઘીયાળા
લાયક હોઈને આઠ મહિના (કાર્તિકી ૧૫) મુધી 'મેવી' અભક્ષ્ય
કહેલ છે.

માજી કે પાન જે શાક તથા મજીયા કે ટોફલા માટે છતાં
આઠ મહિના કે અગ્રિક માસ હોય તો નવ મહિના તેમાં વ્રસજીવ
ઉપજેલા હોય છે તેથી અભક્ષ્ય છે

માજી અને પાન સર્વે આઠ મહિના ત્યાગ કરનારાઓએ નાગ
રવેલીના પાન પણ વાપરી શકાશે નહીં, તથા કતીમાં મીઠો ઊંઘડો
નસાય છે તે પણ નહીં સ્વાય એમ ધ્યાનમાં રાખવું.

૨. અશાઢ ચોમાસા (અશાઢ શુદ્ધ ૧૫) થી કાર્તિક ચોમાસા સુધી સૂકો મેવો-વદામ, પીસ્તા, ચારોલી, કાઢી રાતી ઘોઝી ગ્રીસમીસ-દ્રાક્ષની જાત, અરુરોટ, કુકળી કેઢાં, જરદાલું, અંજીર, મગફળી, સૂકુ ટોપરુ, સૂકી રાયળ, વાંચી ગાઢ, મૂકાં વરસાઈ વોર વિગેરે અમલ્ય છે કારણ કે તેમાં તદ્દર્શી જીવ^૧, કુયુઆદિક ત્રસ જીવ, લીલકુગ તથા હ્યલોની ઉત્પત્તિ થાય છે તેજ દિવસની તાજી ફોલેલી વદામ, પીસ્તાં તથા પાળીચા નાઢીયેરનું ટોપરુ તેજ દિવસે વાપરી શકાય વદામના ધીંજ તથા પીસ્તાના ધીંજ તૈયાર આવે છે તે ન વપરાય નાઢીયેરમાંથી ધાંગીને સૂકુ ટોપરુ કાઢ્યુ હોય તો તે પળ તેજ દિવસે સ્વાઈ શકાય, પળ જો લીલુ કે સૂકુ ટોપરુ સ્વમળીને ઘીમા તઢી નાંચ્યુ હોય તો વીજે દીવસે વાપરવામા સાધક જનાતો નથી; કારણ કે પ્રાયઃ આપણે વધ્યુ હોય તે નાંચી તો દેતા નથી તેથી રૂપાતર ફેરવવાથી ટોપ લાગવા સમ્ભવ જનાતો નથી કેટલાક સૂકો મેવો ફાગળ ચોમાસાથી અમલ્ય ગળે છે અપેક્ષાએ તે પળ સત્ય જણાય છે, કારણ કે ચૈત્ર વૈશાખમાં કાઢી દ્રાક્ષમા મત્યક્ષ તપાસતાં હ્યલો જોડે છે, તો દ્રાક્ષ જરદાલુ, અંજીર જેવા ગઢ્યા રસાદિષ્ટ પદાર્થમાં જીવોત્પત્તિ વહેલી પળ થવાથી તે ત્યારથીજ અમલ્ય ગળી વર્જ્યુ શ્રેષ્ઠ છે રસસ્વાદનો જય તથા મૂર્ઠાત્યાગ જેમ વને તેમ કરવાથી લાભજ છે. દ્રાક્ષ, અંજીર, વદામ, પીસ્તા, ચારોલી પ્રમુખ કેટલાક વેપારી ગયા વર્ષનો માલ વધી પડવાથી વેચે છે, તો તે ચીજો

૧ તદ્દર્શી જીવ થાય છે એમ સાંભળ્યુ છે, તત્ત્વજ્ઞાની જાણે.

સ્વરીદતા પરીક્ષા કરીને લેવી, વને ત્યા સુધી જાતેજ માલ લેવો, નહિતર જાણીતા હુજિયાર માણસ પાસેજ મગાવવો, નહિતર નોકર ચાકરના હાથે તો પ્રાયઃ ઘેઠજ યાય, માટે તેનો ઉપયોગ રાખવો જોઈએ.

૩ ચોમાસામા (અષાઢ શુદ્ધ ૧૫ થી કાર્તિક શુદ્ધ ૧૫) સૂરવળીનો સર્વથા ત્યાગ કરવો, કેમકે તે (સૂરવળી શાક)મા ઘસ જીવની ઉત્પત્તિ તથા લીલફુગ થાય છે. હન્દાઢામા પળ સૂરવળી સમાઢપૂર્વક ન રાખવાથી જીવોત્પત્તિ યાય છે, ઘઢી જેઓ સૂરવળી તૈયાર ઘેવે છે તેઓને તો વેપાર કરવો ઇટલે ફક્તી સઢેલી લીલોતરી પળ સ્વરીદીને જોયા તપાસ્યા વગર છેદન મેદન (સમારયુ) કરે તેથી જીવહિંસા વધારે યાય ચોમાસામા તો 'સૂરવળી' તદ્દન વર્જવી ણાવ પરવો કે દશ પરવો (પર્વ)—તિથી લીલોતરીનો ત્યાગ કર્યો હોય તો જે દિવસે તિથી હોય તેના આગલે દિવસે ઘીંઢા, ઘીમઢા પ્રમુલ લાવી, (કે હોય) તેના સમારો, અથાળા કે ચઢળી પ્રમુલ ફરેલ તિથીના દિવસે વપરાયજ નહિ, આમ જો યાય અને થતુ હોય તો તે સ્વરેસર હાસ્યજનક છે. તુષ્ણારૂપી વેલઢી તો ઘીંટાળી છે, ત્યારે આગી કુયુક્તિઓ યોજી પોતાનો મિથ્યા પ્રયાસ સફલ માની સ્વપરનુ હિત કરવાને ઘડલે અહિતજ કરે છે, અને તેથી ચર્મની હાસી કે હિલના સિવાય ઘીજુ કાઢ થતુ નથી. હે સુજ્ઞો ! ઇવી આપળી કુયુક્તિ હોય તેને દેશવટો દેવો, જેથી સ્વપરનું હિત યાય.

૧. વનતા સુધી નો સૂરવળી સર્વથા વર્જવી ઇજ શ્રેષ્ઠ ઘાત છે.

૪. પોક—પાપડી, ઘડ તથા વાજરાની ડબી, જુવારનો પોક, ચણાના ઓઢા, મકાઈ (આસા શેકેલા) તથા પાપડી તથા ચોઢા-નુ મુઢીયુ (માટલામાં આસી ને આસી વાફેલી) નો અવશ્ય ત્યાગ કરવોજ જોઈએ, કેમકે આ પદાર્થો ઘણા ત્રસ જીવોના વિનાશથી વને છે. - ।

૫. કોઈ પણ વનસ્પતિનો ખડથો કરવો નહિ, તેમ કરેછ રાણુ નહિ.

૬ નાગરવેલા પાન—કુંડુઆદિક ત્રસ જીવે કરી સહિત એવા નાગરવેલીના પાનનો ત્યાગ કરવો, કારણ કે તે પાણીમાં વહુ વચ્ચત રહેવાથી અપ્કાય (પાણી) ના જીવની વહુ વિરાવના થાય અને જેમ પાણીમાં સેગાલ થઈ જાય છે તેમ પાન ઉપર પણ થતી સમને છે, તે અનતકાય છે, તેથી અનત જીવની હાનિ થાય છે વીજા મુલવાસ અનેક પ્રકારના છે, તેથી આ વીજનો ત્યાગ કરવો યુક્ત છે, વઢી તે શુણકારી પણ સંખતતા નથી, કેમકે કામચિત્કારની વૃદ્ધિ કરનાર છે, ત્રહ્મચારી પુરુષને તો સર્વથા વર્જનીય છે. જેઓ પાનનાં નિરતર સ્વાવાલાજ છે, અને વર્જી ન શકે તોપણ તેઓએ ઉપયોગ પૂર્વક શોધીને વાપરવા યુક્ત છે *

---

* પાન સ્નાનારાં તેની નસો કાઢે છે, મુલ્ય કારણ તીઢાં ત-વોઢીયા નાગ પણ કદાચિત્ત હોય છે એમ કહે છે. નાગરવઢીના પા-નને વેલડી ઉપરથી તોડ્યા પછી ગમે તેટલા દિવસ થયા હોય છતાં

૭ પરદેશી મેંદો—જે કલકત્તા, અમદાવાદ, મુમ્બઈ શહેરો ઠેકાણે આટાની મીલો-સવામાં વનાવે છે, અને પછી આપણા માટે જયાપથ માલ પૂરો પાડે છે, તે આવતા પણ લાંબી શુદ્ધ થાય, તેમ આપણા પેવારીને ત્યાં પણ કેટલાક દિવસ કે અઠવાહીયાં તે માલ અરુચિ રહે, બ્યારે તે લોટમાં ફક્લી જીવાત ફાટા તથા ફચ્છો હોય, અને કેટલાક તો તે જીવોના પુડ્ગલ રહ્યા હોય, તેવા પરદેશી મેંદાનુ આપણે મક્ષણ કરીએ. અફસોસ! આ વાત માસાહારિઓ જાણે તો તેઓ પણ આપણી ઠાસી કરે કે “ધન્ય છે શ્રાવક ભાઈઓ! હિંદુઓ! તમારી અહિંસા તે કેવી” અરે મન્યો! આ આપણે શેનું મક્ષણ કરીએ છીએ? વાલીશ અમહ્યના ત્યાગ કરવા સાથે ઉભય લોકની ઘીફ રાક્ષી પરદેશી મેંદાનો સર્વથા ત્યાગ કરવો યુક્ત છે. કદોઈની દુકાનની તેવી મીઠાઈ લેવી નહિ કે કરાવવી નહિ, તથા તેનો બ્યાપાર પણ કરવો નહિ આવી અમહ્ય चीजों નાતમાં, કે કોઈને ત્યાં બ્યા વાપરી હોય તેવે ઠેકાણે જમવા પણ જતું નહિ જેમ પરદેશી મેંદો અમહ્ય છે તેમજ પદ્મદીનો લોટ તથા રવો પણ ખાવો યુક્ત નથી ચલિત રસની આપેલી સૂચના મનન પૂર્વક વાંચવી કે કેટલા દિવસનો તથા કેવો લોટ મહ્ય છે. ત્યારેજ આપણે પ્રમાદી ચડ આવો પ્રતુને ઉત્તેજન આપવા મડયા ત્યારેજ તેને માટે મોટી મોટી મીલો-ફેકટરીઓ ઉઘડી છે, કેજેથી અનેક જીવોની હાનિ

સચિત રહી શકે છે, કેપકે ત્યા મુખી ટરેક પાનનો સાથે જીવસમય કાયમ રહે છે, તેથીજ તે લાંબો વય લીલા રહી શકે છે.

ચાય છે. પરદેશી મેંદાની પિઠાઈ-નેપકે પરમુદીની પુરી, ધારી, ગઢ્યાં મોઢાં સાટા, મુતરફેળી, ગળગળગાંઠીઆ, નાનખટાઈ, હિંદુ ચીસ્કુટ, સેવ પ્રમુખ અનેક પિઠાઈ, મેંદાનો બનાવે છે તેનો અવશ્ય ત્યાગ કરવો.

૮. ગઢ્યા કાજુ—ગઢ્યા કાજુ જે કદોઈ બનાવે છે તે પ્રાયઃ તપાસ્યા વગર એમને એમ આસ્વા બનાવે છે, જેમાં ત્રસ જીવ હોવા સમ્ભવ છે તેથી તે ન વાપરવા કદાચ સ્વાસ્થીની ઇચ્છા થઈ હોય તો કાજુના બે પદ જુદા કરી સાફ કરી જીવની ચતના કર્યા પછી ઘેર પનાવી ઉપયોગમાં લેવા, વઢી સાદા સ્વાદા તે પળ બે પદ જુદા કરી જોઈ તપાસીનેજ વાપરવા, તે પળ જે ઋતુમાં અમૃત્ય હોય ત્યારે તો કાજુ નજ વપરાય તે ઉપયોગ રાખવો

૯. વિલાયતી ઢવામાં પેક કરેલ દૂધ (નેસલ્સ મીલ્ક, મી-લ્કમેઈડ મીલ્ક વગેરે દશ વાર જાતના નામોથી વેચાતા, તે મુસા-ફરીમા ચા બનાવવો હોય તો દૂધને વડલે તે ઢવામાંથી દૂધ વાપરે છે), સોસામા પેક કરેલ કેરી, મુરબ્બા, મુલકુદ પ્રમુખ તથા વિલા-યતી વિસ્કુટ વિગેરે અમૃત્ય છે તેથી અવશ્ય ત્યાગ કરવો. ઉપયોગ ન કરતા હોડણ તોપણ આવી પરદેશી કે દેશી અમૃત્ય ચીજોનો નિયમ કરવો કે જેથી આશ્વ ન આવે કારણ કે જ્યાં મુઘી કોઈ પળ વસ્તુ ઉપરથી મૂર્છા ઉતરી ન હોય ત્યાં મુઘી ચર્યાર્થ ફલ ન મળે, તેથીજ શાસ્ત્રકારે કયુ છે કે મહદેશમાં જેમ પાન ન મળે છતાં પણ નિયમ ન કરવાથી તેનું ત્યાગફલ ન પામે, તેથી સ્વાસ્થ નિયમ

કરવો નેસલ્સમીલ્ક વગેરે જે મિલાયતથી આવે છે તે મન્યસ અમન્ય જે, તેથી તેનું વિશેષ વિવેચન કરવા જરૂર નથી. વધુમાં ! આપણા શરીરમા રોગ, સોગ, ટાસ્ટ્રિ વગેરેનો જે પળોજ વાસ થઈ ગયો છે તેના કારણ આથી તુચ્છ અથ્વા વસ્તુઓ વાપરવાનું જ પડે છે, જેમકે ‘આહાર તેવો ઓઢકાર’ જ દ્રષ્ટાવધીજ સમજી લેયું. અહો ! આપણાં “ હટના અઢાર ચાકા ” જેવાની કી ગતિ થશે ? હવે આ અમન્ય વસ્તુઓથી વિરમણુ યોગ્ય છે

૧૦. સોઢા, લેમોનેટ, બીન્જર, રોસરરી, વીકમોઅપ, વીન્કાસ, ઇલટોનીફ, કોલ્ડટી ક, કોલ્ડટ્રીમ, બીન્જરપલ્લામ, સ્પી-થીઓ, અમરીક, પેરીસીટર, ચેમ્પેઈનસીટર, વીનાઈન ટોનીક, પ્રીમસોઢા મધુલ્ય પેટલીફ જાતો ત્રીશામા પેશ્કરેલ હોય છે તે અનાચરણીય છે, કારણ તે કીચાઓ મુમલ્પાન, પારસી મધુલ્ય લો-ફોર્ સુરે માંડ્યા હોય તે કીચાઓ આપણે મુલ્તે માંડ્યા તેવી સાફ ધર્મભ્રષ્ટતા દેખાય છે. વહી તે બીવાનુલ્લ હોય, અળગલ્લ પાણી વાપરેલ હોય, તથા ઘણા દિવસના વાશી હોય, ફલકી વર્ણરાજાઈ વનાવેલ હોય વિગેરે અનેક દોષોથી આવી કીનો અમન્ય છે તેથી અવશ્ય ત્યાગ કરવો. તેમાં પણ “ Higher education ” ઉર્ચી કેઢવળી મેઢવી જે મુધરેલા જૈન યુવકો છે તેઓઈ તો હવે હૈંડે કાંઈ સાન રાખી હૃદમાં રહેવાય તો સારુ, નહિતર તેના કઢવાં ફલ વાચવા પડશે ત્યારે જાણુનિ આરશે.

૧૧. વીડી, હોકો, વલમ, જુગી, સીગારેટ, પીસ્ટ, તમાટુ

અને ગાંજા, ચઢસ, માજમ, અફીળ, કમ્બો, માગ, પ્રમુખ વ્યસનો અનાચરણીય છે જીવહિંસા, અનર્થનુ કારણ તથા પૈસાનો ગેરઉપયોગ શિવાય તેમાં કાંડ લાભ છેજ નહિ કદાચ તે चीज न मले તો ચેતના મુશાય તથા ક્ષયાદિક મહારોગ થાય, અને કોઈ વસ્તુ પ્રાણમુક્ત થવાનો સંભવ છે વળી તેમાં અગ્નિ વાયુ તથા વીજા ત્રસ સ્થાવર જીવોની હિંસા થાય છે, તેથી આત્મી વ્યમનવાળી चीजો સર્પથા વર્જવી

૧૨. વિલાયતી દવાઓ અમદ્ય છે ઉત્કૃષ્ટ તો એજ છે કે રોગાદિક કારણે પણ અગીકાર કરવી નહિ, અને આ આત્મા વળીયો થાય તો શું ન કરી શકે? અર્થાત્ આજ આત્મા ચૈતરણી નદી (નારકી) નો પમાડનાર છે, આજ આત્મા સ્વર્ગાદિક મુક્તનો પમાડનારો છે અને ડેવટે આજ આત્મા સિદ્ધિ-સૌંદર્ય (મોક્ષ મહેલ) પ્રત્યે લડ જનારો છે કેટલાક ઉઝાઝલા સ્વચ્છત્વી શોષીનો વિલાયતી દવાના ઢોશો સુશીયી પીયે છે તે પ્રત્યક્ષ અનાચરણીય તથા દુર્ગતિનું સગ્લ કારણ છે તેવા પુરુષોને કોઈ હિતચિંતક ઉપદેશ કરવા જાય છે તો તેનું પરિણામ કેટલીક વસ્તુ ઉલટું સ્વેદજનક આવે છે. કેની માફક ? જે શાસ્ત્રકારે કહ્યું છે કે—

उपदेशो हि मूर्खाणां प्रकोपाय न शान्तये ।

पय.पानं जुजंगानां केवल विपवर्द्धनम् ॥

પટલે “ મૂર્ખોને ઉપદેશ કરવા જતાં શાન્ત થવાને વડલે કો-

ધાયમાન થાય છે, જેમ સર્પને દૂધનું પાન કરાવવાથી ફક્ત ત્રિપનો વૃદ્ધિ કરનારુ થાય છે ” જેથી તેમ મૂર્ખોને પ્રતિષેધ કરવાથી પણ શુ ?

૧૩. ગોઝ—ગોઝ (ગુદ) માં જીરની ઉત્પત્તિ થાય છે કારણ કેટલાક લાભ મેઝવા રાતર ગોઝમાં ચણાનો લોટ, સ્વારો તથા માગે એમ ધન પ્રકારે અથવા ધીજી વસ્તુઓનું મિથણ કરી ધવે છે. ગોઝમાં તદ્દર્ણ (લાલ રંગનો) ડચ્છો થાય છે, તેથી તેવો ગોઝ અપ્રત્યક્ષ છે, તો તેનો વપયોગ રાખવો. પરદેશી ગોઝમાં માય મેગ કરતા હશે એમ અનુમાન થાય છે, ચણાનો લોટ તથા સ્વારો મેઝવવાનું કારણ દેખાવમાં સરસ લાગે, અને માગેનો મેગ કરવાથી સોમણ ગોઝમાં ચારેક મળ માટી મેઝવી તોલમાં લાભ થાય એમ દગો કરે છે તેમ સામઘ્યુ છે, તેથી તેવો હલકો માલ મુદ્દલ લેવો નહિ. પણ દેશી શ્રીકાર માલ પરીક્ષા કરી લેવો ‘સાધુ તે મોંઘા માટે અને યાત્રી મુશોમિત તે અતરથી દોપિત આ શીગ્વામણ સ્વાસ વપયોગી છે, માટે જે માલ સરીદવો તે સસ્તુ જોડે તેની શોખામાં મજાડે જડે સરીદવું તે કરતા તે વસ્તુના ગુણદોષની પરીક્ષા કરી સારુ હોય તે છેવું.

૧૪. પરદેશી સ્વાદ—તે શુદ્ધ કરવામાં જે અશુદ્ધ પદાર્થો પ્રમુખ વપરાય છે, જેનું સ્પષ્ટીકરણ અનેક જગ્યાએ ઉપાદ્ય છે, જેથી વિશેષ ત લેખતાં માત્ર પટલુજ વહતુ વસ છે કે તેવી સ્વાદ કે સા કર ગાપરવાથી શારીરિક તન્દુરસ્તીનું ધગદગુ તથા ધમધમટના ને

મોટા દુર્ગુણ થાય છે, તેથી ત્યાગ કરવો. હવે કેટલાક તેનો ત્યાગ કરીને કાશી પ્રમુખની દેશી चीनी વાપરે છે, પણ આ કલ્લિયુગમાં દગલવાજી વધુ થઈ છે, તેથી કેટલીક વસ્તુ દેશીને નામે પરદેશી માલ રક્ષમંથ આકરા ભાવથી ભરે છે, અને જ્યાં દેશી વનાવે છે ત્યાં પણ પરદેશી चीनीનું મિશ્રણ થાય છે, માટે તેનો ઉપયોગ કરવો અવધા તો તેથી રીતે અજાણમાં જે દગો પ્રમુખ ધાય તેની પ્રથમથી જાણના રાગથી, અને જ્યારથી ચોરસ કે જકાપૂર્વક જાણવામાં આવે ત્યારથી તે चीज વાપરવી જ નહિ, નહિનર નિયમ લઈને તેમાં ટોપિત થવાય નહિ તે માટે સ્વાસ્થ્ય ઉપયોગ રાખવો તે મુજબ વિદેશી નિમક, વિદેશી કેશર વર્જનું જ્યાં મુખી અને ત્યાં મુખી દેશની चीज શા માટે ન વાપરવી ?

૧૫. આરુ કઠોલ—કોડ પણ જાતનું આરુ કઠોલ ન ભાવું જોડે દરેક કઠોલની દાલ કરીને સ્વાદી શ્રેષ્ઠ છે, કારણ કે આરુ કઠોલમાં ત્રણ જીવોનો ઉત્પત્તિ થાય છે, તે સાફ કરવા છતાં તે જીવો નીકળે નહિ, અને આપણી દૃષ્ટિ પણ પડે નહિ, તથા જીવ દિંસા થાય માટે કઠોલની તુરત દાલ કરી નાખવી ને સ્વાદી. કઠોલ ક્ષણો વચ્ચે રહેવાથી તેમાં જીવની ઉત્પત્તિ થાય એવું આરુ કઠોલ સર્વથા ત્યાગ ન થઈ શકે નો ચોમાસામાં આરુ કઠોલ અન્નરૂપ વર્જનું. વટાણામાં મિઠાશને લીધે વિશેષ જીવ ઉત્પત્તિ થાય છે, તેથી તેનો સ્વાસ્થ્ય કરી વર્જના યોગ્ય છે

૧૬. દિંદુ-દિરહી વિસ્ફુટ—જે દિલ્હા, પુના, વડોદરા

વગેરે ઠેકાણે બનાવવામા આવે છે, જે આપણામાંના કેટલાંક વેધુ-ઓ વાપરે છે, પણ તે બનાવવામા પ્રથમ તો પ્રાય પરદેશી મેંતો વાપરે છે, અને વઢી તે પણ ફલગાની માફક જે ઘણ દિવસ પાણીમા કો દહાવે છે, ત્યારનાદ તેના રિસ્કુટ થાય છે તેથી અસહ્ય સમૂહિમ અનેક વૃદ્ધિયાદિક જીવની હાનિ થાય છે વઢી તે રિસ્કુટ તૈયાર કરવામા ચરબી પણ ઘોષડવામા આવે છે, તેથી તે સર્વથા વર્જનીય છે નાનલ્લદાદમા પણ પરદેશી મેંતો વાપરે છે, તેથી તે પણ ત્યાગ કરવા યોગ્ય છે

૧૭. દુધ પાઉદર (દત્તમજન), દુધ વ્રશ (દાંત સાફ કરવાનું વ્રશ-કૃષો) વિલાયતી જે દત્તમજનો તૈયાર આવે છે તે વાપરવા યુક્ત નથી, કોણ જાણે તે ક્વા ભક્ષ્ય કે અભક્ષ્ય પદાર્થનું થતું હશે ? માટે તે ન વાપરતા બદામના છોડીયાની મસી અથવા તો તે મસીની સાથે કપુર, ગ્રાસ, ચાક (સચિત્તના ત્યાગીય ચાક ગરમ પાણીમા ડાકાળી મુકાવીને અચિત્ત કરેલ હોય તો વાપરી શકાય), હરદા, વેઢા, આમળાં, મસ્કતી, દાદમની છાલ, સોનાગેર, કાથો, મોચરસ, હીરાદલખ, હીમજ, દાદમનાં મૂકા ફૂલ, કાદાલુ માયુ, ઘણકગાથ પ્રમુખ અનેક દાંતને ગુણગારી વસ્તુથી રનાવેલું દેશી મજન વાપરવું યુક્ત છે. વઢી દાંત કે હાલકાના અગર કોઈ થીજી જાતના હાથાવાળા કોઈ પણ જનાવરના કેશ કે સ્વરના દુધ વ્રશો હિંદુઓ અને સ્વાસ જૈનોએ મુસ્લમા નાંસી અદ્ય થયું તે કેટલજ્ઞાસ્પદ છે ! વઢી તે વ્રશો કટલીક વાર દાંતમા ધોલ કરી

વહુ खराबी करे ठे. जो के ते एवु गुणकारी नथी, पण कटाव होय तोपण आपणे ज्यां साधन रहित यया ठीए—अर्थात् अनेक रीते दातनी शुद्धि, मजजुतीपण तथा गुणकारी करवाना उपायो ठे, माटे रिलायती दुध पाउडर अने दुध ब्रश्चनो उपयोग होय तो न करवो, अने न होय नो ते न वापरवानो नियम करवो आवी वस्तुओनो पण नियम करवाथी लाभनु कारण ठे

૧૮. હોટેલો—વિશ્રાન્તિ આનંદી ખોજનગૃહ, અને તેમા થતી દરેક चीज शुद्ध ब्राह्मणीआ प्रथम तो आ विश्रान्तिगृहनी मुला-कात्त (Visit) लेनारा ब्राह्मण बाणियाथी माही लुवाणा कहीआ एम उत्तरोत्तर उच्च नीच हिंदु सर्व प्रायः होय ठे, अने तेना मालेको केवी ज्ञाते होय छे ते तो तपास कर्ये मालूम पड़े त्यां चा, दूध, पूरी, दूधपाक, वासुढी, शीखड़ ब्राह्मणीआ गमे ते बखते मळी शके ठे, बल्ली भजीयां, कचोरी, आइसक्रीम, कुलफी, आइस वो-टर, कदमूल प्रमुखना शाक, भातभातनी चटणीओ पण ब्राह्मणीआ थाय तथा नानखटाइ, बीस्कुट सोडा बिगेरे जेनी डन्डा होय ते ब्राह्मणीआ ताजु मळी शके कहो केवी सुगमता । पण हे जैनब-धुओ ! अने आर्यो ! आ होटेल्नो प्रमुखनु अनुकरण यवानुं कारण अनार्यो छे, अने तेना सहवासथी आपणे पण अनार्य जेवाज थइ जइण ठीए त्या बनती सर्ग वस्तुनो जो विवेक पूर्वक तपाम कर-वामा आवे तोज खबर पड़े, पण तरुलीफ कोण लीए, हिंदु भोज-नगृहमां थयु एटले तो ते शुद्ध पवित्र होय. कारण जे विवेकनो

પાર-મહ્યામહ્યનો વિચાર કરે તો સ્વાય પીવાય કેમ ? એવા
 ણે વિવેકવિકલ અર્થદગ્ધો જીહ્વાન્દ્રિયની રસ લપટતામા શુ
 અર્થાર્ય નથી સેવતા ? અર્થાત્ સ્પર્શસ્પર્શ કે મહ્યામહ્યનો
 પાર નહિ કરતા મોજન કરી આનંદ માનીએ જીએ છેવટ મુસ-
 નાન તો શુ પણ યુરેક્ષીયન હોટેલોમાંથી માલ્ખન-પાઝ (વિસ્કુટ)
 રે પદાર્થો મગાવી સ્નાનારાઓ પણ હોય છે અફસોસ ! આ
 તાનુ વિવેચન કરતાં કપારી છુટે, તેવા કાર્યના સેવનારાઓ
 ફાલ્ગુનમા વ્યાપી રહ્યા છે અમને તો આગા પ્રાણી મત્તે દયાની
 ણી સ્ફુરે છે કે તેઓને કેવા કવા વિપાક મોગવવા પડશે અને
 ા તાસ તેઓ પામશે ? હજુ પણ હે વધુઓ ! સમજો અને આ મ્ર
 ાથી વિરમો ! હે જૈન યુવનો ! આ શ્રમણ ભગવત થી મહાવીર
 ના શાસનમા મનુષ્ય જન્મ પામ્યાનો ફેરો સફળ કરો ! દશ
 ાંતે દુર્લ્લભ એવો આ મનુષ્ય જન્મ કરી મલ્લવો દુર્લ્લભ છે. “કાગ
 ાવળ કાજ વિમ્મ જિમ, ઢાર મણિ પછતાયારે” એવો અવસર ન
 ાંતે માટે પૂર્વોક્ત ત્રણ અક્ષરની સ્વામી (વિવેક) છે, તે રૂપી મિત્રને
 ગાડો અને આરમ્હિતાર્થે શ્રદ્ધાચારને દેશવટો આપો !

૧૯. પાણી—આ કલ્લિકાળમા કેટલાક મોટા શહેરોમા સ્ટે-
 નો ઉપર પાણીના નલ સચા ટાંકીઓ થઈ ગયેલ છે, તેથી મુસા-
 ારી વસત કે હવા સ્વાવા જતા અગર રસ્તામા તૃષ્ણા લાગી હોય
 પાર અળગલ પાણી પીવાય છે તે અનાચરણીય છે અળગલ પાણી
 પાર સમાન વધુ છે, જેથી પીવામા કે વાપરવામા પણ અવશ્ય પાણી

મજનુત ગઢળાવઢે ઘરોવર ગઢીનેજ વાપરવું, તયા પાણીના વાસણમાં
 ઇઢા પ્યાલા કે જેને મુખની લાઢ અઢી ઢોય તે ઘોઢવાથી અસરુય
 સમૂર્ઢિમ જીવ ઉત્પન્ન થાય ઢે, માટે પાણી કાઢવા માટે જુઢો ઢોયો
 (વાસણ) રાખયો જોઈએ ઘઢી જે પ્યાલે પાણી પીધુ ઢોય તેને પળ
 મુખની લાઢ અઢી ઢોય માટે લુગઢાવઢે તુરત કોરો કરો નાંખવો,
 ને જ્યારે પીધુ ઢોય ત્યારે ઢરેક વચ્ચે તે પ્યાલો જોવો કે “ તેમા
 જીવ જત કચરો નથી, ” તે તપાસીનેજ પીધુ. ડયાઢુ રહેલુ પાણી
 પીવાથી વઢુ ઢોષ ઢે અલ્પ પ્રમાઢથી અસરુય જીવનો ઘાન થાય તે
 કેવુ અનર્થકારક ઢે ? માટે ઢરેક માઈઓ અને ઘેનોએ પાણી માટે
 રાસ લક્ષ્ય રાખવુ ઇવી પ્રાર્થના ઢે શ્રાવકે પઢોરે પઢોરે પાણી ગ-
 ઢીને પીવું જોઈએ, તેમાં જેઢલો પ્રમાઢ તેઢલો ઢોષ ઢે “ યઢ્ર
 યઢ્ર પ્રમાઢઃ તઢ્ર તઢ્ર હિંસા ” પ્રમાઢ ઢોઢયા વગર ધર્મ પામવો
 વયાં સહેલ ઢે; જયણાએ ઉપયોગ પૂર્વક વર્તવુ તેજ ધર્મ ઢે, કપાઢમા
 ઢાંઢલો માત્ર કરવાથી ધર્મ નથી થતો, કે નથી જાણવા માત્રથી
 થતો, પળ ડમય ઢોઢનો ધય રાઘી જે સજ્જનો અઢ્ર પ્રવચન માતાને
 હૃઢયમા રાઘી વર્તે ઢે, તેઓનુજ કલ્યાણ તયા પૃથ્વીપર આવવુ
 સારભૂત ઢે, અને વાઢી તો પૃથ્વીને તરેસર ભારભૂતજ સમજના-
 ઘન્ય ઢે. શ્રીકુમારપાલ રાજાને કે જેને અઢાર ઢેશમા અમારિ
 (અર્હિસા) પઢહ, વજઢાવ્યો, જેના વચ્ચેમાં ગાય, ધંસ, વઢ્ઢ,

મમુસ દોરને પળ પાળી ગઢીનેજ પાવામા આરતુ અને તે ધર્મોઠ્ઠને
 ‘પરમાર્હત’ પવુ વિદ્ કલિમાલ સર્વજ્ઞ શ્રીહેમાચાર્યજી મહા-
 રાજે આપ્યુ હતુ તે કુમારપાલ રાજા આવતી ચોવીશીના પ્રથમ તી-
 થીંકર શ્રીપદ્મનાભપ્રભુના ગળધર થવાના ડે; તેનો હાલ પળ યશવાદ
 વર્ત ડે, તથા આગામીમથે પળ વર્તશે સદા તેવા પુરુષો જયવતા વર્તો!
 અરે આપણે વધારે પ્રમાદરૂપી પછેઢી દૂર કરી પાપરૂપી મલિન શય્યા
 માથી ડઢી તેવા પરમાહત થવા અને શિવવધૂ વરવા હજમાલ યાથુ ?
 જેથી ભવરૂપી મચ્છ તાપ વપશ્ચમે !

વહુ આરંજ થતાં તૃપ્તિ ન થાય અને પાછલથી હિસા
વહુ થવાના કારણે વર્જવા યોગ્ય વનસ્પતિઓ.

વનસ્પતિનું નામ.

વર્જવાના કારણો

શેરદી—

ઘણી સ્વાધાથી તૃપ્તિ ન થાય; વઢી તે
સ્વાદને તેના છોતા જ્યાં નાંચીયે ત્યાં
આવળા મુલની લાલ અઢવાથી અસહ્ય
સમૃદ્ધિમં જીવની ઉત્પત્તિ થાય, તથા
મિઠાસને લીધે કોઢીઓ પ્રમુલ ત્રસ જીવ
ચટે, મનુષ્ય કે જનાવરનો પગ પડવાથી
કે તે ડોતાઓ જનાવર ચાગી જવાથી
ત્રસ જીવોની હિસા થાય વગેરે હિસાના
કારણોથી વર્જવી

સીતાફલ
શયળ, લેલેલા,
પાકા ગુદાં,
જાલુ (રાવળા),
કરમદાં,
ચોરા,

શેરદોની માફક આ વસ્તુઓ સ્વાદ
તેના ઢઢીઆ જ્યાં નાચીયે ત્યાં અસ-
હ્ય સમૃદ્ધિમં જીવની ઉત્પત્તિ થાય,
તથા ત્રસ જીવોની હિસા થાય વગેરે
કારણોથી વર્જવા યોગ્ય છે તેમાં પણ
ગોરજાતિમા તો ત્રસ જીવનો ઉત્પત્તિ
હોવાથી તે અપ્રત્યક્ષ છે, અને તે શિવાય
જે ન વર્જિ શકાય તેને માટે યત્નાથી

પ્રવર્તતા અલ્પદોષ થાય-ઘટલે સ્વાદને તેના ઠઠ્ઠોઆ વગરે રાસવા પરઠવવા, અગર જે રીતે પછી અનેક જીવોનો નાશ ન થાય તેમ યત્ના અવશ્ય જાણવી જે ઘોર વગેરે કેટલીક चीजો અમશ્ય છે તે અમશ્ય જાણીને તેની મૌઢ અવસ્થા થઈ હોય તોપણ ત્યજવી કેમકે તે જાતે અમશ્ય છે માટે આવી चीजો ઉપરથી તૃષ્ણા ઉતારી વર્જવા લાયક છે વઢી ઘોર, સીતાફલ, શેરહી, રાયણ શક્ય પરિહાર છે-અર્થાત્ તે પવી चीजો નથી જે તેના વગર ન ચાલે. માટેજ તે તે चीजો પાછલથી હિંસાના કારણને કહીને ત્યાગ કરવા સ્વશક્તિ અવશ્ય ફોરવવી, અને ક્રમે ક્રમે જ્યારે દરેક चीज ઉપરથી મમત્વ ઉઠશે અને સત્રપા ચારે આહારનો ત્યાગ થશે ત્યારેજ અનાહારી શાશ્વતાં અનન્ત મુસની લઢરીઓમા લય લીન થઈશુ

લીલા અજીર—
શેતુર,
પાલસા,

चीज विशेष होनाथी वर्जना लायक है
बहु खायाथी ठप्पि न थवाना कारणे न-
जना योग्य है

શીંગોડા—

કામ વૃદ્ધિજનક હોવાના કારણે વર્જવાં,
તથા તે તઢાવમા પાણીમાં વેલ ઉપર
યાય છે, તેની આસપાસ વહુજ તસ
જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે, તેથી શીંગોડા
તોડતી વચ્ચે ઘણા તસ જીવોની વિરા-
ધના યાય છે માટે વર્જનીય છે

વાલોઢ—

શ્રાવણના અતિચારમા પળ લખે છે.
કે “ વાસી વાલોઢ, પોક, પાપઢી
શ્વાયાં” તો જે વાલોઢ આજની ઉતારેલી
હોય તે રાત વાસી રહેવાયો તેમાં તસ
જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે તેથી વીજે દિ-
વસ અમશ્ય થાય છે તે દિવસની ઉતા-
રેલીમાં પળ ડયલો પ્રમુખ તસ જીવ
હોય છે, તેથી કદાચ તે દિવસની શ્વાવી
હોય તો પળ ઉપયોગ પૂર્વક તપાસી
કરીને વાપરવી યુક્ત છે. પ્રથમ તો તે
દિવસનીજ ઉતારેલી તાજી વાલોઢ
મલવી મુશ્કેલ માટે વને તો સર્વથા
વર્જવી શ્રેષ્ઠ છે

પ્રવર્તતાં અલ્પદોષ થાય-પટલે સ્વાસ્થ્યે
 તેના ઠઠ્ઠોઆ વગેરે રાસમા પરઠવવા,
 અગર જે રીતે પછી અનેક જીવોનો નાશ
 ન થાય તેમ યત્ના અવશ્ય જાઠવવી.
 જે ઘોર વગેરે કેટલીક વીજો અમશ્ય
 છે તે અમશ્ય જાણીને તેનો પ્રૌઢ અવ-
 સ્થા યદ્ હોય તોપણ ત્યજવી કેમકે તે
 જાતે અમશ્ય છે માટે આવી વીજો ઉપ-
 રથી તૃષ્ણા ઉતારી વર્જવા લાયક છે
 વઢી ઘોર, સીતાફઢ, શેરઢી, રાપણ
 શક્ય પરિહાર છે-અર્થાત્ તે એવી વીજો
 નથી જે તેના વગર ન ચાલે. માટેજ તે તે
 વીજો પાઠઢથી હિંસાના કારણને ઢડ્ને
 ત્યાગ કરવા સ્વશક્તિ અવશ્ય ફોરવવી,
 અને વ્રમે વ્રમે, જ્યારે દરેક વીજ ઉપ-
 રથી મમત્વ ઢઢશે અને સવયા વ-
 આહારનો ત્યાગ થશે ત્યારેજ અણાહ-
 શાશ્વતાં અનત મુસલની લહરીઓમા
 લીન યદ્શુ

લીલા અજીર—

મેતુર,
 ફાલમા,

વીજ વિશેષ હોવાથી વર્જવા
 { વહુ રાગાથી ઠપ્પિ ન થવાના ફા-
 જવા યોગ્ય છે

ત્રસ જીવોની હિસા થવાના કારણથી
વર્જવી આને માટે શ્રાદ્ધવિધિમાં
સુલાસો છે

મધુક—

તે મહુડાં વૃક્ષનાં ફલ જેને મહુડા
કહે છે, અને તેનો દાર પ્રમુખ થાય છે,
તે કેફકારી તથા અશુભ પરિણામના
હેતુ હોવાથી વર્જનીય છે વઠ્ઠી ત્રસ
જીવાકુલ છે

ત્રસ જીવની વધુ હિસા થવાના કારણે વર્જવા
યોગ્ય વનસ્પતિઓ,

બીલી.
બોલા.
લીલો વાંસ.

} ડ્યલો તથા કુદ્ર જીવો આ વન
સ્પતિઓમાં ઉત્પન્ન થવાનાં હેતુથી સર્વથા
વર્જનીય છે, ત્યારે તેના ઘોઠ અથાળાઓ
કરીને ગાપરવાં તે વેચુ અગ્રોર-ત્રાસજ-
નક કર્તવ્ય ? મુવાવહ પ્રમુખ ગમે તેવાં
રોગના કારણો હોય તોપણ આ બીજો
તો સર્વથા દષ્ટિથી પણ દૂર રાખવા
યોગ્ય છે. સ્ત્રીવર્ગ કે જેને જીભનો સ્પર્શ
વિશેષ હોય છે તેઓ આને માટે વધુ
ભય પામી વર્જવું જોઈએ.

દર્શન વિરુદ્ધ તથા લોકવિરુદ્ધના કારણે વર્જવા યોગ્ય વનસ્પતિઓ

વનસ્પતિનું નામ.	વર્જવાના કારણો.
પહોરા—	લાવા સર્પાકારે હોવાથી અને અશુદ્ધ પરિણામના હેતુ હોવાથી વર્જવાં.
ફળસ—	દર્શન વિરુદ્ધ હોવાથી (માંસ પેશી-રૂપ દેશ્વાય છે) અનાચરણીય છે.
શુરુ કોલુ—	અપદર્શની વગેરે તેને દેવી પ્રમુલ્લની પૂજામાં ઘેટાદિકની કલ્પના કરી ભોગ આપે છે તેથી તે વર્જનું (અપધ કારણે પ્રમાણ રાલે.)
કોલુ—	મોટું ફલ હોવાથી ફેટલાક નથી વાપરતા.
ચઢવું તુષ્ટુ—(દુધી)	કદાચ જોરી નીકળે તો આત્મઘાત થાય તેથી તે અનાચરણીય છે.
ચટોલા પાકા	<div> <div>તેના મૂલ્ય રંગ લીલા હોય તે અને પાવેથી રાતા થાય છે તે, તથા કટોલાને ફારેલામાં જીવાત વધુ પડે છે, અને ટીં-હોરામાં ધોજ ધણા છે, માટે આ સ્ત્રીઓ અશુદ્ધ પરિણામ થવાના કારણથી અને</div> </div>
ફારલા ”	
ટીંહોરા ”	
ટમેટાં ”	
ચકોટા ”	

વાપરવી યુક્ત છે, તેની દુર્ગંધ અને પઢ
જોતા તો ટુગઢીનુ સ્મરણ થાય છે, તેથી
તે તજવા યોગ્ય છે

આ મુજબ બીજાં પણ ભાજીપાન શિયાળામાં ઉપયોગ પૂર્વક
સ્વચ્છેરી કરીને ચાપરવા યોગ્ય છે. તેમા પણ ભાજી સર્વે જાતિની
ચારણી વઢે ચાઢીનેજ વાપરવી, કારણ તેમાં ફપઢ કુથપાદિક ત્રસ
જીવ નીકઢે છે તો તેની જયણા પઢે, અને જો ત્રણ વાર ચાઢતાં
જીવ નીકઢે તો તે પરઢવવા યોગ્ય છે

આર્દ્રા નક્ષત્રથી ત્યાગ કરવા યોગ્ય વનસ્પતિ—

રાયણ, કેરી—

આર્દ્રાનક્ષત્રથી પાકી કેરીનો જરૂર ત્યાગ
કરવો આ વસ્તુ અતિ પ્રિય ઢોવાથી
કેટલાક આર્દ્રા નક્ષત્ર પછી વાપરે છે
તેને વગરે શુક્રેષુ ? ભગવતની આજ્ઞાનુ
ઉછયન કરીને પણ સ્વકામનાઓ વૃક્ષ
કરવી ! જાણે કે તે વસ્તુ જોડ નથી
માટે સ્નાઓ, પીપો ને વાપરી લીયો;
ફરી આગી લહેજત નહિ આવે, પણ
માની આપણા યુવાન યધુઓ તો શુ
પણ જેઓને જરારૂપિ પીશાચનીષ વશ

ફાગળ શુદ્ધ ૧૫ થી કાર્તિક શુદ્ધ ૧૫ સુધી ભાજી-પાદ-
મામાત્ર પ્રમુખ જીવોની હિસા હોવાના કારણે વ-
ર્જવા કહ્યા છે તેના કેટલાંક નામ,

મેથીની ભાજી	કઢલીની ભાજી.	ફલચીનાં પાન
તાજઢીયાની ભાજી.	નાગચેલના પાન.	લીલી ચા
ફોયમીરની	„ અદુના „	ફુલાવર
ફોદીનો	„ ફાંગના „	શુલાવનાં ફુલ.
	અઢવીના „	
ઢાંભાનો ભાજી	મોં પાંથરીની ભાજી	તઢસીના પાન.
ટાકાની	„ મીઠા લીંવઢાના પાન	અજમાના „
મીઢાની	„ પોફના પાન	સાઢારઢીના ફુલ

આ લીલોતરીઓ આઠ માસ તો સરથા વર્જવા યોગ્ય છે
સરગવાની ઢીંગ— તેમાં ફાગળ શુદ્ધ ૧૫ પછી તેના
ઢીજમા ત્રસ જીવ થાય છે, તેથી આઠ
માસ પર્યંત વર્જવી

ફોગોજ (ફર્મકલો)— તેના પાદઢામા તઢર્ણો ત્રસ જીવ
હોય છે તે માત્રુમ પઢતા નથી તેથી તે
આઠ માસ તો વર્જનીય છે, અને યાકી
શિયાઢામા પણ યના પૂર્વક રંચેરીને

વાપરવી યુક્ત છે, તેની દુર્ગંધ અને પદ
જોતા તો ડુગલીનું સ્મરણ થાય છે, તેથી
તે તજવા યોગ્ય છે

આ મુજબ ધોજાં પણ ભાજીપાન શિયાઝમા ઉપયોગ પૂર્વક
સ્વતેરી કરોને વાપરવા યોગ્ય છે. તેમાં પણ ભાજી સર્વે જાતિની
ચારણી વઢે ચાલીનેજ વાપરવી, કારણ તેમાં ફયલ કુથરાટિક ત્રસ
જીવ નીકળે છે તો તેની જયણા પહે, અને જો ત્રણ વાર ચાલતાં
જોવ નીકળે તો તે પરઠવવા યોગ્ય છે

આર્દ્રા નક્ષત્રથી ત્યાગ કરવા યોગ્ય વનસ્પતિ—

રાયણ, કેરી—

આર્દ્રાનક્ષત્રથી પાક્કી કેરીનો જરૂર ત્યાગ
કરવો આ વસ્તુ અતિ મિય હોવાથી
કેટલાપણ આર્દ્રા નક્ષત્ર પછી વાપરે છે
તેને ત્રધાર શું કહેશે ? ભગવતની આજ્ઞાનું
હલ્લધન કરીને પણ સ્વકામનાઓ વૃક્ષ
કરવો ! જાણે કે તે વસ્તુ જોડ નથી
માટે લેઓ, પીયો ને વાપરી લીયો;
પરી આવી લહેજત નહિ આવે, એવું
માની આપણા યુવાન વંધુઓ તો શું
પણ જોઓને જરા રૂપિ પીશાચનીય વશ

ચોમાસામાં (અસાહ શુદ્ધ ૧૫ થી કાર્તિક શુદ્ધ ૧૫
સુધી) ત્રસ જીવો પચવાના કારણે વર્જવા
યોગ્ય વનસ્પતિઓ

મીંઢા—
કંટોલા—
કારેલા—
તુરીયા—

વીજી ઋતુમાં પણ જીવ થાય છે,
પણ ચોમાસામાં વિશેષ કરીને ફળો પ્ર-
મુખ જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે. અને
કારેલાં પ્રમુખ તો વાઘથી (ઉપરથી)
જરા પણ સહેલુ દેખાતુ ન હોય તેને પણ
સમારતાં અદર ફળો કેટલીક વચ્ચે
જોડામાં આવે છે, ઉપયોગ રાખીએ તો-
પણ આ જીવોની હિંસા થઈ જાય તેથી
ચોમાસામાં શ્રાવણ વર્જવી

કારેલાં તુરીયાં પ્રમુખનો ઉપરનો ભાગ સ્વદેશમાં રાહ જોઈ
હોવાથી તેમાં કુચુઆ પ્રમુખ ત્રસ જીવો ભરાઈ રહે છે, તેથી
તેથી વનસ્પતિઓ પ્રથમ પુજનીથી પુજીનેજ યત્ના પૂર્વક સમારવી
જોઈએ, અને દરેક વનસ્પતિનું શાક શુદ્ધ કરીને વાપરવું યુક્ત છે.

ચાલુ વપરાવામા આવતી વનસ્પતિઓ

શાકમા વપરાતી	કાચા પાકા ફલ્લ તરીકે વપરાતી
૧ કાકડી મૂલ પાન વિના	તરબુચ
૨ કારેલાં "	છીંચુ મીટુ
૩ કટોલા "	પોપૈયુ
૪ ગલ્લકા "	સફરજન
૫ ગુવારની ફલ્લી "	પીચીજ
૬ કાચાં ગુદાં	ચીકુ
૭ લીલા ચણા	કેરીની જાત
૮ ચીમઢા (આરીયા)	જમરલ (પેર)
મૂલપાનવિના	
૯ ઘોલા	અનેનામ
૧૦ ઝમેટા	કોઠ ફઢ
૧૧ ટીંઢોરા (ધોલા)	ફેલા
૧૨ ઢાલા	દાઢમ
૧૩ ઢોઢી	આમલા
૧૪ ટલ્લીયુ-મજીયુ (મફરટેટી)	નાગ્ગી (સનરા)

૧ કાચા ગુદા માગીને તેના ઢલ્લીયા તરતજ રાલ્લમાં પરઢવી દેવા, નહિતર માલ્લીઓ તેને લ્લાવાનો પદાર્થ સમજી તેના ઉપર લેસે છે, તેથી તેની પાલ્લો ચીકાશને લીધે ચોંટી જવાથી ડઢી શકતી નથી ને મગી જાય છે, તેથી લ્લાસ ઉપયોગ રાલ્લલો

૧૫ તુરીઆ	નાઢીયેર (કાચા-પાકાં)
૧૬ તુણરા	પપનમ
૧૭ ઢાતળ (રાગઢ, વોરઢી, ગ્રીઢ, }	દ્રાક્ષ (લીલી)
૧૮ દધીયુ	આવઢ } ગીજોરા
૧૯ પરવર	
૨૦ પાંઢઢી-પાપઢી-પાપઢા	
૨૧ ફઢ્ઢગી	
૨૨ ધીંઢા	
૨૩ મરચાં	
૨૪ મરવા	
૨૫ મોઘરી	
૨૬ લીંયુ સ્વાઢુ	
૨૭ વઢાળા	
૨૮ આલકુઢ	

આ ઉપર ત્રણેઢી જે વનસ્પતિઓ ઢે, તેમાંથી પળ યથાશક્તિ ત્યાગ કરવો, અને જે વારે માસ પ્રાયઃ મઢી શરુત્રા કે ઉપયોગમાં લેવાતી વનસ્પતિ હોય, જેમકે કેઢા, તે શિયાય દરેક લીલોતરોઓ જે રાખવી હોય તે પળ અમુક કાઢ રાવી, વાકી ત્યાગ, જેમકે કાર્તિક માસમાં અમુક અમુકજ રાવી, તેમ વારે મારા આશ્રયી રાખી લેવાયી વાકીના કાઢમાં વિરતિપણાનુ ફઢ્ઢ મઢે ઢે. કારણ કેરી શિયાઢા પછી તે પાગળ કે ચૈત્રયી આદ્રી

સુધી સ્વપે, વાકો ત્યાગ, તેમ અતિ સક્ષેપ પૂર્વક નિયમ લેવાથી વધુ લાભનુ કારણ છે, તથા નિયમ લીધા ત્યાંથી દર વર્ષે અમુક અમુક વન-સ્પતિનો સર્વથા ત્યાગ કરવાનો પણ નિયમ કરવો. જેમકે ૧૯૬૪ માં અમુક અમુક લોલોતરીનો નિયમ લીધો ત્યારેજ એવો નિયમ લેવો કે ૧૯૬૫ થી મારે નોલકોલ, મોઘરી, પપનસ, વીકુ પીંચો જનો સર્વથા ત્યાગ, ૧૯૬૬ થી ઢાલા, લીલા મરી, મરચા મધુ-રનો સર્વથા ત્યાગ, તેમ આગળના વર્ષોનો પણ યથાશક્તિ નિયમ કરવો. જેથી તેના તે વચ્ચે અમુક વચ્ચે પછી ત્યાગ કર્યાના ભાવ થવાથી તેને તે વચ્ચેથી અભયદાન દીધાનુ ફળ મળી શુકે. આ પ્રમાણે નિયમ કરવાથી અનેક વનસ્પતિઓના જીવને અભયદાન આપ્યાનુ ફળ મળે અને જ્યાં સુધી નિયમ નથી કર્યો ત્યાં સુધી કાંઈ ફળ મળતુ નથી વચ્ચે શ્રાવકે છ અઢાઈઓમાં' વનસ્પતિનો

૧ ચૈત્રી તથા આસોની બે અઢાઈઓ શાશ્વતી છે, તે ચૈત્ર સુદ ૭ થી ૧૬ સુધી અને આસો સુદ ૭ થી ૧૫ સુધીની જાણરી

ત્રણ ચોમાસાની ત્રણ અઢાઈ તે એક વાર્તિક સુદ ૭ થી ૧૫, વીજી વાગણ સુદ ૭ થી ૧૫, અને ત્રીજી અશાઢ સુદ ૭ થી ૧૫ એમ ત્રણ અઢાઈ જાણરી

પર્યુષણ પર્વનો અઢાઈ શ્રાવણ વદ ૧૨ થી ભાદ્રવા સુદ ૪ સુધી, એમ છ અઢાઈ કહી છે તે દિવસોમાં સચિત્તનો ત્યાગ, વન-સ્પતિનો ત્યાગ, વ્રહ્મચર્ય, અમારિ, તપ, જિનપૂજા, ગુરુવદન, વ્યા-સ્યાનશ્રાવણ, સામાયિક, પૌષ્ઠ, અતિથિસવિભાગાદિક નિયમો અવશ્ય વિશેષે કરોને કરવા જોઈએ.

જરૂર ત્યાગ કરવો, તથા જઘન્યથી પાંચ પર્વીં તિથિઓ તે શુક્ર પચમી, બે અષ્ટમી અને વેચતુર્દશીમા અને ઉત્કૃષ્ટ ચાર પર્વીં તિથિઓ તે બે વીજ, બે પાંચમ, બે અષ્ટમી, બે ચતુર્દશી, અમાવાસ્યા અને પુર્ણિમા, તથા મ યમ થકી સાત આઠ કે દશ પર્વ તિથિઓમાં અવશ્ય લીલોતરોનો ત્યાગ કરવોજ જોઈ, તે તિથિઓને વિષે એક પાકાં કેઝાં ઉપયોગમા કેટલાઈક લે છે, કારણ તે અચિત્ત છે, તો તે શિવાય અવશ્ય વાકીની સગ્ગી વનસ્પતિના ત્યાગનો નિયમ ગ્રહણ કરવો જોઈ.

વઝી સામાન્ય રીતે વધુ છે કે અજાણ્યુ ફઠ, નહિ શોમેલુ શાક પત્ર, સોપારી પ્રમુખ આસ્તાં ફઠ, ગાધીના હાટનાં ડુર્ગો, ચટણી, મલીન ઘી અને પરીક્ષા વગરના માણસે લાવેલા વીજા પદાર્થોં સ્વાવાથી માંસમક્ષણ તુલ્ય દોષો પ્રાપ્ત થાય છે તેમા પણ સોપારી ચોમાસામાં આજની ભાગેલી આજેજ સ્વાય, રીજે દિવસે લીલફૂગ થવાના કારણથી તે ન સ્વાય, તેમજ ઇલચી વ્યારે વાપરવી હોય ત્યારે ફોલીને સમ્યક પ્રકારે તપાસીનેજ વાપરવી યુક્ત છે. ચોમાસામા પોપરીમૂલના ગઠોડા, મૂઠ પ્રમુખ, લીલફૂગ કુથુ-આદિકની ઉત્પત્તિ થવાના કારણે ન સ્વાવા. ડુનાની પારુમાં રાસ-વાથી સડતા નથી. દશ પ્રમુખમાં વાપરવું હોય તો તે સમ્યક પ્રકારે ઓધીને વાપરવું યુક્ત છે.

સચિત્ત ત્યાગી, દ્વાદશ વ્રતધારી તથા ચૌદ નિયમ
ધારનારને સચિત્ત સવધી ધ્યાનમાં લેવા યોગ્ય
કેટલીક વાતનો સુલાસો

સચિત્તનો સર્વથા ત્યાગ કર્યો હોય તેને કહી કહી સીજો સર્વથા
નુ જે સચિત્ત છે તે વર્જની, તથા કહી કહી રીતે અચિત્ત કરો
હોય તે વેગલા કાલમાન સુધી ચાપરી શકાય તે વતાયે છે

૧. ધાત્રો જેવા કે ઘડ, ગાજરો પ્રમુખ સચિત્ત રહેવાય છે.
જે અમુક વસ્તુ પછી અચિત્ત થાય છે, તેનું વર્ણન શ્રાદ્ધવિધિ
પ્રમુખ પ્રયોગી જાણી લેવું મેથી પણ ધાત્ર છે તે ઉપયોગ રાત્રવો
પડેલાં વા યોનો લોટ થયા પછી તે વ્યારે અચિત્ત થાય છે વગેરે
૧૫૫ હાડ ગયું છે તેથી જ્યાં સુધી સચિત્ત છે ત્યાં સુધી
ચોમાસાના પ્રણવની ટાલ અચિત્ત છે, તેથી તેનો આટો

સુદ ૭ થી ૧૫

જાણી.

અઠાદ થી વર્જનીય છે તેથી તેમજ મિશ્ર (સ-
હી વપરાય નહિ

છે તે પણ વર્જનીય જોઈ

રેતીમાં મુજેલ હોય તો વરો-

૫. ધાણા, જીરુ, મુવા, અજમો પ્રમુખ સ્વાંદેહું હોય કે અગ્નિ શક્તિ લાગવાથી અચિત્ત થાય તે વપરાય, પણ એમને ઈમ વાપરી ન શકાય તથા છાશ કરવાદિકમાં નારોલ સચિત્ત જીરું પ્રામુકુ યત્નુ નથી.

(હીરમશ્ને)

૩. વરીયાલી પણ સચિત્તમાજ કહેવાય છે, કેમકે જે ચીજો વાવ્યા ચક્રી હોય છે તે સચિત્ત કહેવાય છે, તેથી મુકી વરીયાલી પણ શેવેલી હોય તોજ વાપરવી

૭. મીઠુ (લઘણ-નિમક) સચિત્ત છે, શ્રુમિકાયમા લક્ષ્યા મુજવ તે અચિત્ત થાય, તો તે મુજવ અચિત્ત કરેલુ મીઠુ વાપરી શકાય.

૮. સિંધવ જે રાતો આવે છે તે સચિત્ત છે. ફક્ત સપેટ સિંધવ અચિત્ત છે

૯. ચાક, સ્વહી પ્રમુખ સચિત્ત છે. ચાક જો કે સ્વાવામાં નથી આવતો, પણ દાંતનું મજન વનાવવામાં વપરાય છે તો પ્રયમ કહ્યા મુજવ અચિત્ત કરીને વનાવેલ હોય તો વાપરી શકાય. કેમ્પર ચાક વગેરે પણ જે આવે છે તે વેમ વનાવતા હશે તે કહી શકાય નહિ, જેથી સચિત્તના ત્યાગીએ આરા સશયવાલી વસ્તુ વાપરવી નહિ.

૧૦. ચલિત રસવાલી વસ્તુઓ જે “ ચલિતરસ ” ની સૂચનાઓમા લખી છે તે વિગેરે મહા સચિત્ત છે, ઇટલે તે અમર્યજ છે, કારણ તેમાં તો બેદ્રિય જીવની ઉત્પત્તિ થાય છે, તેથી તે ચીજો નજ રાવાય. તેવીજ રીતે ઘોઠ અયાણાનુ સમજવું અર્થ લલ્લનાનો આશય ઇટલોજ છે કે તે વસ્તુઓ પણ સચિત્ત અથવા મહા સચિત્ત ઇટલે અમર્ય છે, જેથી મર્ય સચિત્તનો ત્યાગ હોય તેને અમર્ય સચિત્તનો પ્રથમ ત્યાગ થયો અને હોયો જોડે

૧૧. પાણી ત્રણ સ્કાલાવાલુજ અચિત્ત છે, જેથી ઘરોષર ન થયું હોય તેનો ઉપયોગ રાલવો રઝી તે ઝયારે ત્રાસ વગેરેમા ઠારવામા આવે છે ત્યારે તેની ઉપર વારીક કપડાનુ ઢારુણ જોડે, નહિતર તેમા માલ્લી પ્રમુલ્લ પઢવાળી મરી જાય છે, તેથી વહુ દોષો લાગે માટે પ્રસંગોપાત આ સૂચના લખી છે, જે ત્રાસ ત્રાલમા રાલવી ચોમાસામા સ્કાલેઠા પાણીનો કાલ ત્રણ પઠોરનો છે ત્રાસ લક્ષમા રાલવું

૧૨. અનેક જાતના સરલતો, સોઢા પ્રમુલ્લ, ગુલાલ્લ, કેલ્લનાનુ જલ ન વાપરવું. તે વાપરવાથી અનેક પ્રકારના દોષ સાથે ગુલાલ્લ પ્રમુલ્લમા જીવ ઉત્પત્તિનો સંભવ હોવાથી તે સર્વે વર્જનીય છે

૧૩. ઇંગ્રેજી મવાહી દવા મુલ્યપણે વાપરવીજ નહિ; તો પણ અત્યત રોગાદિક કારણે કેન્લાલ્લ વાપરે છે, પણ તેમાં અચિત્ત પાણી ત્રાસ જોડે ઇનુ પ્રાયશિત્ત સાજા થવાથી લેવું જોડે

૧૪. વરફ, ફરા પ્રમુખ સચિત્ત (મૂલ અમશ્ય) છે તેથી ન જ વપરાય

૧૫ લીલા દાતળ વાવલ પ્રમુખ હરકોડ જાતના સચિત્ત છે, તેથી તેનો સર્વથા ત્યાગ હોવો જોડે

૧૬. નાગરવેલનાં પાન, લીંડા, તુલશી, ઇલચી પ્રમુખના પાન સચિત્ત હોવાથી ન જ વપરાય, પણ લીંડાના પાન કઢી પ્રમુખનાં નાંચેલ હોય કે નાગરવેલનું પાન ધીપ્રમુખ ઇનુ ફરવામાં નાંચુ હોય તો તે ઘીજ અચિત્ત થયેથી વપરાય છે.

૧૭. લીંડા, આગ પ્રમુખના મહોર તથા ગુલાબ પ્રમુખના ફુલ સચિત્ત છે, તે ન વપરાય ગુલાબના ફુલ મિઠાઈ ઉપર છાટે છે તે અચિત્ત થયેથી વપરાય.

૧૮ ચટણી જે કોથમીર ફોદીનાની કરે છે તેમાં તે વનસ્પતિ તથા નિમરુ ત્રણે જો કે સચિત્ત છે, પણ તે ઘૂંટાયાથી તે વનસ્પતિ અને નિમરુને અન્યોન્ય એક ઘીજાનું શસ્ત્ર લાગવાયો કે ઘડી પછી અચિત્ત થાય છે, માટે સચિત્ત ત્યાગીને કે ઘડો વાદ વાપરી શકાય.

૧૯ સમ્બારા કે અયાળાં (જે ત્રણ દિવસ વાપરી શકાય તે) નું પણ પ્રાયઃ ઉપર મુજબ અન્યોન્યના શસ્ત્ર લાગવાયો કે ઘડી વાદ વપરાય; પણ ગુજાર પ્રમુખનું અયાળું અચિત્ત થતાં વલત લાગતો હશે, કારણ તેની અંદર મીંજ છે તેથી મીંડાનું શસ્ત્ર જલ્દી ન લાગે.

२० दाढम, जमरुख ए बीजो सचित्त छे, अने बे घड़ी बाद पण अचित्त न थाय, तेथी तेनो सर्वथा त्याग होवो जोड़ए. एटले के सचित्त न उपराय, पण अग्निना शस्त्रयी अचित्त (तेनु शक करे छे) करेल वपराय जमरुखने अगि लागवाथी पण मीज कठोर रहे छे तेथी मिश्रतानो दोष लागे

२१ शेलडी तथा शेतुर सचित्त छे, तेथी तेनो सरथा त्याग होवो जोड़ए शेलडीनो रस काढ्या पछी बे घड़ीए अचित्त थाय.

२२ सीताफळनो सचित्त त्यागीने अवश्य त्याग होय, वळी ते अचित्त पण यवा सभव नथी, कारणके तेमाथी ठळीया जुदा पढी शकै नहि तेमज जाबु, रायण, बोर, खलेला, लीलीबदाम, लीली-द्राक्ष प्रमुखमाथी ठळीया बी काढ्या बगरज वपराय छे ते सर्वे न बापरी शक्याय

१ सर्वथा त्यागना बे भेद छे—एक सचित्त सर्वथा त्याग, बीजो वस्तु सरथा त्याग, एटले जेने सचित्त सर्वथा त्याग छे तेने अग्नि प्रमुखथी अचित्त करेल वपराय, पण तेने दाढम, जमरुख वस्तुनोज त्याग छे तेने तो सचित्त के अचित्त काड़ न वपराय आ स्फुट करवानु कारण एटलुज के अर्थनो अनर्थ न थाय, केमके आपणामा वक्रता अने जडताए बहु वास कर्यो छे, तेथीज दरेक यावत स्वमतिए धारवानो निषेध छे माटे गुरुगमथी धारबु, नहितर अनेक प्रकारे एवा अनर्थ धया सभळाय छे

૨૩. કેળાં ઘી સહિત પાકાં આવે છે તે સચિત્ત છે એવો નિર્ધાર કરી શકાતો નથી, તોપણ તેવાં ધીજવાળાં કેળા કલરુતાદિક તરફ યાય છે તે વાપરવા નહિ, સોનેરી કેળાં છાલ ઉતાર્યાથી તરત અચિત્ત છે.

૨૪. પાકા ચીખટા, સકરેટ્ટીમાંથી ગી એકેએક ઉપયોગ પૂર્વક કાઢ્યા પછી વે ઘડીએ વાપરી શકાય.

૨૫. કાઠડીમાંથી થી જુદાં પડી શકે નહિ, તેથી તે સચિત્ત ન સ્વાય પળ શાક પ્રમુખ અચિત્ત કરેલ વપરાય.

૨૬. કેરીનો રસ કાઢીને મોટલી કાઢ્યા ગાટ વે ઘડીએ લેવાનો વ્યવહાર છે.

૨૭. શ્રીફલ (નાલીયર) નુ પાણી કે ટોપરુ તેમાંથી થી કાઢ્યા પછી વે ઘડીએ વપરાય જે ત્રોફા આવે છે તેમાં પાણી હોય છે તે પણ જુદા વાસણમાં કાઢ્યા પછી વે ઘડીએ લેવાય.

૨૮. પાકી આંબલી (જેનું આવલવાણુ કરે છે), સ્વા-રેક અને સ્વજુર (મુકો) માંથી ઠલીયા કાઢ્યા પછી વે ઘડીએ વાપરી શકાય.

૨૯. સોપારી આત્મી માંગ્યા પછી ને 'વદામ અને અગ્વરો-

---

૧ તે સ્વદેશમાં થયેલા સચિત્ત સમ્ભવે છે, અને વહુ દૂર દેશથી આવેલ હોય તો અચિત્ત હોઈ શકે છે.

ટના મીંજ કાઢ્યા પછી એ ઘડીએ લેવાય. કેટલીક વસ્તુ તરત અચિત્ત પણ થઈ જાય છે, પરંતુ આપણે તે જાણી શકીએ નહિ જેથી એ ઘડી વાદ વાપરવું યોગ્ય છે

૩૦. પોસ્તા તથા જાયકલ તેના છોદામાથી ગ્રહાર કાઢ્યા પછી એ ઘડીએ વપરાય

૩૧. કાઢી તથા રાત્રી મોટી દ્રાક્ષ જેમા વી હોય છે તે વી કાઢ્યા પછી એ ઘડીએ વપરાય

૩૨. જરદાલુનો ઢઢીયો કાઢ્યા પછી એ ઘડીએ વાપરી શકાય, તેમ તેમાંથી નીકળતા ઢઢીઆમા જે વગ્રામ હોય છે તે પણ ભાગ્યા પછી એ ઘડીએ સ્વાય

૩૩. છાદ ઉપરથી તુરતનો ઉતારલ શુદ્ધ એ ઘડી પછી અચિત્ત થાય.

૩૪. મુફા અજીર જેમા વી ઘણાં હોય છે તે જુદા પદાર્થ નથી, તેથી સચિત્ત ત્યાગીને તે વસ્તુનો સર્વથા ત્યાગ હોવો જોઈએ

૩૫. સચિત્ત ત્યાગીને કોઈવાર પાણીનો જોગગ્રાહના અભાવે સચિત્ત પાણીમાં સાકર કે રાસ નાસ્તવાથી તે પાણી એ ઘડી પછી અચિત્ત થાય પણ શ્રીપાલીતાણામાં તલ્લાટી ઉપર જે સાકરના પાણી કરે છે તે સામગ્રીવા મુજબ ઘટા વ્યાલા ઘોળવાથી તેમાં સમૂર્ચ્છિમ જીવની ઉત્પત્તિ થાય છે, તો તેવું જલ, કે સાકરનું

પાણી સામાન્ય શ્રાવરૂને પીવું ન જોઈએ. ત્યારે સચિત્ત ત્યાગીને કેમ પીવાય ! તેવીજ રીતે વેટલેક ઠેકાણે ચા કરે છે ત્યાં ઢવાડવ થાય છે તે પણ અનુચિત છે.

આ ઉપર લેખેલી સચિત્ત આશ્રી સૂચનાઓ સચિત્ત ત્યાગીને સ્વાસ્થ્ય ઉપયોગી છે. વઢી વીજાઓને પણ પેકાસણા પ્રમુખનાં પચ્ચ-વચ્ચાણમાં સચિત્તનો ત્યાગ હોય છે તેથી સમજવાની જરૂર છે. જે વાચક ઉપયોગમાં આવી તે દર્શાવી છે, તે શિવાય ગુરુગમથી સ્ફુટ રીતે સમજવું જોઈએ.

ઉપર મુજબ સમજી વિચારી તદનુસાર વર્તવા સ્વાસ્થ્ય ઉપયોગ રાખવો. વાંચીશ અમક્યનો શ્રીજિનેશ્વર ભગવતે નિષેધ કર્યો છે તે તથા વીજી અમક્ય અનાચરણીયનો ત્યાગ કરવો, તથા વનસ્પતિ પ્રમુખનો જરૂર નિયમ કરવો નિયમ-પ્રતિજ્ઞા કરવાથીજ વિરતિ-પણ થાય છે, અને વિરતિનું ફલ ઘણું મોડું છે. વઢી કહ્યું છે કે “ જ્ઞાનસ્ય ફલ વિરતિઃ ” જ્ઞાન (ભણ્યા-જાણપણા) નું ફલ વિરતિ છે, અને જો તેમ ન થાય તો ફક્ત જ્ઞાન (જાણવા) માત્રથી શુદ્ધ ? તે તો બ્યારે રહેણીમાં આવે ત્યારે સારભૂત છે. ચિદાનંદજી મહારાજે પણ કહ્યું છે જે.—

શુક રામકો નામ વચ્ચાણે, નવિ પરમારથ તસ જાણે,
યા વિધ જાણી વેદ સુણાવે, પણ અકલ કલા નવિ પાવે॥
કથણી કથે સવ કોઈ, રહણી અતિ દુર્લભ હોઈ॥૧॥

પટ ત્રિશ પ્રકારે રસોડ, મુરખ ગણના તૃપ્તિ ન હોડ,
શિશુ નામ નહિ તસ લેવે, રસ સ્વાદત સુખ અતિ લેવે ॥

॥ કથણી ॥ ૨ ॥

જવ રહણીકા ધર પાવે, કથણી તવ ગિણતી આવે,
અવ ચિદાનંદ હમ જોડ, રહણીકી સેજ રહે સોડ ॥

॥ કથણી ॥ ૩ ॥

ભાવાર્થ એવાં છે કે—રૂયણી જ્યારે રહેણી રૂપે થાય ત્યારેજ
તનો ઉત્તમ રસ પ્રાપ્ત થાય છે, અથવા છત્રીશ પ્રકારની રમોહના
નામ માત્ર ગણવાથી ખુબા શાત થતી નથી, તેથીજ રીતે જ્ઞાન સપા
દન કરીને તે યથાપ્રકારે અમલમાં મૂકવું જોઈએ, તે બિરતિવત્
ક્રિયાત્મકી જીવ શુકલપક્ષી કહેવાય. મન, વચન, કાયાના વ્યાપાર
ચાલતા ન હોય તોપણ અવિરતિથી નિર્ગોદિયા વિગેરે જીવોની
માફક ઘણો કર્મબંધ થાય છે કહ્યું છે કે “ જે ભવ્યમાણિ ભાવથી
વિરતિનો (દેશ અથવા સર્વથી) અગીકાર કરે છે તેઓની વિરતિ
કરવાને અસમર્થ એવા દેવતા ણી પ્રશ્નસા કરે છે ” એકેન્દ્રિય જીવો
વચલાહાર પ્રિલ્કુલ કરતા નથી, તો પણ ઉપવાસનું ફલ તે-
મને મળતું નથી, એ અવિરતિનું કારણ જાણવું. એકેન્દ્રિય જીવો
મન વચન ને કાયાથી સાવધ વ્યાપાર કરતા નથી તોપણ તેમને
ઉત્કૃષ્ટથી અનતા કાઢ સુધી તે મતિમાં રહેવું પડે છે, અને જો
પરંપરે વિરતિ કરી હોત તો તિર્યંચ જીવો આ ભવમાં ચાલુક,
અકુશ, પરોણાની તીક્ષ્ણ આરોંડિયાદિના પ્રહાર તથા વધ, વધન,

મારણ, પરવશપણુ ઇન્યાદિ સેંકડો દુઃખ ન પામત. હે સુજ્ઞો ! અ-
 ધિરનિપણાર્થી મહાદુઃખો પરવશપણે તિર્યંચ નારકી વિગેરે ભવોમાં
 ભોગવવાં પડે છે, તેથી વિરતિને ઝંગીકાર કરો ! નજીવા કષ્ટથી
 પાઠી શકાય તેવા નિયમો અતિ ફલ્લને આપનારાં થાય છે, અને
 તે કષ્ટ-દુઃખ (અજ્ઞાનીને વાતથી ભાસે છે) નથી, પણ પરિણામે
 સુખના હેતુ હોવાથી (નિયમો) મહા સુખજ છે; જેથી સકામ નિ-
 ર્જરા થાય છે. અને જો તે નહિ અગીકાર કરીએ તો પરમર્થ તિર્યંચ
 તથા નારકીઓમાં પરમાધાર્મી વિગેરે ક્રૂર જનોથી પમાદાતી મહા
 આકરી વેદનાઓ પરવશપણે ભોગવવી પડશે ! જેથી વિશેષ
 હવે શુ ? પણ ટુંકામાં પ્રાણાત કષ્ટે પણ તર્પિત્ર મહારાજે નિપેધેલી
 વસ્તુઓનું ભક્ષણ કરવું નહિ, અને તેમાં પણ અમુક શેરની છુટ-
 આગાર વિગેરે શિથિલપણાનો ત્યાગ કરી ત્રાવીશ અભક્ષ્યનો સ-
 ર્વથા ત્યાગ અને ઘીજા પણ અનાચરણીય-અભક્ષ્યનો પણ અવશ્ય
 ત્યાગનો નિયમ કરવો.

હવે નિયમ (પ્રતિજ્ઞા-વ્રત) કેમ ઝગીકાર કરવો તથા પાલવો ?
 તે જણાવે છે-વ્રતને અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર અને અનાચાર
 એમ ચાર પ્રકારે દોષ લાગે છે. જેમ કે કોઈએ ચોવિહાર (ચાર
 આદારનો ત્યાગ) કર્યો હોય અને અતિ તૃપ્તા લાગે ત્યારે પાણી
 પીવાની માત્ર ઇચ્છા કરે તે અતિક્રમ, જે સ્થાનકે હોય તે સ્થાનકથી
 પાણી પીવાના સ્થળે જાય તે વ્યતિક્રમ દોષ લાગે; પાણી પીવા
 પાણીના વાસણમાંથી પ્યાલો ભરી આગલ ઘરે પણ પીયે નહિ

ત્યાં સુધી અતિચાર લાગે, અને જ્યારે તે નિહરપણે પાણી પીયે ત્યારે તેણે અનાચાર (મહા દોષ-પાપ) સેવ્યો કહેવાય ત્યારે તો તેને પરભવની પણ ચીક ન રહી, પણ જ્યારે પરમાધામીઓ ડના ધગધગતા સીસાના રસ વળાત્કારે તેને પાય છે ત્યારે અત્યંત ગ્રાસજનક ઘેટના ભોગવે છે, અને તેમાંથી છુટવા પ્રયાસ કરે છે પણ કરેલાં કર્મ ભોગવ્યા વગર તે વિચારો વ્યાપી મુક્ત થાય ? એમ સમજી અતિક્રમ દોષ પણ ન લાગે તેવા ભવમીર થઈ ત્રવ પાલ્લુ ધન્ય છે ત્રવ પાલ્લવામાં દૃઢ ઇલા સિંહ શ્રેષ્ઠિને ક જેણે દિશિનો અંગીકાર કરેલો નિયમ અતિ વિરુદ્ધ સ્થિતિમાં પણ ભગ નહિ કરનાં અનશન કરી એક માસમાં કવલ્લજ્ઞાન ઉપાર્જી મોક્ષગતિ મેલ્લી. શરીર (પુદ્ગલ) કે જેનો સ્વભાવ સદન, પદન અને વિધ્વસ થવાનો છે, તેના ઉપર મોહ ન કરતા ઉભયલોકમાં મુલ્લનુ ભાગન પણ જે ત્રવ તેને પ્રાણ કરતા પણ વધારે મિય મળવું અગ્નિમાં પ્રવેશ કરવો મારો પણ અગીકાર કરેલા વ્રતનો કદિ ભગ ન કરવો (Sacrifice money, even life rather than principle) માટે સત્ય પ્રતિજ્ઞાવત થવું મુક્તિ કિંવહુના ?

આવકે ઘરમાં દશ ઠેકાણે ચંદરવા અચદ્ય

વાધવા જોડણ

૧ ચૂલા ઉપર, ૨ પાણીયારા ઉપર, ૩ મોજન કરવાના સ્થાન ઉપર, ૪ ઘડી ઉપર, ૫ સ્વાદળીયા ઉપર, ૬ વલોવળા (છાશ

રવાના સ્થાન) ઉપર, ૭ સુવાના વિછાના પર, ૮ ન્હાવાને ઠેકાણે,
સામાયિક પ્રમુલ્લ ધર્મ ક્રિયા કરવાને સ્થાને (પૌષ્ઠશાલામાં)
ને ૧૦ દેરાસરમાં.

એ રીતે દશ ચદરવા વાઘવા, જેમાંના પ્રથમના છ ચદરવા ખો-
જન આશ્રી છે તેજ કહી આપે છે કે મોજનના સમયમાં વહુ જયણા
પૂર્વક વર્તવાની આવશ્યકતા છે તેથી શારીરિક તન્દુરસ્તિનો ઘણો
લાભ છે, અને શ્વેતરત્ન જો આરોગ્યપણ હોય તો સારી રીતે ધર્મસાધન
વગેરે કરી શકાય, તેથી હવે વિશેષ સ્ફુટ કરવા જેવું નથી.

વઢી સાત ગરણા રાખવા જોડણી—

૧ પાણી ગઢવાનું, ૨ ઘી ગરણી, ૩ તેલ ગરણી, ૪ દૂધ
ગઢવાનું, ૫ છાશ ગાઢવાનું, ૬ તકાલેલું અચિત્ત પાણી ગઢવાનું,
૭ આટો ચાઢવાનું (આંક).

એ મુજબ સાત ગરણા જરૂર રાખવા, તેથી કીડો, કસારી,
મચ્છર, માછી વગેરે ત્રસ જીવના પુદ્ગલો હોય તો ગઢવાથી ની-
કળી જાય છે પાણી અને આટો ગઢવાથી ત્રસ જીવનું રક્ષણ થાય
છે. પાણી માટે મજબૂત પાણકોરાનું કે તેવું ઘટ્ટ ગરણું રાખવું. આ
પ્રમાણે કરનારા મધ્ય પ્રાણીઓને પ્રત્યક્ષ તેનો લાભ અનુભવાય છે.
પાણી પહોરે પહોરે ગઢવું જોઈએ, તે સવધમાં કુમારપાલ મહારાજનું
સુચરિત્ર વારવાર મનન કરવું તથા તદનુસાર જેટલું બને તેટલું વર્તન
રાખવું યોગ્ય છે. એવા આત્માર્થી પરમાર્થી પુરુષોની વલિહારી છે!
તેજ ધન્યવત્ છે, તેજ મહત્ છે, તેજ પરમ સુખી

છે, વઢી તેજ ઉત્તમ માગ્યશાળો છે કે જેના હૃદયપટને વિષે દયા-
જયનારૂપી ચિત્રામણ ચિત્રાડ રહેલુ છે જૈનશાસન જયવતુ વર્તો !

હવે કેવા ખાજનમા તથા કેવી રીતે ખોજન કરવુ તે સંક્ષેપથી
ઠહીણ છીણ-જે ઢોપો રાત્રી ખોજનમા છે તેવાજ ઢોપો અધારા-
વાઢી જગ્યામાં સ્વાચા પીવાથી લાગે અને તે તે ઢોપ સાફઢા મો-
ઢાના ખાજન (જેમા નજર પઢોવે નહિ પણ શીરોઈ લોઢાઆદિ)
વાપરવાથી લાગે છે

સમયને અનુસરીને કાસાના અચ્ચા કલ્હવાઢા તાચા પીતઢના
વાસણ સામાન્ય પ્રકારે ઢોક ગણાય છે પણ અત્યારે આ કાની ઢુનિ-
યાનો વેગ વિચિત્ર પ્રકારનો યતો જાય છે, કોણ જાણે કેવા પ્રકા-
રનો પવન ઢરાયો છે તે સમજી શકાતુ નથી કે આપણા પૂજ્ય
વઢીલશ્રીઓની પઢ્ધતિઓ ઉપર વિસ્ફારની ઢ્ઠિણ જોતા, તે
ઉવેશીને હવે નીન (ફનેમલ) લોઢાના વાસણોનો આઢર કરતા
જાય છે કે જે વાસણો કોઈ પણ જૈન અગર હિંદુ ઘણુ વાપરવા
ઉચિત નથી સુઢ્ઠ સમાચાર વગેરે ઉપરથી જાણવામા આવલ છે કે
તેને શ્લેજ કરવામા ઢઢાનો રસ ડપરાય છે, અને જીવતા વઢ્ઢોને
મારી તેના આતરઢાઓનો પ્રવાહી માગ પણ વાપરે છે, તેથી
તે સ્વરેસ્વર વાસજનક છે, માટે તે વાસણોનો શીઘ્ર ત્યાગ કરવો
જોઈણ, આવી પ્રયમ સસ્તી સુશોભિત ચીજો પરિણામે ઘઢુ
મોંઢી ને નકામી યઈ પઢે છે અને આ પ્રમાણે આપણે આની
ચીજો વાપરવાથી અલ્પ વસ્તુમાં કેવી નિર્ઘન અવસ્થા પઢો-

ન્યા ઊંચી. આ વાસણો સ્વરીદ કર્યા પછી ચપરાયે તેની કાઢ પણ
 કિંમત વધી શકે નહિ, અને કાસા કે ત્રાંચા પીતલના વાસણોની
 કુટ્યા પછી પણ ગમે ત્યારે તેના (મૂલ કિંમતના) અડધા
 ભાગના કે તેથી વિશેષ પણ નાણાં અવશ્ય વપરે છે. અહીં આપણા
 વહીલો-અગમ ચુદ્ધિવતો વ્યવહાર અને યમ કાર્યમા કેવા કુશલ
 હતા, અને હવે આપણે કેવા થયા. જે તેમના વચનોનો અનાદર કરી
 સ્વેચ્છાએ વર્તી પોતાને ઢાઢા માની પૂર્વોપાર્જિત અગણિત મૂઢી
 ગુમારી બેઠા ઊંચી, અને શાળી સરકાર કે જેઓ આપણુ કાસુ સ્વ-
 રીદીને તેના પૈસા-સિક્કાઓ પાડે છે, હવે તો આપણને “ વિનાશ-
 કાળે વિપરીત વૃદ્ધિ ” અનુસાર આપણુ સાર સુવર્ણ જેવુ છે તેને
 લોહુ માનીને તે વેચી જે લોહુ છે તેને સુવર્ણ સમ માની દર્પથી
 (તેના કેટલાક મિલ્યા ફાયદાઓ કલ્પી) ગ્રહીત છીએ, પણ
 કેવી દયાજનક સ્થિતિમા આપણે પોતાને જોઈએ છીએ. તે આપ-
 ãાજ કર્મનો દોષ છે. સ્વરે હજુ પણ આપણે ચેતશુ નહિ તો તેથી
 પણ ત્યારે સ્વરાગ અવશ્યાએ પહોંચશુ, માટે ૬ સુજ્ઞ તનુઓ ચેતો.
 એવા મહિન વાસણોનો ત્યાગ કરીને કાસા અથવા પીતલના ભાજ-
 નમાજ આહાર કરો. પીતલના રસોડ તથા ભોજન કરવાના સર્વ
 વાસણને અવશ્ય કલદ્દા હોવીજ જોઈએ. તેમજ પતરાલા તથા પઢી-
 આને આથી ત્રસ સ્થાવર જીવો હોય છે, તેથી તેવા કે કેલમુલના
 પાનમા પણ ભોજન ન કરવ. અન્ય દર્શનીને ત્યાં સ્વાસ ઉપયોગ
 રાખવો. દિવસ છતાં, રાત્રીમાં જમતુ નહિ. માટે દિવસે ડ્ર્યા

સાન અજવાલુ આવતુ હોય ત્યા પહોળા સ્વચ્છ વાસણમા મહ્યામ
 ક્ષ્મનો વિવેક પૂર્વક વિચાર કરી સ્થિર ચિત્તે તથા પ્રાપ્ત મૌનપણે જ
 ભોજન કરવુ એટલે મોટે વાત કરવાથી એક તો જ્ઞાનાવળીય કર્મનો
 વચ થાય, બીજી વાતોમા ધ્યાન જવાથી ભોજનમાં માલુમ પ્રમુખ ત્રસ
 જીવ પડવાથી તે જીવનો પ્રાણ જાય, વળી માલુમ લાવામા આવી
 જાય તો વમન થાય, વળી અન્ન વચાણતુ વચોડતુ કહવાથી
 ટોપ લાગે, માટે મૌનપણે જમવુ કદાચ ચોલવાની જરૂર જણાય તો
 પાણીથી મુલ શુદ્ધિ કરીને ચોલવુ ભોજનમા કોઈપણ સજીવ કે
 નિર્જીવનુ કલેશર આવી ન જાય તેમ મ્યિરચિત્ત રાત્રી વધુવડે
 બરાબર તપાસ કરી ઉપયોગ પૂર્વક હિત મિત (પથ્ય અને પ્રમાણો-
 પેત) ભોજન કરવુ 'ભોજન કરની યજ્ઞાનુ પધીયુ (ધોતાયુ)
 જુદુ હોતુ જોઈએ, તથા હાય પગની શુદ્ધી કરવી યુક્ત છે, તેમાં પળ
 જેઓ નિત્ય પ્રભુની પૂજા કરનારા છે તળે રાત્રયડે બરાબર હસ્તશુદ્ધિ
 કરવી કારણ કે વસરના ઢાપ હોય કે ઘીવાળા હાથ હોય તેથી
 જો બરાબર શુદ્ધિ ન થાય તો કેશર કે ઘીનો સૂક્ષ્મ અશ્વ પેટમા

---

૧ આપણા દશમા જે ભેગા વેસીને જમવાની પ્રવૃત્તિ છે તે
 શુક્ત નથી, કમકે કોડને સ્વસ, સ્વરજ, શુમડાદિ રોગ હોય તેથી
 ભેગા જમનારને વેપ લાગે, વળી એક વીજાનુ એટલે સ્વાદુ તે પળ
 ઠોક નથી, એટલાઢ ઘળો વધી પડે, જીવોત્પત્તિ વધુ થાય વગેરે
 ઘળા દોષો છે

જગ્યાથી દેવદ્રવ્યના' ભક્ષણનો મહા દોષ લાગે, માટે શુદ્ધિ વરાવર કરવી (પ્રસંગોપાત લેખવાનુ જે કોઈ વસ્તુને હાથ પોવામા જે મચિત માથી વપરાય છે તેથી વધુ દોષ લાગે, માટે રાત્ર પ્રમુખ સાધનથી હસ્તશુદ્ધિ કરવી સારી છે અગાશીમા કે માયે ઢાંકણ ન હોય તેવા ઉઘાઢા સ્થાનમા પણ આહાર કરવો નહિ. પી, ગોઠ, દૂધ, દહિં, ઝાણ, દાઢ, શાક, પાણી પ્રમુખના ભાજન મુદ્દલ શ્વણ-વાર પણ ઉઘાઢા ન મૂકવાં શ્રાવકે પ્રથમ તો જોડે તે કરતા ઓ-છુજ ભોજન લેવું, અથવા જરૂર જેટલુંજ લેવું, અને મટુ મુદ્દલ ન મૂકતાં ચાલી વાટકા પ્રમુખ ધોડને પી જવાં જોડે, થાલી ધોડને પીવાથી આયવીલનુ ફલ મળે છે આત્રો રોને નિત્ય પ્રથમ શુદ્ધમાન આહાર' નિર્ગ્રંથ મુનિમહારાજને વહોરાવ્યા પાદ ઉપયોગ પૂર્વક ભોજન કરવાથી તે અમૃત સમાન ફલ આપે, નહિતર તેના વિપસમાન ફલો અવશ્ય ચાતવા પડે તે નિ.સદે જાણવું. એમ સદ્દહિ મન્ય વધુઓ । અષ્ટમવચન માતાને હૃદયમા સ્થાન આપી આ મનુષ્ય જન્મનુ સાર્થક કરો । જેથી અષ્ટકર્પનુ વિદારણ કરી અલ્પ ભવોમાં શિવસપદા-મુક્તિ પામીએ ।

૧ દેવદ્રવ્ય જ્ઞાનદ્રવ્ય પ્રમુખનુ ભક્ષણ કરનારનુ અન્ન પાણી કદિ લેવું નહિ.

૨ શુદ્ધમાન આહારમા પ્રથમ તો ન્યાયોપાર્જિત દ્રવ્યનુ ભોજન જોડે, અન્યાયથી મેળવેલ ઘનનો આહાર તુચ્છ છે, તેથી નીતિને ન્યાય પૂર્વક વ્યાપારાદિકમાથી મેળવેલું વન હોય તેનુજ ઉત્તમ અને શુદ્ધ ભોજન છે, તેવો તેથી શ્રાવકથી લાગતા દોષો ટાળીને જે

જામેલા—એટા તથા રસોડના ભાજનો કલામોના કલાકો પઢ્યા રહેવાથી તેમા ત્રસ જીતો પઢી તેના પ્રિય માણ રુએ છે, તથા એટા વાસણોમા બં ગઢી લગભગમા સમૂર્ણ જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે, જેથી તુસ્તજ હટકી નાસ્તયા કે નોકર પાસે હટકાવવા પાળી મઢાવતુ ચુલો સતુકગો, શાસ્ત્રપાન સમારતુ, કપણ (લા કઢા) છાળા પુજવા વગેરે કામ નોકર કે રસોડયાને વિશ્વાસે મૂકવાથી અનેક જીવોની નિત્ય હાનિ થઈ જાય, તેથી ગૃહિણી (સ્ત્રી) એ જાતે જે કરવા જેતુ હોય તે ધની શકે તો પ્રમાદ મૂકી પોતે કરવુ, અને જે નોકર પાસે કરાવવુ હોય તે પણ ધને ત્યાં સુધી પાસે હા રહી જયણા પૂર્વક કરાવતુ, અને નોકરોને પણ શિગ્રા મળ આપી જેમ યત્નાથી પ્રવર્તાય તેમજ ધર્મશુ યચિત છે ॥

જોપુ કિંયહુના ?

નિર્દોષ આહાર વહોરાવવો તેજ શુદ્ધમાન આહાર છે. તેવીજ રીતે ન્યાયોપાર્જિત અલ્પ મૂઢીમાં પુણિયા શ્રાવક એક દિવસ પોતે વપ-
 ઘાસ કરતા અને બીજે દિવસ તેનો સ્ત્રી વપવાસ કરતી, અને તેમ કરીને દરરોજ એક સાધર્મી માઈની ભક્તિ કરતા હતા આપણે પણ તેવીજ રીતે ન્યાયપૂર્વક દ્રવ્ય મેઢવવુ યચિત છે, નહિતર કુડકપટ કરી અન્યાય માગથી મેઢમેલ દ્રવ્ય અહીં મૂકી જઈ હાય દ્રવ્ય ! હાય દ્રવ્ય ! કરતા મૃત્યુ પામી તેના ફલ ભોગવવા પઢશે અન્યાય અનીતિ ય્યા ન્યા સર્વત્ર પ્રમરી રહી છે, કોઈ વિગ્લા ન્યાયમાર્ગે ચાલનારા હશે તેનુ અનુસરણ થાય નો ઉત્તમ છે

સુદ્ધ વ્હેનોને સ્વાસ ધ્યાનમાં લેવાજોગ સૂચનાઓ.

જેમ રાજ્યમા મશીનુ પ્રધાનપણું છે, તેમ ઘર માંયે સ્ત્રીનું પ્રધાનપણું છે; અને તેથી સ્ત્રીઓ આ “ અમર્ય અનંતકાય ” નુ વર્ણન મનનપૂર્વક વાચવા વર્તવાની આવશ્યકતા છે. મુદ્ર શ્રાવિકાઓ તમેજ ઘરરૂપી રાજ્ય મુધારવા બારી શકો તો વને, નહિતર પુરુષથી વનવુ મુશ્કેલ છે, કેમકે પુરુષ આજો દિવસ તેના વ્યાપાર ઘધામા વીંટાયલોજ પ્રાયઃ હોય, તેથી નીચે લખેલ સૂચનાઓ ધ્યાનમા લઈ તે પ્રમાણે વર્તન રાખશો તો તમે સ્વ તથા પરના વલ્યાનના કારણિક થશો.

૧ સૂર્યના કિરણ ફુટ્યાં પહેલા ચૂલાનો આરંભ કરવો નહિ પ્રથમ સર્વ જગ્યાથી કાજો લીધા થાટ તમામ કામનો આરંભ કરવો

૨. સવારમા પહેલા પુજનીથી દરરોજ દરેક ઠામ-વાસણ ચૂલો વગેરે યત્નાથી પુજવા, અને તે જીવોને કોરી જગ્યાએ મૂકવા કે જ્યાં મનુષ્ય જનાવર પ્રમુખની હાલચાલ ન હોય લાકડા, છાણાં, કોયલા, સગડી વગેરે રસોડના સાધનો પરોવર પુજ્યા

૧ છાણાં માંગી નાસીને વાપગ્વા, ચોમાસામાં છાણાં કે નાલીયેરીના છાણાં વાલવા નહિ, કેમકે તેમા વધુ ત્રસ જીવો થઈ જાય છે

પછી ઉપયોગમાં લેવા, તેમાં પણ ચોમાસાની ઋતુમાં બે ત્રણ વચ્ચેનું
 સૂર્ય સમાલયી પુજવા, કારણ કે ચોમાસામાં જીવની વધુ ઉત્પત્તિ
 થાય છે. લાકડામાં કોઈ જાતમાં અંદર મોટા જીવ થાય છે, જે
 અંદરથી લામડું કોરી કોરીને લોટ જેવો ઝુકો કાઢે છે, તો તે
 ઉપરથી લાકડામાં તેવા જીવની ઉત્પત્તિ છે એમ જરૂર જાણવું. વળી
 તે સ્વચ્છતા છતાં પણ નીકળી શકતા નથી, અને તેથી તે જીવો
 અગ્નિમાં થલી ભસ્મ થાય છે, તેવા લાકડા એકકોરે મુકી દેવા
 અને તે વાચત વધુ ઉપયોગ રાખવો.

૩ રસોડાનાં ઠામ વાસણ તથા મશાલો, ઘી, તેલ, દૂધ, દહિં,
 રોટલા, રોટલીના તથા પાણી એટલાઈ વગેરેનાં વાસણો ઉઘાડાં
 મુદ્દલ રાખવાં નહિ. એટલાઈ બે ઘડી પહેલાં જાનવરને પાણી દેવો કે
 તાપ પડતો હોય તેવી જગ્યામાં છાંટી દેવો વગેરે યોગ્ય વ્યવસ્થા
 કરવો, નહિતર તેમાં અસહ્ય સમૃદ્ધિમય જીવ બપોલે

૪ મીઠું મરચું, વગેરે મશાલો રાખવાના ઘાટલા (લાક-
 ઢાનાં ત્રાનાવાળા) વધુ સ્વચ્છ રાખવા, અને ઘાટલાઓમાં રાખવા
 કરતાં મનદૂત ઘુચવાળી શીશીઓમાં રાખવા યુક્ત છે, કારણ
 કે ચોમાસામાં દવા લાગવાથી મરચાંમાં સદર્પી લાલ સૂક્ષ્મ ફપ્પો
 પડે છે, તથા કુધુઆ, લોલપુગ પ્રમુખ થાય છે, અને ઘાટલાઓમાં
 ત્રસ જીવ પણ ચઢી જાય છે, જે પછી રસોડામાં ઉતાવળે જોયા
 તપાસ્યા વગર વાપરવાથી આગ પ્રાણીઓનો વિનાશ થઈ જાય છે.
 મશાલા ઢાઢ શાકમાં, સાકર ચીનો પ્રમુખ ત્રા દૂરમાં, ઘી તેલ

પ્રમુખ દાઝ શાક કે રોટલીમાં વાપરતા પહેલાં સ્વૂં મારિકીથી તપાસ કરવો કે તેમાં સજીવ કે નિર્જીવનુ કલેવર તો નથી, નહિ તર અલ્પ પ્રમાદે મોટો અનર્થ અહર્નિશ થાય છે

૫ સાજે સૂર્યાસ્ત પહેલાં ચૂલો ઠારી નામ્વવો, તે પળ સચિત્ત (કાચુ) પાણી ઝાટોને ઠારવો નહિ, કારણ તેથી અગ્નિ તથા પાણીના જીવોને અતિતીવ્ર કિલ્લામળા થડ તેનો નાશ થાય છે. વાશી મુદ્દલ ન રામ્વવુ, નાનાં ઝોકગાઓ હોય તો સવારમા તાજુ કરી આપવુ, જેથી શારીરિક અને મર્મિક એમ બે મોટા લાભ છે. નાનાં વચ્ચાઓને પ્રથમથીજ અમર્ય-અનતકાય માટે ઉપદેશ કરતા રહેવુ, જેથી તેઓ મોટી ડમ્મરે તેથી ચીજોથી દૂર રહે કુમળી ઢાલી જેમ ઘાઝવી હોય તેમ વલી શકે છે, પળ તેજ થડ થડ ગયા પછી વલે નહિ, તેથી સિન્ધુવયના વાઝકોનો મ્યાર્થ સુશરવો કે વગાડવો તે તેની માના ઉપર વિશેષ આઝાર રાખે છે.

૬ જો તમે શ્રીમત હશો તો તે પળ પૂર્વે પુન્યના ઉદયથીજ છો, તો નોકર વગેરેને હુકમ કરી જે કામ કરાવવુ તેમાં વિશેષ વિચાર કરવો, જે કાર્ય પોતાથી જયળાથી થાય તે નોકર કદિપળ ન કરી શકે નોકરને શાક સમારવા આપ્યુ હોય તો શાકની સાયે મીઠા જીવોનુ પળ છેદન કરી નારે, પાણી ગલે તે પળ ઘડા વિનાનુ, તથા તેનો સત્વારો નીચે નામ્વી દે કે મ્વારા પાણીનો સત્વારો મીઠા પાણીમા નામ્વી આપે કે મોઠા પાણીનો સત્વારો મ્વારા પાણીમાં નામ્વી આપે, પાણીના ઘડા વાસળ મોઝામા મોઝે. વઝી

તમે નોકર ઉપર વિશ્વાસ મૂકી તમારા જમેલા પઠા વાસણો એમને એમ મૂકી હીંદોઝા ઉપર કેં મુલ્કશગ્યામા આરામ કરો, પઠવાઢે વે કલ્હાક મુઝી તે વાસણો પડચા રહ, અને તેમા ધવોધર જીવો પઢી તરફદીયા મારી માળ છોડે સ્વરાં રીત શ્રાવણનો એજ ધર્મે ઢે કે થાલી વગેરે ધોડને પી જવુ જોડપ, કારણ તેમા વે ઘડીમા અસ રય જીવ ઉપજે વ્હી પ્રમાદને લીધે પાળીયારા આગલ ગોલાની આમપાસ લીલ્લ વળ થઈ જાય, આવા અનેક દોષો આપણા પ્રમા-દથી થાય ઢે જો તમાગથી આવુ કામ થતુ અશક્ય હોય તો નોકર પાસે ઉભા રહી યતનાથી કરાવવુ તે પણ યોગ્ય છે, નહિતર પુણ્યરૂપી મુઢી વ્યાજ મુઢા લ્હાઈ જવાના, ત્યારે પરભવે રયાથી મુલ્કો મલ્કશે અજરામર મુલ્ક લેરાનો અવસર આવ્યો છે છતા શા-માટે વિષય કપાય ને વિક્રયામા ગરકાર થઈ જાઓ ઢો ! પ્રમાદ મૂકો અને મનુષ્ય જન્મનુ સાર્થક કરો ! દુષ્ટ પ્રમાદજ દુગતિને વિષે લઈ જવામા મોટો તરકર મમાન ઢે, જેથી વેતો ।

૭. ચાર મહા વિગરનો અરશ્ય ત્યાગ કરો આઈસટ્રીમ વ-રફ વિગેરે ઉપરથી મમતા છોડો, તમારા વાલ્કોને અફીળ (વાલ્કા ગોલી) ના વ્યસન છોઢારો, કાચી માટી, કાચાં મીઠાનો ત્યાગ કરો-પ્રમાદ મૂકી અચિત મીઠુ તૈયાર કરી વાપરો શત્રિભોજનનો તમે ત્યાગ કરો જેથી તમારા પુત્ર વગેરે તમારુ અનુકરણ કરે, તલ, સ્વસસ્વસનો ત્યાગ કરો વોલ અથાળા વગેરના સ્વાદ મૂકો-મૂકાવો (યથાર્થ રીતે જોવા સ્ત્રીઓજ આવી અનેક

ધીજો વિચિત્ર પ્રકાર બનાવી પુરુષોને રસ દ્રવિયને આધીન કરે
 છે) વિદલનો રાસ ઉપયોગ રાખો, કારણ કે તેમા તમારુ પ્રધા-
 નપણુ છે. કદાચ પુરુષ વિરતિવત ન હોય તોપણ તમે તેને આવા
 દોષમાથી અટકાવી શકો છો, વેંગણ (રીંગણા) પ્રમુખ ગામનો
 મદ્યો કરવાનો ત્યાગ કરો ચળીવોર સ્વાવાનો ત્યાગ કરો વિક-
 થાનો પણ ત્યાગ કરો, “ ક્ષણ લાલેખો જાય ” જરા વિચારો,
 ધર્મકાર્યમા પ્રવૃત્ત થાવ; ચલિત રસ, વાગી માટે ગુહુઉપયોગ રાખો,
 લોટ, મુરગ્ગો, અથાણા, સેવ, ગદી, પાપડ પ્રમુખ વિગેરે માટે
 લલેલી ફકીકત ગ્વાસ ધ્યાનમા લ્યો ને તે પ્રમાણે વર્તો, તથા જેને
 ઉપયોગ ન હોય તેને નમ્રતાથી રહો-શીશવો અનંતકાયનો ત્યાગ
 કરો, આ મનુષ્ય જન્મ સફલ કરવા માટે લીલી દલ્લદર, આદુ,
 લસણ વગેરે ગમે તે રોગ છતાં પણ મૂકો આપણો અનાદિનો વ-
 મરૂપી રોગ ટળશે ત્યારેજ સ્વરૂ ગ્રાશ્વતમુલ પામશુ ફાગણ ચોમાસુ
 પેઠા પહાલા તેલ આઠ માસ માટે સારા ઠામમા ભરાવી રાખો,
 અગાડ ચોમામામા સ્વાદ, કાજુ, વડામ, પસ્તા. દ્રાક્ષ વગેરેનો ઉપ-
 યોગ વધ કરો, મુઝવળી અગાડ ચોમાસા પહેલા વાપરી નાંલો અને
 ત્યારથી ફાર્તિક ચોમાસા પર્યંત તેનો ત્યાગ કરો લીલો વાસ,
 મીલી, વીલા, કેરડા, નાગરવેલના પાનને જલાજલિ આપો, પર-
 દેશી મેટો, પરમુટીનો લોટ કે રવો વજારમાથી મગાવવો ગ્રથ કરો
 મહે જરા તસ્દી લેજો પણ તેથી અનેક જીવોનો આત્મીર્વાદ મળશે
 પાણી ધીની માફક વાપરો અને મજબુત ગળાવની દિવસમા પે
 વ્રણ વસ્ત્ર ગઢવા શ્રમ ઉઠાવશો તો પરમં પસીનાના ટીપા નહિ

पढे-अर्थात् सुखी यशो ने अनुक्रमे शिव सपदाने पण पामशो विशेष तो तमारा प्रमानपणामा तमेज वाक्य हो, तेथी दरेक कार्य उपयोग, विवेक, जयणा पूर्वक करो

८ तिथीने दिवसे दळबु, खादबु, भरदबु, धोबु, मायुगुधबु, ग्हाबु, छाश लेरा जबु, गार करवी वगेरे करबु करावबु अनुमोदबु नहि तथा नण चोमासानी, बे आपेलनी ओळोनी तथा पर्युपण पर्जनी एम छ अढाइमां उपर मुजयना कोद पण आरम त्रियोणे (मन, वचन, कायाए) करवा नहि

९ मिथ्यात्व लौकिकपर्व-जेमके दिवासो, रक्षावधन, श्राद्ध, नोरता, हुताशनी, सक्रात, गणेशचोथ, नागपाचम, राधणछठ, शीलसातम (वाशी खातु), गोरुलभाठम, नोलीनवमो, अहवादशमी, भीमअमीयारशी, धनतेरशी, अनतचौदश, अमावास्या, सोमप्रदोश, सोमवती, बुद्धाष्टमी, दशेरा, तातुन, बकरी इव प्रमुख पर्वो मिथ्यात्पना हेतु तथा अनर्थ कारक छे, तेथी तेनो त्याग करो, आपणे दुधपाक, बामुदी, लाडु वगेरे करीने खायाना क्या बीजा दियसो नथी के तेज दिवसे खातु के उत्तेजन आपतु १ आवा मिथ्या आचरणनो त्याग करी आपणो आचार शु छे ते जाणवा-पालया उजमाळ याओ । धय छे सुलसा श्राविकाने के जेनु सम्यक्त्व अत्यंत द्रढ हतु, जेथी ते श्राविका आवती चौबीसीमां आ भरतक्षेत्रमा पदरमा श्री निर्भम नामना तीर्थरु यशे

૧૦ રહવા કૃટવાના ચાલ, દગા, અગ્યારમુ, ચારમુ તેમુ, ટાઢો, વારતુ, અપરણી, શ્રાદ્ધ, ગાલ્લગ્ર વિગેરે હાનિકારક રિવાજો હવે પડતા મૂકો ! તેથી ફાયદો તો લગારે નથી અને નુકશાન તો પારાવાર થાય છે

મુજબ વહેનો ! ઉપરનો સૂચનાઓ વાંચી વિચારી તે મુજબ વર્તવા ઉત્તમાલ થશે તો અવશ્ય આપણો સારો ઉદય થશે

ષોડ્ધ સ્થાનકને વિષે ઉપજતા સમૃદ્ધિમ મનુષ્ય પંચદ્રિય જીવની પ્રમાદ દોષથી સેવાતી હિસા-તે સંપત્તી ફરેલો ઉલ્લેખ સમજી વિચારી જેમ વને તેમ ઉપયોગ ગત્વી તે દોષમાથી મુક્ત થયા માટે યથાશક્તિ વીર્ય ફોરવડુ

૧ જેઓ નાના ગામમાં રહે છે, અથવા જેઓને નજીકમાં નદી, તળાવ, ઢરીયા કિનારો, જંગલ, ક્ષેત્ર, છુટી ગાદ વિગેરે ભૂમિઓ હોય તેઓએ યથા મુધી વને ત્યા મુધી તેવા મ્યાનકોને વિષે જાણ (વહીનીતી) અર્થે જવું, કેમજે વગેરે પાચવાનામાં જાય છે ત્યા પ્રકાશની સ્વામી, હવાનો અભાવ, દુર્ગંધીના કારણો વિગેરેથી શારીરિક આરોગ્યતાને નુકશાન થાય છે, તથા ધાર્મિક રીતે તપાસતા ત્યા કીટા વગેરે અગણિત જીવોની ઉત્પત્તિ વિનાશ તથા અસં-રય સમૃદ્ધિમ કોઈ તેવા રોગો દ્વારા જીવોની ઉત્પત્તિ વિનાશ થાય છે. પેશાવર લઘુનીતિ, વહીનીતિ,

ખયર રોગ પણ લાલુ પડી જાય છે. સાચજના મૂઠ વગેરેમા ધાધ-
રના રોગ ઘણાને લાલુ પડે છે તે વગેરે અનેક શારીરિક અને ધાર્મિક
નુકશાન ન થવાને અર્થે છુટમા જલુ તે વદતર છે તે પણ કોરી
જગ્યાએ જ્યા કીટી પ્રમુલ્લના ઢર (સ્થાનો) ન હોય, લીલોતરી,
કાદર, મેજવાલી જમ્યા ન હોય તેવી ભૂમિને વિષ જલુ, તેથી શારી-
રિક તદુરસ્તી સારી રહે છે, તથા અનેક જીવોની દયા પડે છે,
માટે તે ધારત ગ્રાસ ઉપયોગ રાખવો

૨ લઘુનીતિ (પશાત્ર) કરવો, તે પણ છુટમાં કોરી જગ્યામાં
કે જ્યા તુરતમા મુકાઈ જાય ત્યાં કરવો યુક્ત છે પેશાત્ર ઉપર પ
શાત્ર કરવાથી શારીરિક પ્રત્યક્ષ નુકશાન છે મોરી, ગટર વગેરેમા
પશાત્ર કરવાથી અસગ્ય સમર્થિત મનુષ્ય પર્વેદ્રિય જીવો તથા કીટા
પ્રમુલ્લ પ્રસ જીવોની ઉત્પત્તિ વિનાશ થાય છે, તેથી તેમાં સ્થાનો
વર્જવા શાસ્ત્રમા મોરી વગેરે સ્થાનકે પેશાત્ર કરનારને છદ્દ દટલે ધે
ઉપવાસનુ પ્રાયશ્ચિત્ત કદુ છે, ત્યાર પાચસ્થાનામા જ્ઞાદો પ્રમુલ્લ કર-
નારને કેટલો વધો દોષ ભાગે ૧ જેથી રુઘુનીતિ (પશાત્ર), વહી-
નીતિ (જ્ઞાદો) છુટમા કોરી જગ્યાએ જ્યા સૂર્યનો પ્રકાશ પડે ત્યા
કરવો ઉચિત છે.

૩ મુલમાથી વલ્લ્લો નાલ્લતાં, નામ્માથી લીંદ કાપ્તા, ધુ
ક્તા, વમન (હલ્લી) થતા, કાનનો મેલ, વરુ પરલ્લતા યા શરી-
રના કોઈપણ ભાગમાથી લાહી, રસી, પ્રમુલ્લ પરલ્લતા નિર્જીવ
સ્થાનકે જ્યાં તરત મુકાઈ જાય, દિવસ હોય તો સૂર્યનો પ્રકાશ

પહે તેના સ્થાને ઘરથી દુર જડ પરઠવીને તેના ઉપર રાત્ર પરાવર નાચવી. આ વાચતનો ઉપયોગ ત્રિવેકી ધર્માત્માએ જરૂર કરવો યુક્ત છે. વલી આ પ્રમાણે ઉપયોગ ધારે તો દરેક સમજુ માણસ કરી શકે તેમ છે તેમ ન વર્તતા અજયણાએ પરઠવવાથી તેમાં અમરત્ય સંમૂર્ણિય પંચેન્દ્રિય જીવોની ઉત્પત્તિ વિનાશ થાય છે. વલી માંચો, કીઠી, મકોઢા પ્રમુખ જીવો તેને સ્વાવાની પદાર્થ સમજી ચોંટિ છે, અને તેનો સ્પર્શ થતાં તેની પાંચ અંગ પ્રમુખ વચ્ચતા, લીંટ, પ્રમુખની ચીકાશને લીધે ચોટી જાયી આવા અનેક ગ્રસ જીવો પ્રાણ સુધે છે વગેરે ઘણા લોપો થાય છે, તેથી કોરી જગ્યાએ પરઠવીને તુરતજ રાચવી ઢાંકી દેવું, નહીંતર ફક્ત અંતર્ગૃહર્તના કાલમા (કાચી વે ઘઢીની અંદર) તેમાં સંમૂર્ણિય પંચેન્દ્રિય જીવો ઉપજે છે જેથી આ વાચત ત્રિવેકી શ્રાવકે દયાના કોમલ પરિણામ રાચી ઉપયોગ રાચવો જોઈએ.

૪. શરીર અભ્યગ (તેલ મર્દન-પીઠી ચોલવી) કરીને સ્નાન કરવું, યા તે ગર ફક્ત સ્નાન કરવું હોય તો મોરી, ગ્વાલ ગગેરેમા સ્નાન ન કરવું કેમકે તે પાણીમા શરીરના મેલ વગેરેને લીધે તે પાણી જેમને તેમ રહેવાથી અસરત્ય સંમૂર્ણિય જીવો ઉત્પન્ન થા યતથા ઘણો વચ્ચત યા ટીવસો સુધી તે પાણી એક જગ્યામાં રહેવાથી તેમાં બીજા પણ અનેક ગ્રસ જીવાદિની ઉત્પત્તિ વિનાશ થાય છે, તેથી જ્યારે સ્નાન કરવું હોય ત્યારે નિર્જીવ જગ્યાએ રેતી પ્રમુખ હોય તેવા સ્થાને, જ્યા સૂર્યના પ્રકાશથી તુરતમા સુકાઈ જાય ત્યાં સ્નાન

કરવું યોગ્ય છે. વઢી શ્રાવકે નદી, તળાવ, કુડ પ્રમુખમાં કદી સ્નાન કરવું જોઈએ નહીં, તેથી અનેક જીવોની હિંસા થાય છે, વઢી પાણીનું પરિમાણ રહેતું નથી, ચૌદ નિયમવાળા શ્રાવકે તો બનતા સુધી નદી પ્રમુખ જલાશયમાં ન્હાતું ન જોઈએ, કેટલીક વખત ફેરી જતુથી પ્રાણ સ્વોચાનો વગર આવે છે, અથવા પાણીમાં મુશાઈ જવાથી યા ભરતા ન આવડવાથી યા કોઈ તેવા સ્થાનમાં પણ પ્રમુખ સુધી જવાથી પ્રાણ જાય છે વગેરે અનેક દોષો હોવાથી તેવા જલાશયોમાં સ્નાન કરવું નહિ. રમણનાદિ જવાના કારણે યોગ્ય શ્રાવક ધાર તો પાણી ગલીને સ્નાન કરી શકે છે, શ્રાવક અણગલ પાણીથી સ્નાનાદિ કાંઈ કરી શક નહીં, ત્યારે જલાશયમાં સ્નાન કરવું-ક્રીડા કરવી તે કેટલા દોષનું કારણ છે ? આ વાક્ય વિશેષ ત્રિપેષન ન કરતાં જે ત્રિપેષ પર આ લખ્યું છે તે માટે પટલે સ્નાન મોરી-લાલ, જલાશયોમાં ન કરતા હવે મુજબ જયનાપુર્વક કરવું યોગ્ય છે.

પટલુ ત્રાસ ધ્યાન રાખતું જે લઘુનીતિ (વેશાબ), વઢીનીતિ (માઢો) જિનમદિરથી જથ યપણે સો હાથ દુર કરવું જોઈએ, તેમજ નાકનું લીંટ, વઢી પ્રમુખ જિનમદિરના કમ્પાઉન્ડમાં નજ નાલ-વા જોઈએ. ઘણી જગ્યાએ જિનમદિર પાસે ઓરઢી પ્રમુખમાં સ્નાન કરવાની જગ્યાઓ રાખવામાં આવે છે, તેનું પાણી ઇકદમ ગટર-મોરીમાં જાય છે, વઢી ત્યાં સ્નાન કરવાની જગ્યાએ કોગલા કરવા, મોં સાફ કરવું, વઢી લીંટ કાઢવાં, સાબુ પ્રમુખથી ન્હાવું વગેરે

અનેક દોષો સેવાય છે, તેથી કરીને તે પ્રમાણે આચરણ કરનારા-
ઓને જાણતા છતાં જેઓ આશ્વઘાટા કાન કરી ચલાયે છે તેઓ
પણ તેના જોશ્વમદાર છે આ માટે જેઓથી બને તેઓએ યથાશક્તિ
ઝપાય શોધી તે તે દોષો દૂર કરવા કરાવવા પ્રયાસ કરવો યુક્ત છે.

૫. શાસ્ત્રમા કહલ છે જે ઇંદુ મોજન મુકલુ નહીં, કેમજે તેથી
તેમાં અંતર્મુદૂર્તમા અસલ્ય સંમૂર્છિમ જીવની ઉત્પત્તિ થાય છે; તેથી
શ્વાધાની યાઢી ઘોડ પી જવી જોડે. આ વાવત મોટા જમણવારો-
નાતોમા વહુ અણઉપયોગ જોવામા આવે છે વિરતિવન તથા ઘીજા
પણ વિવેકી શ્રાવક વધુઓએ એવે પ્રસંગે ઉપયોગ પૂર્વક જરૂર જોડતુ
શ્વાધાધીવાનુ લેતુ જેથી ઇંદુ વધવાનો પ્રસંગ ન આવે

૬ તેથીજ રીતે પાળીના સંવધમાં પણ સમજવાનુ છે પાળી
કાઢવાને માટે જુઢોજ લોટો રાશ્વો જોડે. ઇંદા માજનો પાળીના
ગોઢામાં ઘોઢવાથી પણ પૂર્વોક્ત દોષ લાગે છે, તેથી આ વાવત
શ્વાસ ઉપયોગ રાશ્વો જોડે. કાઢીયાવાડ મુજરાત પ્રમુશ્વ દેશોમા
આ દોષ વધારે પ્રચલિત છે, તેથી તેઓ વધારે ટીકાપાત્ર થાય છે.
હયે નો ત્યાંના માડઓ, વહેનોએ કડક જામૃત થડ વધારે કઢવી
ટીકાના પાત્ર ન થવાય તેમ ચેતી લેવાની પુરી જરૂર છે.

છેવર્ટ સમાપ્તિમાં આ ગ્રથમા જે કોડ મતિ મદતાથી ઉત્સૂત્રતા
આદિ દોષ લાગ્યો હોય તેની સમા ચાહુ ડુ ડતિશમ.

સર્વમંગલમાંગલ્ય સર્વકલ્યાણકારણ ।

પ્રધાન સર્વધર્માણા, જૈન જયતિ શાસનમ્ ॥ ૧ ॥

સમાપ્ત

નવા જિન મદિરો કરાવ્યા, સોઝસો જોળોંદાર કરાવ્યા અને સાન તીર્થયાત્રા કરી.

પ્રથમ વ્રત

પ્રથમ વ્રતને વિષે “ મારિ ” એવો અક્ષર જો મુત્વયી ઘોલાય તોપણ ઉપવાસ કરતા. (જ્યારે આજકાલ ક્રોડાદિને વશ ધની મારિ નાસ્તીશ, મરતો નથી ? મરી જા ! મમુસ્વ અનેક તુચ્છ વાક્યો સહજે ઘોલાય છે, પણ ખાફ હસતા ચાંપ્યા કર્મ તે રોતા પણ છડવા મુશ્કેલ થશે, જેથી વચન શુદ્ધિનો સ્વાસ્થ ઉપયોગ રાખવો શ્રદ્ધાસ્થોમા અને શ્રદ્ધાની વાત છે જે મુનિપણુ અગીકાર કર્યા છતાં પણ વચન શુદ્ધિનો અવિવેક જોવામા આવે છે પ્રથમ તો ઘરને વિષે ઘરના મુત્વય માણસે નમ્રતાવાળી ભાષા બોલવી જોઈએ, જેથી આસપાસના પુત્ર પુત્રાદિ પણ તેના વિનયવાન વિચેત્રી બને, અને મુનિને વિષે પણ તેના નાયકોએ આ વાત સ્વયમેવ સ્વાસ્થ ઉપયોગ રાખવી અને અકુશળી પણ નિવારવા. પણ જ્યારે માધુપણુ અગીકાર કરી ભાષાસમિતિનો ઉપયોગ ન રાખે અને સારા શ્રદ્ધાસ્થને પણ ન છાજે તેના વચનો જેમ તેમ બોલે તો તે અતિ લજ્જાસ્પદ છે, તો મુનિઓએ તથા શ્રાવકોએ કુમારપાલ મહારાજના પ્રથમ વ્રતના નિયમપરથી ઘટો લેવો જોઈએ.)

વીજું વ્રત.

ગીજા વ્રતમાં ભૂલ આદિકથી અસત્ય બોલતાં આંપેલાદિ તપ કરતા (જ્યારે વર્તમાન કલિકાલમાં શ્રાવકો કપાલને વિષે પ્રથુ આણારૂપ તિલક (નિશાનિ-ચાઢલા) લાંબુ ચોટ્ટુ કરી વ્યાપાર-દિક્રુને વિષે કપટ માયા મૃષાવાદપણે આજ્ઞા દિવસમાં અનેક વાર અસત્ય બોલે છે તે શુ ? માર્ગાનુસારિપણના પાંગ્રોશ શુભ માંહેલો પ્રથમ શુભ ન્યાયોપાર્જિત દ્રવ્યથી આજીવિકા કરે પણ પ્રશ્નનું ફર માન ભૂલી જાય છે । હજુ સમ્યક્ત્વ, અણુવ્રત અને દેશ વિરતિપણુ તો ઘણુ દૂર છે. કેમકે જ્યાં મૂલ (વીજ) નુ ટેકાણુ નહિ તો શાજા વૃક્ષ ને ફલ વ્યાપી સમયે ? દુકાનો પર ઘરાકોને ડગવા તથા પોતાની દુકાન છોટી વીજે માલ ન સ્વરીદે તે માટે વિશ્વાસ પમાડવા ધર્મના સોગન પણ સ્વાય, અને કહે કે છેવટ આ ભાવ પદ્ધતિ, અને સોગન સ્વાધા પછી ન્યૂન કહે । અરે સાચા પણ ધર્મના સોગન સમક્ષિતિ પ્રાપ્તિ સ્વાય નહિ, ત્યારે અતિ સ્વેદનક ઠેકે કેવલ પાપી પેટ ભરવા માટે અને જે કુટુમ્બાદિક નર્ક ગતિને વિષે દીવો દેસાડવા વાલુ છે તેના અર્થે આ ધર્મના જુઠા સોગન સ્વાતાં પણ આ વિચારાઓ હેશ માત્ર ઢરતા નથી. વઢી કોઈ હિતશિક્ષા દે તો ધ્વાવ અર્થે કહેશે જે 'સાચુ નમતુ નથી. સાચુ વોલીષ તો બ્હેલા મુલે મરીષ', આવા વક્ત્ર ઉત્તર દેનારાણુ જાણવુ જોઈષ કે-હાલ પણ અનેક મોટાં શહેરોમાં ઇંગ્લીશ ફર્મ-ડ્રેજની દુકાનોમાં તથા કેટલાક પારસીઓ અને વિરલા હિદુઓ

માવ રાખે છે (વોઈ

પક્ત તલ્લેલ એકજ માત્ર એટલુજ નહિ પણ જાનાથી મોટા દરેકને માટે એકજ માત્ર હેતુ), જેઓ પોતાની સત્યપણાના વિશ્વાસની છાપને ધોંગે વ્યાપારમાં ઘણો લાભ પ્રાપ્ત કરે છે, તો સત્ય પ્રતિષ્ઠા-વત થવું આવકોજ કુદકપટ અસત્યને વિષે થઈ પ્રમાણમાં ટુકી રહ્યા છે એટલુજ નહિ પણ જૈન મુનિનું લિંગ-વેશ ધારણ કરી અનેક પ્રકારના કલહ કદાગ્રહ પ્રમુખને વશ થતી ઘોષા પ્રતી મર્યાદાનું અલ્પચન કરનાર થાય છે ત્યારે હવે પોકાર વધા કરવો ? જૈને માટે અપાધ્યાયની મહારાજ સરખો ગાથાની સીમંધર સ્વામિની વિનંતિ કરતા પ્રથમ દાલમાં સાફ જાણ્યા છે.—

કલહકારી કદાગ્રહ જર્યા,
સ્થાપતા આપણા ઢોલરે,
જિનવચન અન્યથા દાલવે,
આજ તો વાજતે ઢોલરે

તેઓ કહે છે કે જૈ-કલહના કરવાવાળા, વલેશમાં રાત્રીમાં રહેલા અને કદાગ્રહથી ભરપૂર છે, તે પોતાના વચનની સ્થાપના કરે છે અને પ્રમુખના આત્મ-સત્ય વચનોને આ વતમાન કાઢવા તુલ્લે છોંગે નિહરવળે ઓઢવે છે. શુ કારણ તે કહે છે —

કેઈ નિજ દોષને ગોપવા,
રોપવા કેઈ મતકદરે,

ધર્મની ઢેશના પાલટે

સત્ય જાણે નહિ મંદરે

કોઈ તો પોતાના પ્રનાદિકને વિષે સ્વંદના-વિરાધનાના દો-
ષોને સતાઢરા અસત્ય બોલે છે, કેમકે સત્ય કહે તો પોતાની કી-
ર્તિનો નાશ થાય, લોકમાં તિરસ્કારને પાત્ર થાય, તેવા ભયથી
જુઠુ બોલે છે, પણ એક ભૂલને માટે પ્રસંગોપાત્ત અનેકવાર તેડું જુઠુ
બોલ્યું પડે છે, પણ તે વિચારો કર્મવશાત્ ભગવતની માણીના જેવ
સત્ય પહીં શકતો નથી (ભગવતની માણી) મહાવીર સ્વામિ
મત્તે અનેક વચ્ચત દીક્ષા આપવા માટે વિનવિ કરતી હતી, જ્યારે
ભગવત “ જ્ઞુ યોગ્યતા નથી ” તેવો ઉત્તર આપતા એકદા સમયે
કોઈએ આલોચણ પૂછ્યે છે તે ભગવતે એક માણીની હિંસા માટે જરૂરી
આલોચણ થતાની ત્યારે તે ભગવતની માણી પોતાના ગુણ પૂર્વે કરેલા
પાપને માટે અતિ ભયભ્રાત થઈ છતી સમવસરણમા વાર પર્યટાની
રુચ્ચે આવી પોતાનું પાપ પ્રગટ કરતી હતી, જે હે પ્રભો ! હું પાપીણી
કે જેણે માયાના કેશ પ્રમાણ અર્થાત્ અનેક પતિ ભોગવ્યા તે દુર્ભા-
ગિનીની શી ગતિ થશે અને તેની શી આલોચણા (દટ) ? તેજ
ચર્યતે ભગવતે યજુ જે તુ તે સર્વ પાપથી (સ્પષ્ટપણે અતિ નિંદા
પૂર્વક પાપ પ્રકાશવાથી) મુક્ત છે, અને હવે તુ દીક્ષાને યોગ્ય થઈ છે
ત્યારે તેણે દીક્ષા સ્વ આત્મહિત કર્યું. તેવી રીતે પોતાના ગુણ પાપને
સ્પષ્ટ પ્રકાશવા તે તો દૂર રહો; પણ ગીતાર્થ મન્યુગ્વ તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત
લેવું તે પણ દષ્ટકર

સાધ્વીએ સશલ્ય પળે જ્ઞાનિને પ્રાયશ્ચિત્ત પૂછી પચાસ વર્ષ પર્યંત ધોર તપ કર્યો છતાં અનેક દુર્ગતિઓમાં ઘળી કાઢી રત્નની આસરે શ્રી પદ્મનાભ તીર્થંકરના સમયમાં નિઃશલ્ય થઈ મોક્ષે જશે ત્યારે પોતાના દુષ્ટકૃતો આશ્વાજીવિન પર્યંત ગોપત્રી અનેક અસત્ય વચનો ચોલનાર પ્રાણિ પાપોની આલોચના લીધા ઘર કેટલા મલિન પર્યંત મળશે ? વહી કોઈ પોતાના મતરૂપી વૃક્ષનું કદ રોપવાને અર્થે ધર્મની વેશના પળ ઉલટ પુલટપળે પ્રકાશે છે, અરે ! તે પ્રિચારા બ્રહ્માનિઓ લેશ માત્ર સત્ય વચન ન વોલે ત્યારે તેની શ્રી ગતિ ? અને તેવી સ્થિતિ હોઈને વહી આગળ કહે છે જે—

વહુ મુલે વોલ એમ સાજાણી,
 નવિ ધરે લોક વિશ્વાસરે,
 હુલતા ધર્મ તેણે થયા,
 ત્રમર જીમ કમલની વાસરે

ઉપર મુજબ જુદે જુદે સ્થળે અસત્ય ઉપદેશ સાંભળીને લોકોનો વિશ્વાસ (આશ્વા) હઠી જાય છે, અને ત્રમર જેમ કમલની વાસ લેવાને માટે એક ફુલથી ઘીજે, એજેથી ઘીજે એમ મને છે તેમ આ કલિકાલમાં અસત્યવાદિદુશ્કૃતઓના ફદમાં ફસાયેલા પ્રાણીઓ ધર્મને અર્થે હુલે છે—મને છે, પણ સત્યધર્મ સદ્વક્તા પદ્મ મહાત્મના ધોરી એવા સુશુદ્ધ વગર કયાથી પામી શકે ? તેથી જૈનશ્રી-વેશને અમીકાર કરો તે મુજબ યયાતીય સત્ય વચન પ્રકાશવા ઉચિત્ત

थवु अने कुमारपाल महाराज ज्यारे एक भूलवशात् सहेज असत्य बोलातु त्यारे आवेलादि तप करता, ते तो अणुत्रत (देशविरती) धारी होइने केटला भवभीरु होता, तो त्रिविधे त्रिविधे असत्य न सोलवानु त्रत ग्रहण करी उपर कहेला कोइ पण कारणोने अंगे हलाहल असत्य बोलाय तो केटलो ससार बधे ? तो तेवा श्राव-कनुं पण दृष्टात लइ सत्य प्रकाशवा पोतानी भुल सुधारवा मुनि-पणु धारण करी सत्य मुनिपणु बनावबुधुक्त छे. तेमज श्रावके विश्वासघात प्रमुख दोषो वर्जो न्यायोपार्जित द्रव्य मेळवना सत्य बोलवु तथा उपरना दृष्टात मुजब सामान्य कारणोमा पण रुदि असत्य बोलवु नहि तेने माटे इंग्रेजीमां कहेवत छे. के—

‘ Speak the truth and speak it ever ’

साचु बोल अने बली ते (सत्य) सदा बोल.

सत्य वचनपर शास्त्रमा अनेक दृष्टात छे तेनु मनन करवु

त्रीजुं व्रत.

त्रीजा त्रतर्मा मृत्यु पापेलानु द्रव्य छेता नहि. (कलिकाळना महिमा) बडे आजकाल, अन्यायोपार्जित द्रव्य एकटुं करी स्वपर आत्माने मलिन करनारा प्राणिओ अनेक चोरीना पापाचरणो सेवी पोताने ‘ ‘ ‘ ‘ ‘ बल बहोरे छे जेवा के व्यापार ‘ ‘ ‘ ‘ ‘

પ્રમુખમાં કૂટાં તોલ, કૂટા માપ, સારા નરતા માણમાં સેઝમેલ, વસ્તુ
 લઈને પાછી આપવી નહિ, એકના આઠ દશ ગણા ટામ કરના, કુટા
 લેલ લેવા, લાચ લેવી-દેવી, ઘરાલને નેનરવા, સારો માલ
 ઘટાવી હલ્કો આપવો, ચોરાઈ વસ્તુ લેવી, ઢાળધોરી કરવી, જ
 કાત ન આપવી, કોઈ चीज જોઈની લાવના યા કોઈ કાર્ય પ્રમુખે
 મોકલતા ચોરી કરવી, ઢાળ ચાલાકી કરી ભય ઢગાઈ અન્યને
 ઠગવું, સીસા કાતરવા, દિસાવવા ઠગવું, ભૂમિપર પહેલો વસ્તુ ઉપાડી
 લેવી અને જેની હોય તેને ન આપના યા જાહરમા ન મૂકતા પચાવી
 પાડવી, તાલુ ઉપાડી ગાઠ છોડી ચોરી કરવી, રાત્રેની મુમાફ
 રીમાં લગેજ ટીકીટ પ્રમુખની અનેક ચોરી અને વિશ્વાસઘાત વિગેરે
 અનેક ચોરીના મેદો છે તે આચરવા, જે અતિ નિંદ્ય છે, આલોક
 તથા પરલોકમાં અતિ દુઃખનું કારણ છે તેથી તેવા અકૃત્યો સવધા
 વર્જવા ફહેલું છે કે “ વિવિધ પ્રકારના ઉપાય અને છઠ્ઠ પ્રપચ
 કરીને જે ધીજાઓને ઠગે છે તે મહા મોહનો મિત્ર બનીને પોતેજ
 સ્વર્ગ અને મોક્ષના મુલ્યથી ઢગાય છે ” ઉપર લખેલા નહિ કરવા
 યોગ્ય અકૃત્યો-ચોરીનો ત્યાગ કરવાથી નિર્વાહ ધાય નહિ એમ સમ
 જવું નહિ કેમકે નિર્વાહ તો પોતાના પુણ્ય ને ઉદયમધીજ ધાય છે
 “ Honesty is the best policy ” પ્રમાણિકપણુ તે ઉત્તમ માર્ગ
 છે, જેના ઉપર જેલાક શ્રેષ્ઠીનું દૃષ્ટાન્ત ચિત્રારાનું કે જે મધ્યમ અન્યા-
 યથી વ્યાપાર કરતા, ઘડક ધગ્વત પુત્રની વહુણ કથા કે સસરાની
 તમને અસત્ય વ્યાપાર કરવો યોગ્ય નથી શેઠે કહ્યું નું કરીએ આ

ससार एवज ठे त्यारे बहुए कृपु जे व्यवहारशुद्धि सर्व प्रकारना अर्थ सायन करवा समर्थ ठे, तो छ माम तमे न्यायथी व्यापार करी जुओ. ते बात शेठे मान्य करी अने तेम करवाथी ग्राहकनी वृद्धि थइ, माल घणो सपरा लाग्यो अने छ मासिक हिसाब करायी एरु पल प्रमाण (अडी तोला) सुवर्णनो लाभ ययो ते बात पुत्र वधुने कहेवाथी तेणीए कह्यु के आ न्यायोपार्जित वित्तथी कोइ पण प्रकारे हानि थायज नहि, ए बात सामझी शेठे अजायज थइ ते सोना उपर लोखह जडाधीने तेनु एक शेर तोळवानु काटलु कर्यु, तेना उपर पोताना नामनी महोर-छाप मारीने दुकानमा तोजवा माटे ते शेर राख्यो ते जेम तेम दुकानमा रखहतो पड्यो रहे तो पण तेने लइ जवानी कोइनो बुद्धि थइ नहि, पछी ए शेरनी परीक्षा माटे शेठे तेने एक नाना तळामा नाखी दीयो. बनवा कालथी तेने एक मत्स्ये तेना पर चीकाश विगेरे होवाथी गळी लीयो अने थोडाज बखतमा ते मत्स्यने माछीए पकडी तेने चीरता पेटमाथी शेरीओ नीकल्यो, तेना पर हेलाक शेठनुं नाम होवाथी ते शेठनी दुकाने पाछो आपी गयो आथी शेठने पूर्ण प्रतिति थइ अने “सत्यताथीज वेपार चलाववो” एवो निश्चय कर्यो तेम करवाथी अति लाभ थयो, मोटो श्रीमंत बळी राजमान्य थयो, उत्तम श्रावकना प्रत पाळनारो अने सर्व लोकोमां प्रख्यात थयो के आ मत्स्यज वेपार करे ठे तेनु दृष्टांत लइ घणा लोको सय वेपार करवाने आदरघत थया. अने बळी एथी पण एनी एटली वरी अधिकता थइ के ते हेलाक शेठनु

જે કોઈ નામ દે તેનું ચહાય તેવું વિગ્ન દૂર થઈ જાય; એવો સર્વ લોકને નિર્ણય થયો. જેનું નામ હજી સુધી ચાલુજ દેખાય છે સમુદ્રમાં હોઢી-વહાણ ફાકનાર સ્વલાસીઓ હલેસા પાળીમાં ચલાવતા “હેલા-શાહ હેલાશાહ” એવો શબ્દ ગોલે છે તેઓ જેમ તે શેઠના પ્રમાણિક પણાને પ્રભાવે મહા સમુદ્ર ડાલવી જાય છે, તેમ જે ધન્યો નીતિ ન્યાયથી વ્યાપાર નોકરી વગેરે કરી માર્ગાનુસારીપણાનો પ્રથમ ગુણ ન્યાયો-પાર્જિત વૈયવનું સેવન કરે તે અનુક્રમે સમ્યક્ત્વ, દેશવિરતિ અને સર્વ વિરતિના અધિકારી થઈ સસારરૂપો મહાસમુદ્રનો પાર પામી નિર્વાણપન્ને પામે છે

શ્રાવકોષ્ટ ન્યાયોપાર્જિત દ્રવ્યથી આજીવિકા કરવાનો સ્વાસ્થ્ય રચાલ રાખવો જોઈએ. વહી મુનિઓષ્ટ આ વિચારા મુગ્ધ કર્મદાન પ્રમુખના આરમ્ભય નયા અન્યાય પૂર્વક દ્રવ્ય મેલવનારા શ્રાવકોને પ્રથમ તેજ ઉપદેશ અવાર નવાર આપવાની જરૂર છે કેમકે જેવા દ્રવ્યનો આહાર તેવો ઓઢકાર, તેમજ તેવા અન્યાયથી દ્રવ્ય પ્રાપ્ત કરી તેમુનિ-આને આહાર પાળી (દાનાદિ) વહોરાયે ત્યારે તેમની પણ મન શુદ્ધિ વચાથી થાય ? અ યોગ્ય ન્ય ફરજ ધજાવવી યુક્ત છે પૂર્વે પણ સામ-લીય ડીય કે એક શ્રેષ્ઠિય મદિરમાથી દેવને મુકેલ મુગધી ચોંચાને વત્તે તેનાથી વિશેષ ગુણા ચોંચા મૂકી તે ચોંચાની સ્ત્રીર કરી એક મુનિને વહોરાવવાથી તેમને પ્રચલ પ્રમત્ત ભાવ થયો તેનું કારણ તપા-મતા પૂર્વોક્ત અન્યાય માલુમ પડ્યો. વાદ તે મુનિને સર્વ આહારનું વમનાદિ કરાવી શુદ્ધિમાં આપ્યા આ ઉપરથી અન્યાયથી પ્રાપ્ત

કરેલ દ્રવ્ય શ્રાવકોને તેમજ મુનિઓને પણ તે અશુદ્ધતાનું કારણ
 હોઈ કેટલું અનર્થકારક છે, તેથી પ્રથમજ ન્યાયોપાર્જિત દ્રવ્યથી
 આજીવિકા કરવાનું દૃઢ ધ્યાન રાખવું. મુનિઓ પણ સ્વવર્તનમાં
 કટિબદ્ધ થઈ નિસ્પૃહપણે ઉપદેશ આપવા ઉદ્યમવત થાય તો આ પ્રકારે
 અનીતિ અને અન્યાયે પ્રાપ્ત કરાતી આજીવિકામાયી શ્રાવકોને
 મુક્ત કરી શકે. વ્યારે, એવો વૃત્તમ સોનેરી અશ્વમર આવશે કે
 રામચદ્રજી, હરિશ્ચદ્ર, વિદ્રમ અને કુમારપાલ મહારાજાના રાજ્યની
 જેમ ન્યાય વૈભવ સત્યતા પ્રમાણિકતા પ્રમુખનું સામ્રાજ્ય વર્તશે ?
 Be honest, Speak the truth, Leave off immorality
 (પ્રમાણિકપણુ ભજો, સત્ય વદો, અનીતિ ત્યજો !) ત્યારે કુમાર-
 પાલ મહારાજની જેમ પરમાર્થપણાનું વિરુદ્ધ પ્રાપ્ત થશે)

ચતુર્થ વ્રત

ચતુર્થ વ્રતમાં કુમારપાલ મહારાજાએ ધર્મ પામ્યા પછી પરણ-
 વાનું નિયમ કર્યું. ચાતુર્માસમાં મન, વચન અને કાયા એમ ત્રણ
 પ્રકારે શીલ-બ્રહ્મચર્ય પાલતા, મનથી શીલ ભાગતે છતે ક્ષપણક
 (ઉપવાસ) કરતા, વચનથી ભાંગતે છતે આયચિલ કરતા અને
 કાયાથી ભાંગતે ઉત્તે એકાક્ષન કરતા પરસ્ત્રી પ્રત્યે સહોદરનું વિરુદ્ધ
 ધારણ કરતા, મોપલ દેવી વિગેરે આઠે રાણીના મૃત્યુવાદ પ્રધાના-
 ટિકોણ ઘણું કઠ્યા છતાં પણ પરણવાના નિયમનો તેમણે ભંગ કર્યો

નહિ આરાત્રિક (આરતિ) માટે સાથે રાસના મોવલદેવી રાણીની મુગળની મૂર્તિ કરાવી શ્રી ગુરુમહારાજે ધામક્ષેપ પૂર્વક તેમને રાજ-
પિંડુ વિન્દ આપ્યું

ઉપર મુગળ કુમારપાઠ મહારાજા ચતુર્થ વ્રતને ત્રિપે ત્રિવિદે
મગ્ન પ્રતિજ્ઞા પૂર્વક શિયરુનુ પામ્લન કરતા પરસ્રી તો જેમને સદા
મા બ્રહ્મન તુલ્યજ હતી જ્યાર આજ કાલ પરદારા લપટ મનુષ્યો
ઠેર ઠેર શ્વાનની જેમ મટકના ફરે છે, તેથી સ્વરેસ્વર શ્વાન (કુતરો)
જેમ હાલકાને તુસતા આનંદ માનો લીધે છે (પોતાના મુલ્કમા
શાલકુ લાગવાથી લોહિ નીકળે છે તેને ચાટે છે, પણ તેથી જરા પણ
વસિ થતો નથી) તેમ પોતાની ઝીર્ય શક્તિનો નાશ પ્રત્યક્ષ થવા
ઉપરાંત અનેક મહારોગને વશ થતા પણ મૈથુનને રિપ લીન થઈ જાય
છે પરસ્રીની હચ્છા મનથી પણ કરનાર રાગળની જેમ નર્ક ગતિ
પામે છે ત્યારે મન વચન અને કાયાથી પરસ્રી ગમન કરનારનું તો થુ
રુદ્ધુ, સ્વદારા સતોષી મુશ્કાવક સુદર્શન શેઠની ધૈર્યતાને મહાશ્વર
ચન્પ છે ક જેને અભયા રાણીએ અનેક પ્રકારે અનુકૂલ ઉપસર્ગ કરતા
છતા પણ તઓ મનથી કિંચિત્ ઢગ્યા નહિ વઝી જમુસ્વામિ કે જેને
આઠ કંયા સાથે પાણિ ગ્રહણ કર્યા છતાં પણ વિપવને વિપતુલ્ય
સમજી આઠે છોને પણ પ્રતિવોધી પ્રાપ્ત પાઠે ચારિત્ર અગીકારકર્યું.
સર્વથી આશર્યજનક શ્રી સ્થૂલિમદ્ર સ્વામિનુ ચરિત્ર છે કે જેને કો
શ્યા વેશ્યાને ત્યાં બાર વર્ષ પર્યંત રહ્યા છતાં પણ ચારિત્ર લાંબે તેજ
કોશ્યાને ત્યાં ચાતુર્માસ રહી પદરસ મોજન કરતા, કોશ્યાના અનુ-

કુલ ઉપસર્ગ પ્રમુખ હતા કામરાજાનો પરાજય કર્યો. શાસ્ત્રને વિષે
 અનેક દૃષ્ટાંતો છે તેનો ઘડો લડ શ્રાવકોએ વને તો સર્વથા મૈથુન-
 ત્યાગ ડેવટ સ્વદારા સતોષી અવશ્ય થવું જોઈએ તેમા પળ પર્યુષણ
 ટિક ડ અટ્ટાડઓ, કલ્યાણકના દિવસો અને વાર તિથિના દિવસને
 વિષે સર્વથા મૈથુનનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. ઘણી ઉત્તમ શ્રાવક તથા
 શ્રાવિકાએ આ સસારના પ્રત્યક્ષ પૈરાગ્યજનક નાટકનો વિચાર કરી
 કામને ઉત્તેજક, પૈસાનું પાળી કરનાર તથા ડગાગરાથી શરીરને
 હાનિકારક અને વસ્ત્રતનો ગેરઉપયોગ કરવાવાળાં નાટક પ્રમુખનો
 અવશ્ય ત્યાગ કરવો જોઈએ કારણ કે પ્રાયઃ ઘણા જનો નાટકમાં
 મન અને રચનથી પરવશ થઈ મહાકર્મ બાંધે છે. ચતુર્થ ત્રત પાઠવાના
 ડગ્ગકોએ રસનેન્દ્રિયને ઘરાવર વશ રાખવી જોઈએ અને ત્યાં મુધી
 અચિત્ત જલ ડાપરડુ, માદક પદાર્થોથી દુર રહેડુ, ચક્ષુ ડદ્રિપને
 મર્મડનો જેમ ડ્યાં ત્યા દોડયા ન દેતાં વશ રાખવી, ચાલતા પળ
 પ્રાયઃ નીચી દૃષ્ટિપૂર્વક ચાલડુ, નવ વાડોનું સ્વરૂપ સમજી ઘરાવર
 પાઠવી, ઇકાંતમા પરસ્ત્રી સાથે તો શુ પળ સ્વમાતા કે ઘ્હેન માથે
 પળ રહેડુ નહિ-ગાત કરવી નહિ, તલોલનો અવશ્ય ત્યાગ કરવો
 અને પૂર્વે ઘયેલા મહા શિયલ્લંઘ પુરુષોનાં ચરિત્રો વિચારી મનથી
 પળ અવ્રહ્મનો ત્યાગ કરવો. પચ મહાત્રત ઘારક મુનિઓ તથા સા-
 ધ્વીઓએ ચતુર્થ ત્રતના રક્ષણ માટે સ્વાસ લક્ષ રાખવું યુક્ત છે.
 મુનિએ સાધી તથા શ્રાવિકા પ્રમુખનો પરિચય તથા સાધ્વીઓએ
 મુનિ તથા શ્રાવક પ્રમુખનો પરિચય રાખવો યુક્ત નથી નવવાડોનું

ઘરોઘર પાલન કરવું. જેઓ આ મહાવ્રતનું સ્વદન કરી જૈન મુનિનું
 લિંગ ધારણ કરી અનેક અનાચાર સેવે તે મહા પાપી શાસનની
 કેવળ હીલના કરાવે છે. જો પોતે વ્રત પાલવાને અસમર્થ થયો હોય
 તો તેને વેશને છોડી દેવો યુક્ત છે. પૂર્વે પણ આદ્રકુમાર તથા નદી
 પેળ મુનિને (ભોગાવલી કર્મ અવશ્ય છે) તેવો પ્રસંગ પડતાં વશને
 છોડી દીધો છે. કેમકે ગપેદાની સ્વરૂપ હાથીની અગાદી કદી
 શોભે નહિ મનથી પણ અગ્રહ્યનો વિચાર થતા રહેનેમિત્રી જેમ પ્ર-
 તિષ્ઠોધ પામી વિષયથી વિરમી લાગેલ દોષનું પ્રાયશ્ચિત્ત અગોચર
 કરી શુદ્ધ થઈ ચારિત્રનું પાલન કરવું જોડે. તેમ નહિ કરતા જે
 વેશધારીઓ મત્યસ્રપણે અનાચારનું સેવન કરે તે મહા કર્મ ધાંધી
 દુર્ગતિના દાસ થયાના. કુમારપાત્રના વ્રતની દૃઢતાનું દૃષ્ટાંત લઈ
 હૃદયે સાન લાવી વિષયથી વિરમવું યુક્ત છે

પાંચમું વ્રત

છ ક્રોડ સુવર્ણ મહોર, આઠ ક્રોડ રૂપા મહોર, દશ સો (હ-
 જાર) તોલા મોટી કિંમતના મણિરત્નો વિગેર, ઘડીશ હજાર મણ
 ઘી, ઘડીશ હજાર મણ તેલ, ત્રણ લાખ મણ ચાવલ તથા ચણા,
 જુવાર અને મગ આદિક ધાન્યોના દરેકના પાંચ લાખ મુદા, ઘર-
 શાટ સભા વહાણ ગાડી પાલસી રૂપાદિ, અગ્યારસો હસ્તિઓ, ૫
 લાસ હજાર રૂપો, અગ્યાર લાખ ઘોડા, અઠાર લાખ સુખટો પૈસી

રીતે સર્વ સૈન્યનો મેલાપ હતો, રૂપ દિ. (શ્રાવકે ઉપર મુજબ કુમા-
 રપાલ મહારાજના પરિગ્રહનું પરિમાણ જાણી જેમ વને તેમ અરુપ
 પરિગ્રહ રાખવો જેમકે પરિગ્રહ તે પાપનું મૂલ છે, ધુણિયા શ્રાવકની
 જેમ સતોપવૃત્તિ ધારણ કરવી પરિગ્રહરૂપી ગ્રહથી સર્વ જગત્ પ્રાયઃ
 ગ્રસાયેછું છે મુનિપણ ધારણ કરી પરિગ્રહ, ધન કચન, સ્ત્રી પ્રમુલ્કને
 વિપે મૂર્છા ધારણ કરે છે, તેઓ શ્રાવકથી થતા દાન ધર્મથી ભ્રષ્ટ
 થાય છે, તેવા વેશ વિઢવક, લપટો, ડગ ધારણ કરનાર-કરાવનાર,
 પાલ્લવી મીયાનાને વિપે આરટ યનાર, રેલ પ્રમુલ્ક વાહનને વિપે મુ-
 સાફરી કરી પોતાને સત્યમાર્ગપાલક કહેવરાવનાર, પગમા ઘુટ મોજાં
 ચાલ્લવી પ્રમુલ્ક ધારણ કરનાર, તબોલ-પાન ચાલનાર, હાથમાં
 (ફેશનેબલ) મુગોખિત લાલ્લવી છત્રી રાલ્લનાર, રાત્રિ ભોજન ફ-
 રનાર, યતનિઓ રાલ્લનાર, નિજ માર્ગના ચલટ પુલટ પ્રકાશક,
 સચિત્ત પાળી વાપરનાર, આરભાદિ કરનાર અને કરાવનાર, ગાદી
 તક્કીયાના માલિક, મક્ષ્યામક્ષ્ય પેવાપેયનો વિચાર નહિ રાલ્લનાર,
 પીઢા કપડાં પહેરવામાત્રે સંવેગી મનાવનાર, લોકોને ઢગનાર, દેવ
 દ્રવ્ય જ્ઞાનદ્રવ્યનું મક્ષણ કરનાર, જિનમંદિરનું ઉપરીપણ ધરાવનાર,
 ઉપાશ્રયના માલિક થઈ વેસનાર, પોતાની માનતા-પૂજા કરાવ
 નાર, ગુણ નહિ છતાં શ્રીપૂજ્ય, પન્યાસ, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, મટ્ટા-
 રક, પ્રમુલ્ક પટ્ટી ધારણ કરી ફરનાર, મન જનદોરા ધાગા કરનાર,
 ગૃહસ્થ પ્રમુલ્કને ઔપધાદિ આપનાર-ઘટાવનાર, પ્રતિક્રમણાદિ ક્રિ-

યાથી વિમુક્ત રહેનાર, સ્નાન-દાતણ દેહ શુદ્ધિ કરનાર, જાતિકુલ પ્રમુક્તથી આજીવિકા ચલાવનાર, માયાધારી, મૃદસ્યના કાર્ય કરનાર. (ઇત્યાદિ) યતિ નામ ધરાવે છે તેઓને ઉત્તરાખ્યનજીમાં પાપ શ્રમણ કહી બોલાવ્યા છે તેના અનેક કુગુરુઓના કડમાં અશિવેકી એવા અનેક શ્રાવક શ્રાવિકા ફસાયેલા જીવામાં આવે છે, તો તેવા પરિગ્રહતથી સદા દૂર રહેવું, તેઓનું મુક્તિ પળ જોવું અકલ્યાણકારી છે, તેવા કુગુરુઓને કોઈ પ્રકારે ઉત્તેજન આપવું નહિ સામાન્યપણે પરિગ્રહ રાખનાર રત્નાકર પચોશીના કર્તા રત્નાકર સ્મરિને એક શ્રાવકે પરિગ્રહનું સ્વરૂપ પૂછતાં શુરુ મહારાજે ઘણું સ્વપ્નપણે સ્વરૂપ સમજાવ્યા છતાં ઘણા દિવસો સુધી શ્રાવક કહ જો નરોધર સમ જાતું નથી શુરુ મહારાજે વિચાર્યું કે ન સમજવાનું કાંઈ પણ ગંભીર કારણ હોય જોઈએ. તે જાગૃત પોતાને વિચારતા સમજાયું જેહુ મારો પાસે પરિગ્રહ ધરાવું છું તેથીજ તે શ્રાવક એ પ્રકારે કહે છે એટલું ધારી પોતે સર્વે પરિગ્રહ ત્યાગી નિમ્મૃદી ગતી ગોતે દિવસે પાટ ઉપર જોવામાં મહારાજ વિરાજે છે કે તુરતજ શ્રાવકે નમ્રપણે હસ્ત જોડી જશુ કે હે કૃપાનાથ ! હવે હું ચયાય સ્વર્ગ સમજ્યો, એમ કહી પોતે શુરુ મહારાજની સ્તુતિ કરી આ પ્રમાણે પૂર્વે શ્રાવકો પણ સ્થિર કરનાર હતા, અને મુનિઓ પણ પોતાની ભૂલ સ્વીકારી સમાર્ગનું સેવન કરવા તત્પર થતા. પરિગ્રહપર મૂર્છા રાખનાર મુનિ પણ પરિગ્રહનો ત્યાગ સંપાદ કરવો ઉચિત છે અને શ્રાવક શ્રાવિકા

કાણે પળે યથોચિત્ત પરિમાણ કરવું મીલ, જીન, પ્રેસ મધુલ્કર્મા-
દાનોના વ્યાપારો મ્હરેમ્હરદુર્ગતિનું કારણ સમજી ન કરવા. કલિકા
ઝમા તેનું પ્રવલ્લવત્તુજ જાય છે, તો મ્હમ્હોરુષ વિચાર કરવો.)

છટ્ટુ વ્રત

વર્ષાકાલમા શ્રી પાટણના સીમાઢાની ચહાર
ગમન કરવાનો નિપેધ હતો.

કુમારપાલ મહારાજની જેમ કૃષ્ણ વાસુદેવ પણ ચાતુર્માસને
વિષે દ્વારિકાની વાહાર ગમન કરતા નહિ. તેમ શ્રાવકોએ અવશ્ય
કરી ડહા વ્રતને વિષે અતિ સક્ષેપ કરવો અઢાર દેશનું સર્વેષિ-
પણુ યરાવનાર કુમારપાલ અને ત્રણ સ્વદના યળી શ્રીકૃષ્ણ વાસુદેવ
જેવા અનેક પ્રકારની રાજકીય મ્હવટપટ હોવા છતાં ચાતુર્માસને
વિષે રેલી નિવૃત્તિ મેલ્યતા, આવી નિવૃત્તિ પ્રાપ્ત કરીને પણ સામા
યિક પૌષ્ઠ, પતિક્રમણ, વ્યાસ્યાનશ્રવણ અને મધુ ભક્તિ વગેરેમા
તેઓ પ્રાયઃ લીન રહેતા વળી ચાતુર્માસને વિષે વર્ષાના કારણે
લીલકુગ વગેરે વનસ્પતિ યવાથી તથા અનેક ત્રસ જીવ ઉત્પન્ન થ-
વાથી મ્હમ્હોરુ શ્રાવકે અવશ્ય દિશી પરિણામ કરવું જોડે ચાતુ-
ર્માસને વિષે કુમારપાલ મહારાજપર પરસૈન્ય આવતાં છતાં પણ
તેમણે વ્રતનું પાલન કર્યું હતું વળી પૂર્વે સિંઢ શ્રેષ્ઠિ પણ દિશી
પરિણામના નિયમને અંગે પાટપોપગમન નામનું અનશન કરી અને

એક માસે કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી સિદ્ધિ પદ મેલ્લવ્યુ હતુ પણ વ્રતનો
 ભગ કર્યો નહિ, તેની જેમ શ્રાવક લીવેલા વ્રતનું પાલન કરવુ જો-
 ઇ. શેષાકાલ તથા યાગજીવ માટે બને ત્યાં સુધી દિશા પરિમાણ
 કરવુ જોઈએ. અનાર્ય દેશોમા જવાથી પ્રાયઃ બુદ્ધિની ભ્રષ્ટતા થવા
 પામે છે, મહ્યામહ્ય પંચાપેયનો વિચાર રહેતો નથી. કેશન (મોજ-
 શોખની ફીશીયારી) માં ફસાઈ જવાય છે, વહુધા હ્રિદિઓ કાચુમા
 નહિ રહેવાથી વિપથી-લપટી બની જાય છે અને તેના લીધે કેટ-
 લાણુ તો મહા રોગોને વશ પડી દેશમા આવતાં થોડા અરસામા
 પરલોક ગમન કરી જાય છે, અને અતે કાઈ ધર્મસંવલ પામી શકતા
 નથી. આર્ય દેશપણુ મહાપુણ્ય યોગે પામી શકાય છે પણ જે પ્રાણિ-
 ઓ આજીવિકા માટે યા કમને વશ થઈ મોજશોખ કે માનપાનની
 સ્વાતર દુર દેશોમાં ભ્રમણ કરી જીવિત પાયમાલ કરે છે, તેઓ
 હુમારપાલ મહારાજનો ઘડો લેવો જોઈએ.

સાતમું વ્રત

હુમારપાલ મહારાજને મધ, માસ, મધ, માસ્ત્રણ, વહુ બીજ,
 પાંચ જાતિના હાલુવર ફલ, અમહ્ય, અનતકાય, ઘેવર આદિકનો
 નિયમ હતો. દેવ પાસે નહિ ઘરેલા વસ્તુ ફલ તથા આદાર આદિક-
 નો ત્યાગ હતો. ધર્યા પછી વાકીનુ વાપરતા. એક પાન રૂપિ સ-
 ચિત્ત અને તેના પળ એક દિવસમા આઠ વીઠા સ્વપતા. રાત્રિ

કરાવવા પડે છે, તેથી નિર્દોષ વ્યાપારથી આજીવિકા ચલાવવી
યુક્ત છે. એવાદશનાદિ વ્રત તિથ્ય કરવા, પર્વને દિવસે તથા કલ્યા-
ણકાદિ અઢાઈના દિવસોને વિષે મૈથુનનો અમશ્ય ત્યાગ કરવો તથા
બોજા પણ આરમ્ભો વર્જવા.

આત્મુ વ્રત

કુમારપાલ મહારાજે માતે વ્યસનનો દેશમાથી
સમુદ્રમા ફેર્યા

શ્રાવકોને સાત વ્યસનનો અવશ્ય ત્યાગ હોવો જોઈએ. તેમજ
અપમાન-મનુ આદટ દોહટ ચિતવણ પાપોપદેશ-પાપનો ઉપદેશ
વિના સ્વાધે દેવો, હિંસ્રપ્રદાન-જેનાથી હિંસા થાય તેવી ઘીજો
વગર સ્વાધે લેવી દેવી (જેમક ઘટ્ટી, સ્વાળીયા, છરી, મુઢી, કોદાઢી,
કોશ, અગ્નિ, દીવાસઢી, અનેક પ્રકારના હથિયાર, અધિકરણો)-
પ્રમાદાચરણ-પ્રમાદના આચરણ ઇટલે વિકથા મટ પ્રમુલ્ક કરણ
તે ઉપર ટલેલ ચારે પ્રકારનો ત્યાગ કરવો જુગદુ રમણ નહિ,
હોહ પણ કરવી નહિ, પશુ પક્ષી ક્રીડા અર્થ પાજરે ન રાલવા,
શોલી પ્રમુલ્ક જોવા નહિ, નાટક નાચ ઘોઢાની શરત પ્રમુલ્ક જોવા
નહિ, પાસી દે ત્યાજુ નહિ, જ્ઞાટ વનસ્પતિ વગર કામે ન તોહવાં,
ગજીપો ચોપાટ પાસાની રમત પ્રમુલ્કનો ત્યાગ કરવો, દીમઢી
પ્રમુલ્ક મસગે દારસાનુ ફોહણ નહિ, વાદરા, મવાયા, નદ, મદારી

ताबुत, हवन, अन्य देव देवलाना दर्शन, गरवी, सरघस, मेळा, वरघोडा, हाथो घोढाना युद्धो, रात्रिनी गनतो जेमके सगीत श्रवण, चापार्टीनी भीजलसमां जवु वगेरेनो त्याग करवो जेमके देधी अनर्थन का णो, वखतनो गेर च्यय, मिथ्यात्वनी टुद्धि प्र-
मृत्त अनेक दोपो थाय छे

नवमुं व्रत

नवमा व्रतमां कुमारपाळभूपाळने वन्ने वखत सामायिक करवु तथा ते करते छते श्री हेमचंद्राचार्य विना र्वजाओ साथे बोल-
वानो तेने त्याग हतो ह्मेशा योगशास्त्रना वार प्रकाश तथा बीत राग स्तवना बीश प्रकाशनो पाठ करता

आ कुमारपाळ महाराजनी जेम तथा पुणिया श्रावकनी जेम श्रावके सामादधने दिये उयारे उयारे अवकाश मळे तयारे तयारे उद्यमी यवु जोइए, छेवट बे वखत प्रतिक्रमण, सामायिक, अग्रय करवानो नियम होवो जोइए, आजकाल विषयामा कलारुना कलाको नीकली जाय, प्रमाद निद्रा या नाटक चेटकमा पहोरना पहोर चाल्या जाय पण फक्त बे घडीना सामायिकनी फुरसद न मळे ते जीवें नी हीन पुण्याइ समजवी समजु ने विवेकी श्रावके अवश्य सामायिक करवानो खप करवो जोइए वली सामायिकमां यता वनीश दोपोने जाणी तेने वर्जवा जोइए पण सामायिक लड

वे घड़ीनो काळ जेम तेम पूर्ण करवो, या निद्रा लेवी, के नकामी परचुरण बातोमा बखत काढवो, या वाद विवादनी बातो कहाही चर्चा उटारवी ते युक्त नथी. जुओ के कुमारपाल मगराज सामायकमा गुरुमहाज शिवाय अय साथे मोलनापण नहि ते केटओ अभ्यास करता तेज तेमनो आदर-विवेक दर्शावी आपे छे तो सामायिक अंगिकार करो नित्य ज्ञानाभ्यास बधारवो, तत्त्वनी बातो समजवो तथा समभावमा वर्तवु

दशमुं व्रत

दशमा व्रतमा चोमासागरणसग्राम न करवो गौशनीना मूल नान आवने छते पण नियमधी चलायमान यथा नहोता

श्रावके दशमाव्रतने विषे चौद निषमनो अनिसंक्षेप करवो ते दिवसे वर्तमान प्रवृत्तिने अनुसारे उराश्रयने विषे दश सामायिक करवा, अने यथाशक्ति उपवास एकासणु करवु, र्मभ्यानमा प्रवर्तवु. आ दशमु व्रत मैद्युनना त्यागी तथा रात्रे कामकाजनो जेओने उपाधि नथी तेओने सध्याधी न्हू प्रात काळ पर्यंत चार पहोरनु देशवगाशिक ज्यार धारे त्यारे बनी शके तेवु छे उपाश्रयनी जोगवाइ छते त्यांज या स्वग्रहने विषे मध्याये प्रतिरुमण माये चार पहोर या एक मे व्रण पहोर (जेवी स्तिरता) ना देशवगाशिकनो नियम करी घने तेदला सामायिक करवा. एक

યાં જે વસ્તુ પ્રતિકુળ કરવા. ધાકીનો વસ્ત્ર સત્વરમાવમાં વર્તવું
 ધર્મરૂપા સિવાય વિકૃષ્ટ તથા સાંસારિક કાર્ય કે સ્વપ્નનો ત્યાગ
 કરવો વિશેષી શ્રાવક આ વ્રતનો અવકાશ મળે ત્યારે લાભ લઈ
 શકે તેવું છે તેથી તેનો જરૂર રાખ કરવો

અગ્યારમું વ્રત

કુમારપાલ મહારાજ પીપ્પળોપવાસ કરતે હતે રાત્રિ પ્ કાઠસ્સ
 મા ધ્યાને રહ્યા હતા, તે વખતે પગે મંફોડો ચોંટ્યો, માણસો
 તેને ડાલેડ્યા લાગ્યા, પરંતુ ક્રોધથી તે ચોંટી જ રહ્યો, તે વખતે તે
 મંફોડો મરી જવાની શકાથી પોતાના પગની ચામડી સહીત તેને
 દૂર ફેર્યો. પારણાને દિવસે સઘળા પોસાતીઓને ભોજન કરાવતા

શ્રાવકોષ આ મહાન્ મુક્રોમલ્લ કુમારપાલ મહારાજના વ્રતની
 દૃઢતાનો વિચાર કરવો કે એક મંફોડાની દયા માટે પોતાની પગની
 ચામડી ડેડી નગાવી, તેવા વીર પુરુષોનો વલિદારી છે. પીપ્પળોપ-
 વાસ જ્યારે જ્યારે બની શકે ત્યારે ત્યારે કરી આત્માને ધર્મનો પુષ્ટિ
 કરવી યુક્ત છે.

વારમું વ્રત

અતિથિ સચિભાગ—દુ સ્ત્રી ણવા સાધર્મી શ્રાવકોના પહોં-
તેર ધાત્ર દ્રવ્યનો કર મૂકી દોષો.

શુનિમહારાજને (પ્રથમ તથા અંતિમ સૌર્યકર મહારાજના)
રાજ્યપિંઢ ફલ્કે નહિ તેથી ભરત ચત્રવતિની જેમ શુમારપાલ મહા-
રાજે સીદાતા એવા અનેક સાધર્મિ યધુઓનો ઉદ્ધાર કર્યો શ્રાવકે
યની શકે તો નિત્ય શુરુ મહારાજની છતી જોગવાઈ અશન, પાન,
સ્નાદિમ અને સ્નાદિમથી પ્રતિલાભી પડી પોતે ખોજન પરસુ ઉચિત
છે. છેવટ પૌષ્ણોપવાસને પારણે શુનિમહારાજને નિમત્રણા કરો દરેક
વસ્તુ વહોરવા માટે વિનવિ ફરવી તેમાંથી જે વસ્તુ શુનિમહારાજના
સત્પાત્રને વિષ પડે, તે વસ્તુથી અતિથિ સચિભાગને દિવસે પ્રકાશન
કરે યા યથાશક્તિ ઝીયાસણ પ્રમુલ્ક કરે. વર્તમાન કાઝમા લગ્ન પ્રસ-
ગોમાં, યા વારમું તૈરમું કરવામા, યા મોજશોલમા, હજારો લાસોના
પાળી થાય છે ણ સીદાતા પોતાના સ્વધર્મી યધુને ઉચિત સહાય
ફરવામા, કે આજીવિકાદિમથી જોડવામા, ધણી સ્નામી જોવામાં
આવે છે તેવી રીતે નોકારશી ટોઢી વગેરે જમાડી હજારો રૂપીઆ
સ્વર્ચવામા આવે છે (નોકારશી સ્વામીવત્સલ કરવા યોગ્ય છે)
છતા અનેક સીદાતા શ્રાવક વર્ગ અને શ્રાવિકા વર્ગની વફોડી

સ્થિતીનો રુચાલ વાજુપર રહે છે. સીદાતા વધુઓનો ઉદ્ધાર કરવો તે ઉત્તમ પ્રકારનો સ્વામીવત્સલજ સમજવો. કેટલાક લજ્જાવડે પોતાની મદસ્થિતી જાહેર ન કરી શકે તેવા અનેક શ્રાવક શ્રાવિકા વારિકીથી તપાસ કરવામાં આવે તો માલુમ પડે તેથી આ વાત લક્ષમાં લેવા યોગ્ય છે. વઢી શ્રાવકના દ્વાર નિત્ય અમગ (ઉઘાડા) કળા છે. કેમકે વધ વારણા હોવાથી ઉત્તમ પાત્ર એવા મુનિરાજ આવે તો તે પાછા વઢી જાય, અને દુઃખી મિષ્ટુરુ અપગ વગેરે આવે તે નિરાશ થઈને ચાલ્યા જાય તેથી તીર્થંકર મહારાજાએ અનુક્રપાદા-નનો નિવેધ કર્યો નથી, તો સ્વશક્તિ અનુસાર ખીચારી વગેરે જે દયાને પાત્ર છે, તેને દાન આપવું અરે ! દાન આપવું તો દૂર રહુ પણ અજ્ઞાતવશાત્ કેટલીક વેળા તેવા વિચારાને માલો દેવામાં આવે છે ત્યાં હાંકી કાઢવામાં આવે છે તે કેટલી મૂર્ખતા ! તેથી કેવા કર્મનો વધ પડે ? શક્તિ હોય તો આપવું અન્યથા મિષ્ટ વચને ઉત્તર આપવો પણ અપશબ્દ બોલવા ત્યાં પ્રહારાદિ કરવા નહિ જ્યારે એક માણસ ગરીબ મિષ્ટુક સ્થિતિમાં મૂકાય છે, ત્યારે તેના દુઃખનો રુચાલ તેને ન આવી શકે તેથી તેનો છુઘાથી કે તપાથી પીડિત થઈ ચારવાર માગ્યા કરે પરંતુ સજ્જન પુરુષે વિચાર કરવો જોઈએ કે હું આવી નિર્ધન સ્થિતિમાં હોઉં તો કેમ કરું ? તેથી સદા કુમલુ હૃદય રાખવું અને દીન ક્ષીણનો પણ ઉદ્ધાર કરવો, જે પુરુષ શ્રીમતાડનો ગર્વ ધરાવી

દીનદુઃખી જનોનો વિરુદ્ધકાર કરશે તે અગત્ય પરમ્ભવે અગમ સ્થિતી પામશે. લક્ષ્મી આજ છે ને કાલ નથી એવું ધારી વિક્રમ, હુમાર-પાલ, વસ્તુપાલ, તેજપાલ પ્રમુખની જેમ અનેક પ્રકારના સત્કાર્યોમા લક્ષ્મી વાપરવો

બહી પણ શ્રીકુમારપાલ મહારાજે શ્રીદમચદ્રાચાર્ય મહારાજની ધર્મશાળાની મુદ્રુપતિ પદિલેહકાર ધાર્મિકને પાચર્જ ધોદા તથા ચાર ગામનુ અધિપતિપણુ આપ્યુ, તથા સઘળી મુદ્રુપતિ પદિલેહનારાઓને કુલ્લે પાચર્જો ગામનુ દાન આપ્યું એવી રીતે ત્રિવેક્રીમા શિરોમણિ સરલા તે કુમારપાલ રાજાના ઘીજા પણ અનેક પ્રકારના પુણ્ય માર્ગો હતા, તેમાથી અર્ધિ કેટલાક સ્ત્રી શકાય ? એવી રીતે ઉત્તમ ધર્મક્રીયાથી તેણે ફક્ત પોતાના ઘાત્રી બે ભવો રહેવારુપ કાર્ય સિદ્ધ કર્યું (આવતી ઉત્સર્પિણીમા પદ્મનાભ મહારાજના ગણધર ચડ તે ભવે સિદ્ધિ પામશે), તેમજ સાધર્મીઓને યોગ્ય દાન, યાન, ધર્મની સહાયતા, કરોનુ ઝોઢવુ, દુ સ્ત્રીઓના ઉદ્ધારાદિ તથા અઢાર દેશો-મા અમારી (અઢિસા) પ્રવર્તનાદિકથી તેનો પરોપકાર પ્રગટજ દેખાય છે.

અત્રે કુમારપાલ મહારાજના સમ્યક્ત્વ મૂલ ચારવ્રતાદિકનુ કિંવિત્ ધર્મન કર્યું છે તેનો હેતુ માત્ર એજ છે જે અઢાર દેશનું રાજ્ય

પાલતા છતાં પણ શ્રાવકનાં ત્રવને વિષે તેઓશ્રી કેટલે દરજ્જે ગયા છે કે જેનું અનુકરણ કરવું તે તો દૂર રહ્યું પણ તેની ભાવના વિચારી આપણે કેટલા વધાવછાત છીએ અને હજુ આપણે કેટલા પ્રયાસની જરૂર છે, તેવી શુભ ભાવના પ્રાપ્ત કરવા નિમિત્તે પ્રસંગોપાત આ વિષય ઉમેર્યો છે આળદ કામદેયાદિક શ્રાવકો કે જેની સ્વયં મહાવીર સ્વામિણ પ્રભસા કરી છે. વઢી જેઓએ શ્રાવકની પદિમા વહન કરી કે જે પદિમાને વિષે નિરવગ્ર આહાર લેવો પડે છે તે ઉત્સર્ગ માર્ગ સમજવો. જો તે પણ ન કરી શકે તો વાવીશ અમશ્ય અનતકાયનો તો જરૂર ત્યાગ કરે અને લક્ષમાં રાખવું જોઈએ કે અમશ્યાદિનો અ-શુભ નિયમ કયો, તેથી સતોષ પામવાનો નથી પણ આળદ, કામ-દેવ, તથા કુમારપાલ, મહારાજ વગેરેની જેમ શ્રાવકના દ્વાદશત્રત અગીકાર કરી અનુક્રમે પચમહાત્રતની પ્રાપ્તિ માટે ઉદ્યમ કરવો યુક્ત છે શાસ્ત્રકાર મહારાજ પ્રથમ તો સર્વવિરતિપણાનો જ ઉપદેશ કરે છે પણ ડ્યારે શ્રાવક અસમર્થ તથા ઉત્સાહ રહિત જણાય છે ત્યારે પછી દેશવિરતિ પ્રમુખનો ઉપદેશ આપે છે.

તા ક —પૃષ્ઠ ૨૪ ની ૨૧મી કલમમાં શેરદીનો રસ વેઘડી પછી અચિત્ત છે એમ લખ્યું છે, પણ તેનો કાઢ જણાવ્યો નથી, તો

શ્રી લઘુપ્રવચનસારોદ્ધારમા તેનો કાઢ વે પહોરનો કહેલો છે, તે પડી અમક્ય છે આ ગાત સ્ફુટ કરવાનું કારણ એ છે કે-વરસી તપને પારને કેટલાક અજ ન લોકો આવો કાઢાતીત રસ વાપરે છે તો તેમને ઉપયોગ રાખ્યા જરૂર છે.

સમાપ્ત

તૈયાર પુસ્તકોનું સૂચીપત્ર

શિક્ષણના પુસ્તકો

નંબર	નામ	મૂલ્ય.
૧	ગાઢપોથી-જૈન શિક્ષણમાળા.	૦—૧—૬
૨	પહેલો ચોપડી-જૈન શિક્ષણમાળા.	૦—૨—૬
૩	ત્રીજી ચોપડી સદર	૦—૩—૦
૪	ત્રીજી ચોપડી સદર	૦—૪—૦
૫	જૈનો વાંચનમાળા શાસ્ત્રી	૦—૧—૬
૬	પદ્યપ્રતિક્રમણ મૂલ ગુજરાતી	૦—૨—૦
૭	„ શાસ્ત્રી	૦—૭—૬
૮	„ માર્થ ગુજરાતી	૧—૪—૦
૯	ત્રે પ્રતિક્રમણ મૂલ ગુજરાતી ભાવાર્થ સાથે	૦—૩—૬
૧૦	„ શાસ્ત્રી „	૦—૩—૬
૧૧	„ માર્થ ગુજરાતી	૦—૬—૦
૧૨	સામાયક ચૈત્યવદનાદિ સાર્થ	૦—૧—૩
૧૩	સમક્રિતના સદસઠ ઘોલ તથા અઢાર પાપસ્થાન- કની સગ્રાયો ગુજરાતી	૦—૧—૬
૧૪	સમક્રિતના સદસઠ ઘોલ તથા અઢાર પાપ સ્થાનકની સગ્રાયો ગામ્મી	૦—૧—૬
૧૫	જીવવિચાર સાર્થ સાવચૂરિક	૦—૬—૦
૧૬	યશોવ્રિજયજી કૃત ચોવિંશી સાર્થ	૦—૪—૦
૧૭	ભાષ્યત્રયમ્	૦—૮—૦
૧૮	„ ગામ્મી	૦—૮—૦

१९	कर्मग्रन्थ सार्थ प्रथमविभाग	०-१०-०
२०	„ द्वितीय विभाग	८-१२-०
२१	जीनगुण पद्यावली	०-५-०
२२	तत्त्वार्थ सूत्र सरहम्प	०-६-०
२३	पानीस घोल विगेर	०-३-०
	वाचनना पुस्तको	
२४	जैनहितोपदेश भाग २-३	०-१०-०
२५	„ „ शास्त्री	०-१२-०
२६	जैनहितोपदेश हिंदी	०-१८-०
२७	प्रश्नोत्तर रत्नचिन्तामणी	१-०-८
२८	आत्महितपर आध्यात्मिक वस्तु संग्रह	०-१०-८
२९	श्रावक कल्पतरु	०-२-१
३०	समाधि विचार	०-१-
३१	बुलक संग्रह	०-१-८
३२	ग्रन्थचर्च	०-४-८
३३	अभक्ष्य अनतकाय विचार गु	०-३-८
३४	„ „ शास्त्री	०-३-८
३५	आत्म जागृति	०-०-८
३६	धर्मोपदेश तत्त्वज्ञान	०-०-
	प्रत आकारे संस्कृत ग्रन्थो.	
३७	जीवविचार सटीक	०-४-
३८	दण्डक प्रकरण सटीक	०-२-

